

ΚΟΝΙΤΣΑ

52. Σεπτέμβρης - Οκτώβρης 1993

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΡΙΤΗ, ΤΕΥΧΟΣ 52. ΔΡΧ. 200
Κ Ο Ν Ι Τ Σ Α

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ.
Νοσοκομείο-Κέντρο Υγείας	193
Η μάχη της Καγάλας Β. Αρχιμανδρίτη	194
Χρονικό Χρ. Εξάρχου	204
Στη μνήμη της γυναίκας της Πίνδου Ν. Γκιώκας	205
Ήμουν κι εγώ εκεί Π. Ντίνης	206
ΟΙ ΜΠΕΡΚΟΙ Γ. Λυμπερόπουλου	207
Κονιτσιώτικα Λαογραφικά Α. Ευθυμίου	214
Η Δοξασμένη Κοιλάδα Ηλ. Παπαζήση	216
Βουρμπιανίτικα ανέκδοτα Ι. Μαυρομάτη	218
Έκθεση Ζωγραφικής Ζ. Δέδου	219
Γλωσσάρι Θ. Ζιώγα	221
Η 25η Επαρχιακή οδός Ηλ. Παπαζήση	228
Εκλογικά και Μετεκλογικά Σ. Τουφίδη	230
Το χρώμα της μνήμης Γ. Κανάτση	232
Ο τουρισμός στην Κόνιτσα Λ. Εζνεπίδη	233
Βιβλιοπαρουσίαση Ι.Τ.	234
Η γέφυρα Ζέρμας Ι.Β. Τσάγκας	236
Λουτρόπολη Καβασίλων Δ. Κολιός	238
Σχόλια, ειδήσεις Η.Α. Σ.Τ.	241
Αποτέλεσμα εκλογών	246
Συνδρομές	247

Παναγιά η Σπηλιώτισσα (Βοϊδομάτης)

Εκδίδεται από Συντακτική
Επιτροπή

Ανδρέου Ηλίας
Ζώτος Θεόφιλος
Τουφίδης Σωτήρης
Τσιάγκης Ικαρος

Υπεύθυνος σύμφωνα
με το νόμο:

Σωτ. Τουφίδης

Κόνιτσα 44.100

Τηλ. (0655) 22.464 - 22.212

Ετήσια συνδρομή: Εσωτερικού Δρχ. 1000
Εξωτερικού, Δολ. USA 20 Αυστραλ. 30
Αλληλογραφία - Συνδρομές - Εμβάσματα
στον υπεύθυνο του περιοδικού Σ. Τουφίδη
ή στο Βιβλιοπωλείο «ΕΛΕΓΕΙΟ» Θ. Ζώτου, Κόνιτσα

Για την Αθήνα, στο Νικολ. Δ. Καζαμία
Εμμ. Μπενάκη 24. Τηλ. 36 27 725

Εκτύπωση: Γ.ΤΣΟΛΗΣ τηλ. 22877 Γιάννινα

ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ -ΚΕΝΤΡΟ ΥΓΕΙΑΣ

Πολλές φορές ασχοληθήκαμε με την περίπτωση του Νοσοκομείου και ίσως να γινόμαστε και βαρετοί σε μερικούς. Προβάλλοντάς το πιστεύουμε ότι είναι το πιο σοβαρό πρόβλημα που ενδιαφέρει άμεσα όλους τους κατοίκους της Επαρχίας μας (και όχι μόνο), η δε επίλυσή του θα χαροποιούσε τους πάντες. Πολλές υποσχέσεις λάβαμε στο παρελθόν από Υπουργούς πρώην Κυβερνήσεων και από υποψηφίους βουλευτές των Κομμάτων στις προεκλογικές εξαγγελίες τους.

Αποτέλεσμα, ΜΗΔΕΝ! Επαλήθευσαν τη λαϊκή ρήση όπως έχουμε γράψει κι άλλη φορά-" γέλα με να σε γελώ, να περνάμε τον καιρό". Η υπομονή των Κονιτσιωτών έχει προ πολλού εξαντληθεί και τα πολλά λόγια περισσεύουν. Στη συνείδηση των κατοίκων ωρίμασε πια η σκέψη για δυναμικές ενέργειες.

Στο Δήμαρχο και στο Δημ. Συμβούλιο πέφτει το βάρος και η ευθύνη για μια τελευταία επαφή με το νέο αρμόδιο Υπουργό της καινούριας Κυβέρνησης, για μια άμεση λύση του προβλήματος. Σε περίπτωση αδιαφορίας της Πολιτείας, μία πρέπει να είναι η απάντηση των Κονιτσιωτών. Δυναμική, πανεπαρχιακή κινητοποίηση για να πεισθεί επιτέλους η Πολιτεία πως πρέπει να κάνει το χρέος της σ' αυτή την περιοχή της οποίας οι κάτοικοι πρόσφεραν το παν όταν κινδύνευε η Πατρίδα (π.χ. 1940) και δικαιούνται κι αυτοί μία καλύτερη ζωή, όπως και οι άλλοι πολίτες αυτής της χώρας.

Η ΜΑΧΗ ΤΗΣ "ΚΑΨΑΛΑΣ"

14 Νοεμβρίου 1940

Στη μνήμη του εφ. επιλοχία Σπ. Πρωτοσύγκελλου
Απόσπασμα από το βιβλίο "Πορεία Γενναίων"
του Βασ. Αρχιμανδρίτη, εκπ/κού-Αντ/ρχη πεζ. Π.Δ.

Ο λόχος μας ήταν πρόχειρα κατασκευασμένος ανάμεσα Ελεύθερο και Σιουσνίτσα, ακολουθώντας πάντα τη Μεραρχία Ιππικού. Τη θρυλική Μεραρχία του Στρατηγού Στανωτά που είχε κατατροπώσει κυριολεκτικά την "ξακουστή" "Τζούλια" των Αλπίνι.

Ο Στρατηγός μας δέχτηκε με συγκίνηση όταν πήρε τη Διαταγή προσωρινής ενταξέως μας στη δύναμη της Μεραρχίας. Και τούτο γιατί ήξερε τις περιπέτειές μας απ' την αρχή του πολέμου, αλλά και γιατί οι ιππείς του έμελλε να απελευθερώσουν τα Άγια χώματα της Κόνιτσας και των γύρω χωριών της απ' όπου κατάγονταν το πλείστον των ανδρών του Τάγματός μας.

Η εν γένει "συμπεριφορά μας" τον ενάμιση μήνα των επιχειρήσεων που μείναμε υπό την άμεση διοίκησή του, καθρεφτίζεται στην αποχαιρετιστήριο διαταγή που έστειλε στον Διοικητή μας, όταν μας ανέκάλεσαν τον Δεκέμβριο και πήγαμε στη Μεραρχία μας (VIII) στο άλλο μέτωπο του Αργυροκάστρου.

"Εκφράζω την πλήρη ευαρέσκειά μου -λέει ο Στρατηγός Στανωτάς στη Διαταγή του- στον Διοικητή, τους αξιωματικούς και τους οπλίτες του Ανεξαρτήτου Τάγματος Κονίτσης, διότι αφ' ης ετάχθη τούτο υπό τας διαταγάς της Μεραρχίας επέδειξε καρτερίαν εις τας κακουχίας και στε-

ρήσεις, κατά δε τας μάχας τόλμην και ανδρείαν εξαιρετικήν, συντέλεσαν εις τους νικηφόρους αγώνας του Στρατού μας.

Οι αξιωματικοί και οι οπλίται του Τάγματος να είναι περήφανοι δια του συντελεσθέν έργον υπέρ της Πατρίδος".

Η αποστολή μας εκεί στις πλαγιές μεταξύ Σουνσίτσας και Ελεύθερου ήταν λεπτή και αρκετά επικίνδυνη, γιατί κάθε μέρα μια διμοιρία του λόγου ενεργούσε αναγνώριση προς την τοποθεσία "Καψάλα" της Τραπεζίτσας και παρενόχληση όσο το δυνατό περισσότερη των θέσεων του εχθρού που κατείχε την τοποθεσία αυτή με ανεξακρίβωτη δύναμη.

Ήταν απόγευμα της 13ης Νοεμβρίου όταν γύρισε η 2α διμοιρία του λόχου από την αποστολή αυτή. Οι άνδρες της διμοιρίας κατακουρασμένοι όπως ήταν φυσικό, αφ' ού πήραν το συσσίτιό τους σκόρπισαν στον καταυλισμό με τις καρβάνες στα χέρια, κάθησαν παρέες, παρέες, και τρώγοντας συζητούσαν χαμηλοφώνως για την περιπέτειά τους με τους Ιταλούς τη μέρα αυτή, συνάμα δε έδειχναν ο ένας στον άλλο, διάφορα αντικείμενα που είχαν βρει, γιατί τα είχαν εγκαταλείψει οι Ιταλοί ενός φυλακίου από την προηγούμενη μέρα. Ήταν διάφορα διακριτικά της μονάδας τους, ταμπακέρες με τσιγάρα, α-

ναπτήρες και άλλα διάφορα ατομικά μικροαντικείμενα.

Μέσα στον καταυλισμό όλη τη μέρα ο επιλοχίας* του λόχου πανταχού παρών για να είναι ενημερωμένος για το κάθε τι που ενδιέφερε το λόχο.

Όπως περιφέρονταν, άκουσε για μια στιγμή τη συζήτηση μιας παρέας στρατιωτών της διμοιρίας αυτής. Σταμάτησε από περιέργεια, παρακολουθώντας όλη αυτή τη "σκηνή" και απευθυνόμενος στους στρατιώτες της παρέας αυτής, ρώτησε: Τι είναι αυτά βρε παιδιά...Δώστε μου κι εμένα ένα... Οι στρατιώτες της παρέας, σαν να ήταν συνεννοημένοι, του απάντησαν με μια φωνή, αστειευόμενοι προφανώς:

-Κύριε Επιλοχία! Ιδού η Ρόδος ιδού και το πήδημα!

Πως τους ήρθε στο μυαλό αυτό, αυτή τη στιγμή, και μάλιστα να το πουν στον Επιλοχία του λόχου! Παράξενο ασφαλώς.

Συνέπεσε να ιδώ όλη αυτή τη σκηνή γιατί βρέθηκα συμπτωματικά πολύ κοντά και παρακολουθούσα.

Με τα λόγια αυτά των στρατιωτών ο επιλοχίας "εξανέστη".

-Τι είπατε!!! τους απάντησε προς στιγμήν... 'Ωστε έτσι έ!!! 'Αρα ο Επιλοχίας κάθεται πίσω, δεν πολεμάει...αυτό το νόημα είχαν τα λόγια τους.

'Όλες αυτές οι σκέψεις όπως ήταν επόμενο, πέρασαν αστραπιαία απ' το μυαλό του. Δεν κρατήθηκε όμως σ' αυτά.

-Τώρα θα σας δείξω εγώ ποιός είναι ο Επιλοχίας ο Πρωτοσύγγελος, τους απά-

ντησε νευριασμένος. Σε μια στιγμή γύρισε προς το μέρος μου και με ρώτησε:

-Βασίλη! Που είναι ο λοχαγός;

Κάπου εκεί πρέπει να είναι, του είπα, δείχνοντας τη μεγάλη σκηνή. 'Αντε ρε Σπύρο του είπα χαμηλοφώνως, τα πήρες στα σοβαρά! Νόμισα προς στιγμήν ότι ήθελε να αναφέρει τους στρατιώτες που του μίλησαν έτσι "απρεπώς" στον λοχαγό. Αυτός όμως είχε πάρει κι' όλες τις αποφάσεις του.

-Τους άκουσες τι μου είπαν... Αύριο θα τους δείξω εγώ ποιός είναι ο Επιλοχίας, θα πάμε μαζί.

Μου είπε έτσι γιατί την άλλη μέρα είχε σειρά για αναγνώριση η διμοιρία μου.

Σε λίγο να κι' ο λοχαγός. Είχε ακούσει τις φωνές και βγήκε απ' τη σκηνή του να ιδεί τι συμβαίνει.

Ο Σπύρος τον πλησίασε νευριασμένος και χωρίς τα προσχήματα και φωναχτά του είπε:

-Κύριε λοχαγέ! Να με αντικαταστήσετε. Θέλω διμοιρία.

-Τι είπες Επιλοχία, δεν κατάλαβα καλά, του απάντησε ο λοχαγός.

-Ζητώ αντικατάσταση κύριε λοχαγέ!
-Το λες σοβαρά Επιλοχία; του ξαναείπε. Τί έπαθες; Τι σου συμβαίνει;

-Ναι, κύριε λοχαγέ, σοβαρά και πολύ μάλιστα, απάντησε ο Σπύρος.

-Πρωτοσύγγελλε, (έτσι τον "προσφώνούσε" συνήθως ο λοχαγός ο Αυδίκος, τον Επιλοχία), κάτσε εδώ, καλά είσαι, ο λόχος

σε χρειάζεται περισσότερο εδώ, παρά διμοιρίτη.

Και ο Σπύρος νευριασμένος:

-Ακούσατε τι είπα κ. λοχαγέ! Δεν ανέχομαι εγώ να μου λένε τα... και με συγχωρείτε για τη φράση, και να μου κάνουν τον "παληκαρά". Κι' άλλα, κι' άλλα, ειπώθηκαν μεταξύ τους σε τόνο οξύ. Πολλοί στρατιώτες από περιέργεια είχαν μαζευτεί και άκουγαν.

-Ε! Τότε, του λέει ο λοχαγός, αφού επιμένεις, προσωρινά και ώσπου να σου περάσει, πάρε αύριο τη διμοιρία του Πετσίνη που είναι αδιάθετος και πήγαινε με τον κ. Αρχιμανδρίτη που έχει και σειρά...

Ο Σπύρος μέχρι το βράδυ που ξεχωρίσαμε, όταν ο καθένας μας τράβηξε για τη σκηνή του, δε φαίνονταν καθόλου μετανοιωμένος για ό,τι έγινε.

Όπως μου έλεγε το πρωί την άλλη μέρα, πριν ξεκινήσουμε, όλη τη νύχτα ήταν ζήτημα να έκλεισε μάτι ύστερα από όλα αυτά.

Περίμενε πότε θα φέξει να φύγει απ' τον καταυλισμό. Πρωί, πρωί οι στρατιώτες και των δύο διμοιριών ήταν έτοιμοι για την καθωρισμένη αποστολή.

Εν τω μεταξύ οι ομαδάρχες είχαν φροντίσει για την διανομή τσαγιού κουραμάνας, σταφίδας κλπ., ό,τι γίνονταν κάθε πρωί στο λόχο υπό κάπως "ομαλές συνθήκες".

Κατόπιν διαταγής θα μας ακολουθούσε για ενίσχυση μια ομάδα πολυβόλων.

Όταν ήταν όλα έτοιμα ξεκινήσαμε. Μαζί μας κι' ο ανθυπολοχαγός της διμοιρίας πολυβόλων, ο λεβέντης Λευτέρης.*

Κι' έτσι στο μικρό επιτελείο "των επιχειρήσεων" εκείνης της μέρας προστέθηκε και τρίτος.

Ένας στρατιώτης της άλλης διμοιρίας που είχε πάει την προηγούμενη μέρα μας ακολούθησε για οδηγός.

Προχωρήσαμε στην αρχή στον κανονικό δρόμο που μας οδηγεί προς την Κόνιτσα. Πιο πέρα βαδίζαμε κάπως πιο άνετα ανάμεσα από στρατιώτες, άλλων μονάδων, που σταματημένοι απ' εδώ κι' απ' εκεί στο δρόμο ανέμεναν διαταγές.

Ημείς σιωπηλοί περάσαμε ανάμεσά τους. Όλοι μας κοιτούσαν με περιέργεια όπως μας βλέπανε έτσι βιαστικούς. Πολλοί ρωτούσαν να μάθουν τη μονάδα μας. Κι' όταν έπαιρναν την απάντηση, Τάγμα Κονίτσης, σιγοψιθύριζαν... παραδέχονταν... πως ήμασταν "οι τυχεροί", που δεχτήκαμε πρώτοι τους εισβολείς.

Προχωρήσαμε αρκετά προς το δρόμο που πάει για τη "σκάλα" της Σουσνίτσας. Να, και το πυροβολικό μας με τους αγέρωχους κανονιέρηδες. Έριχναν με την ψυχή τους προς τα υψώματα του Πεκλαριού και της Κόνιτσας, κι' αχολογούσαν δαιμονισμένα οι κορυφές της Σουσνίτσας, του Κλέφτη και της γύρω περιοχής.

Ύστερα από κάμποση ώρα περπατώντας όλο ανήφορο, σε σχεδόν απάτητα μονοπάτια, φθάσαμε στη μεγάλη σκάλα,

υποχρεωτική διάβαση που οδηγούσε προς την "Καψάλα".

Με μεγάλη δυσκολία την περάσαμε έξι, ένας δυο-τρεις που ανέβηκαν πρώτοι, βούσαν τους άλλους απ' τα χέρια με τη ρά.

Απ' εκεί και πέρα το έδαφος κατά-αρτο από γηραλέα πεύκα και άλλα δέντρα, όλο σχεδόν πετρώδες, με διεσπαρμένους εδώ κι' εκεί βράχους μικρούς και μεγάλους.

Με μεγάλη προφύλαξη προχωρήσαμε και ύστερα από λίγη ώρα βρεθήκαμε σ' ένα πραγματικό παρατηρητήριο.

Ο στρατιώτης οδηγός μας σταμάτησε, δείχνοντας με το χέρι του -όπως έτυχε βαδίζω κοντά του, μου είπε επί λέξει:

-Εκεί ήταν κ. Ανθυπολοχαγέ χθες οι αλλοί.

Ήταν μια απόσταση όχι μεγαλύτερη από 700 με 800 μέτρα.

Με τα νοήματα σταματήσαμε όπου έσκονταν ο καθένας, γιατί ήταν φόβος, να ανεβαίναμε όλοι στην κορυφή να δώσουμε στόχο.

Δώσαμε αμέσως οδηγίες να μην κινούνται, και λίγο πιο πέρα οι τρεις μας, ο δεύτερης των πολυβόλων, ο Επιλοχίας κι εγώ, βάλαμε τα σχέδια.

Ο Λευτέρης με την ομάδα του θα έμενε εκεί και με το Σεντ-Ετιέν του θα υποστήριζε όσο μπορούσε καλύτερα την προσπάθειά μας. Όλοι οι άλλοι θα προχωρούσαν πιο κοντά στις υποτιθέμενες θέσεις των αλλών. Αφού ενημερώθηκαν όλοι οι

στρατιώτες μας από τους βαθμοφόρους τους, ξεκινήσαμε.

Μπροστά μας το έδαφος πολύ παράξενο. Χαμηλοί βράχοι -σχιστόλιθοι- μέχρι ένα και δύο μέτρα, κάλυπταν σχεδόν όλη την απόσταση και έκαμαν τρομερά δύσκολη την προχώρησή μας.

Αφού δεν υπήρχε άλλη λύση, προχωρούσαμε λες και είμαστε φαντάσματα μέσα από τις χαραμάδες των βράχων, και σχεδόν χανόμαστε ολόκληροι, λες και μας κατάπινε η γη.

Μονάχα καμιά φορά βλέπαμε κανένα κράνος να κουνιέται και καμιά κάνη απ' τα μακρúκανα μάνλιγκερ των στρατιωτών.

Μ' αυτόν τον τρόπο, σιγά, σιγά, πολύ δύσκολα, πλησιάσαμε αρκετά στις θέσεις που μας έδειξε ο στρατιώτης οδηγός. Τώρα έπρεπε να αποφασίσουμε τι θα γίνει. Δεν έπρεπε να πλησιάσουμε περισσότερο.

Ο Σπύρος (Επιλοχίας) πάντα στη θέση που έπρεπε ανάμεσα απ' τους άνδρες του. Περίμενε να ενεργήσουμε σύμφωνα με το σχέδιο μας.

Το σύνθημα θα έδινε ένας απ' τους δυο μας.

Τη μέρα όμως αυτή την αξέχαστη, σ' όλες τις ενέργειές μας, του είχα παραχωρήσει "το γενικό πρόσταγμα" γιατί εκτός των άλλων, τον Σπύρο τον εκτιμούσα πολύ σαν φίλο και συγχωριανό μου, αλλά και γιατί, απ' την απόφασή του αυτή, να βρεθεί από Επιλοχίας του λόχου διμοιρίτης

στην πρώτη γραμμή, ήθελα να χαρεί, να "ξεσκάσει", να "χορτάσει", έστω και για λίγο, αυτόν τον μικρό πόλεμο που θα άρχιζε σε λίγο εκεί ψηλά στην Καψάλα της Τραπεζίτσας, ύψος 2.022 μέτρα.

Τον είδα για μια στιγμή που βρεθήκαμε κάπως κοντά, και με τα νοήματα απόφασίσαμε να εκδηλωθούμε, να επιτεθούμε, να τους αιφνιδιάσουμε, αν πραγματικά ήταν εκεί.

Με νόημα μου έδωσε το σύνθημα. Η ατμόσφαιρα της Καψάλας και της γύρω περιοχής άστραψε από τα πυρά μας. Την νεκρική σιγή στις απάτητες εκείνες κορυφές την διαδέχτηκε ένα πανδαιμόνιο από τις εκπυρσοκροτήσεις των όπλων μας, που τις συνόδευαν οι καθιερωμένες πλέον πολεμικές ιαχές: αέρα - αέρα...

Μ' αυτές τις προϋποθέσεις προσπαθούσαμε να πλησιάσουμε περισσότερο τις υποτιθέμενες θέσεις των Ιταλών. Μετακινούμαστε όμως με μεγάλη δυσκολία, αφού το έδαφος ήταν το ίδιο. Είχαμε φθάσει πολύ κοντά.

Πολλά περνούσαν από τον νου μας. Να την πάθαμε;

Δεν βαριέσαι και τι έγινε! Θα μας ζητήσουν ευθύνες για τα πυρομαχικά; Πόλεμος είναι, δικαιολογούνται...

Η απορία μας δεν κράτησε πολύ. Οι Ιταλοί όπως φάνηκε μας άφησαν να πλησιάσουμε, πρώτα γιατί δεν τους δίναμε στόχο, χαμένοι μέσα στις χαραμάδες, κι ύστερα δεν μας έφταναν εκείνες οι πραγματικά τρομερές κόκκινες χειροβομβίδες

που περισσότερο πανικό προξενούσαν παρά ζημιά.

Βλέποντας όμως πως αθέατοι τους πλησιάζαμε επικίνδυνα, άρχιζαν να βάλουν καταιγιστικά με όλα τα μέσα που διέθεταν: χειροβομβίδες μας καθήλωσαν κυριολεκτικά. Γιατί ενώ οι σφαίρες δεν μας εύρισκαν όπως είμαστε χωμένοι στις χαραμάδες, παρά μονάχα πέτρες μικρές ή μεγάλες από τον εξωστρακισμό τους όταν χτυπούσαν στους βράχους, οι χειροβομβίδες μας καθήλωσαν γιατί είχαμε φθάσει κοντά.

Με νοήματα σταματήσαμε τα πυρά μας. Τι θα γίνει τώρα; Από τις θέσεις αυτές ήταν αδύνατο να προχωρήσουμε. Με τρόπο και αθέατοι σιγά, σιγά, αποτραβηχτήκαμε λίγο πιο πίσω.

Να κι' ο Σπύρος. Ανταμώσαμε πίσω από ένα μεγάλο βράχο.

-Βασίλη, μου είπε! Είδες είναι πολλοί, και δεν δίνουν στόχο καθόλου.

-Εμένα μου λες; Γι' αυτό χθες η άλλη διμοιρία τα βρήκε μπαστούνια και σου έκαμαν και τον παληκαρά στον καταυλισμό. Γελάσαμε λίγο με τα λόγια μου αυτά κι' οι στρατιώτες μας που ήταν πολύ κοντά. -Τώρα Σπύρο, του λέω, τι θα κάνουμε!!!

Έπρεπε να αποφασίσουμε τι θα κάναμε, και γιατί η ώρα περνούσε και θα μας έπαιρνε η νύχτα, και για να μη γυρίσουμε άπρακτοι όπως εκείνοι.

Πράγματι κάπως καλύτερα οργανωμένοι, κάναμε και δεύτερη και τρίτη προ-

άθεια, αλλά κι' αυτές απέτυχαν όπως η κώτη, και μάλιστα με δύο στρατιώτες αυματίες.

Οι Ιταλοί ήταν τόσο καλά οχυρωμένοι ο "φυσικό" οχυρό της "Καψάλας" που κείχαν, ώστε ήταν φύσει αδύνατο να το καταλείψουν μονάχα με τα πυρα των τλών που διαθέταμε. Έπρεπε να βρεθεί κάποια λύση. να γίνει κάτι άλλο.

Ακόμα έπρεπε να αποφασίσουμε αν θα "επιμείνουμε" ή θα γυρίσουμε πίσω. Ώρα που ήταν ακόμη λίγη μέρα, να περάσουμε τουλάχιστον τα επικίνδυνα μονοπάτια.

Σε μια στιγμή, να "ο από μηχανής εός".

-Σπύρο, του είπα, θα κάνουμε το εξής: Εδώ στην πλαγιά αριστερά, φαίνεται πως περνάει μονοπάτι κάτω απ' τους Ιταλούς! Αν μπορέσουμε να περάσουμε ένα οπλοπολυβόλο με δυο-τρεις άνδρες θα βρεθούμε αριστερά και πίσω τους.

-Θα πάω κι' εγώ μαζί.

-Εσύ να μείνεις εδώ να είσαι έτοιμος. Κι όταν ακούσεις τα πυρά μας, με μια κτηνιαστική ενέργεια πιστεύω ότι θα καταλείψουν τις θέσεις τους. Δεν ξέρω αν συμφωνείς, του είπα:

Βασίλη! Είναι ωραίο το σχέδιό σου, μου απάντησε, αλλά φοβάμαι πως δεν θα μπορέσετε να περάσετε. Θα γκρεμισθείτε. Εγώ δεν βλέπω μονοπάτι αυτού.*

-Αλλά αφού άλλη λύση δεν βλέπω, να πάτε και ο θεός βοηθός. Ο Σπύρος ανέλαβε να ενημερώσει τους λοχίες ομαδάρχες

για το σχέδιό μας, κι' εκείνοι τους άνδρες τους.

Οι Ιταλοί στο διάστημα αυτό "τσιμουδιά". Εγώ διάλεξα τον οπλοπολυβολητή και δυο στρατιώτες** -τους πιο σβέλτους- με τα σακίδια τους γεμάτα γεμιστήρες, κάναμε το σταυρό μας και ξεκινήσαμε.

Προχωρήσαμε λιγάκι -εντελώς αθέατοι- σε έδαφος κάπως ομαλό. Από εκεί και πέρα η προχώρησή μας ήταν αδύνατη. Ένας βράχος σχεδόν μονοκόμματος, βουνό ολόκληρο, που ξεκινούσε λίγο πιο κάτω απ' τις θέσεις των Ιταλών έκοβε το μονοπάτι.

Κατεβήκαμε πιο κάτω μήπως περάσουμε. Εκεί κάπως αναταραστήκαμε. Προχωρήσαμε λιγάκι. Κάπου βρήκαμε μια σχισμή. Σβαρνιστά αλλού ανεβαίνοντας, αλλού κατεβαίνοντας κόψαμε λίγη απόσταση. Τέλος σταματήσαμε. Μπροστά μας άλλος βράχος, βουνό, κατακόρυφος -γυαλιστερός γιατί κατέβαζε τα βρόχινα νερά- μας έκοβε οριστικά τον δρόμο. Έπρεπε να γυρίσωμε πίσω και πώς;

Λαχανιασμένοι κι' οι τέσσερις από την αγωνία, μουσκεμένοι από τον κρύο ιδρώτα που μας περιέλουε, και απογοητευμένοι από κάποια κακή προαίσθηση, σταματήσαμε για λίγο να ξανασάνουμε σαν τα αγριόγιδα που τα κυνηγούν.

Δεν βάζαμε μιλιά αν και κοιτούσαμε ο ένας τον άλλο στα μάτια, όπου καθρεφτιζονταν η αγωνία που κυριαρχούσε μέσα μας. Σε μια στιγμή, ο οπλοπολυβολητής που έτυχε να έχει στραμμένο το βλέμμα

του ψηλά προς την κορυφή του βράχου, βλέπουμε να αλλάζει "μορφή" βάζοντας το δείκτη του χεριού του μπρος στο στόμα και να λέει όσο ακούονταν:

Οι Ιταλοί.

-Πού βρε Στέλιο; Του λέω ψιθυριστά.

-Να εκεί, είπε -και έδειξε όσο φαίνονται, κινούνται ανάμεσα στους κορμούς των πεύκων.

Και πραγματικά! Το μάτι του οπλοπολυβολητή τους είχε κόψει. Τους είχαμε ακριβώς ψηλά και δεξιά μας, κάπως μακριά.

Ποτέ δεν θα φαντάζονταν, αν μας έβλεπαν, ότι ήμασταν άνθρωποι εκεί κάτω. Για φαντάσματα μπορεί.

Με τα νοήματα δίνω οδηγίες. Στερεώστε καλά τα πόδια σας. Τους γεμιστήρες στα χέρια. Στήστε το οπλοβόλο. Κλισησκόπιο 300 μέτρα. Πιάστε και σεις τα πόδια τους όσο μπορείτε. Βάλε Στέλιο με την ψυχή σου, έχουμε 20 γεμιστήρες.

Σε δευτερόλεπτα το οπλοπολυβόλο μας "ξερνούσε" τις πυρακτωμένες βολίδες του τη μία κοντά στην άλλη. Σε λίγο αχολογούν τα πάντα απ' τα πυρά των διμοιριών. Ο Σπύρος σύμφωνα με το σχέδιο ενεργείας μας, είχε δώσει το σύνθημα. Η πολεμική ιαχή: αέρα... αέρα... συμπλήρωνε την ατμόσφαιρα που δημιουργήθηκε για άλλη μια φορά στις απάτητες κορυφές της "Καψάλας".

Το οπλοπολυβόλο μας έριχνε αδιάκοπα. Για μια στιγμή κάνω νόημα στον Στέ-

λιο να σταματήσει. Ησυχία απλώθηκε παντού. Είχαν σταματήσει τα πάντα.

Μέσα σ' αυτή τη νεκρική σιγή ακούμε τη φωνή του Επιλοχία ψηλά από επάνω μας, που χάνονταν ανάμεσα στα βράχια και τα πεύκα της Καψάλας.

-Βασίλη... Βασίλη... Ελάτε, έφυγαν!

Το επανέλαβε δυο (2) φορές.

Τι είχε συμβεί! Οι Ιταλοί με τα πυρά μας από εκεί που ούτε καν φαντάζονταν, και την πίεση των ανδρών των διμοιριών με τον Σπύρο, εγκατέλειψαν βιαστικά τις θέσεις τους και τραβήχτηκαν στην πλαγιά προς την Κόνιτσα, που ούτε φαίνονταν καν.

Ύστερα από αυτή την εξέλιξη γυρίσαμε απ' το ίδιο μονοπάτι με μεγάλη δυσκολία, κατακουρασμένοι αλλά ικανοποιημένοι για την επιτυχία του σχεδίου μας και ανεβήκαμε κι' εμείς στις καινούριες μας θέσεις.

-Πού είναι παιδιά ο Επιλοχίας; ρώτησα τους πρώτους στρατιώτες μας που συναντήσαμε.

-Σας περιμένει κύριε Ανθυπολοχαγέ πιο πέρα, μου είπαν.

Σε λίγο τον βρίσκω.

-Βασίλη "μπράβο", μου λέει. Αν δεν κάναμε αυτή την απόπειρα τίποτε δεν γίνονταν. -'Αστα Σπύρο τα μπράβο, του λέω. Πώς δεν γκρεμιστήκαμε ένας θεός το ξέρει. Τώρα τι κάνουμε.

Του τα έλεγα και εις επήκοον της παρέας μου του Ντίνου, του Τόλη και του Στέλιου, γιατί κι' εκείνοι συμμερίζονταν

όσο και εγώ τις ευθύνες σε μια τέτοια "αποστολή" αυτοκτονίας. Οι Ιταλοί φεύγοντας εσπευσμένα είχαν αφήσει τρεις νεκρούς, πολλά ατομικά είδη και πυρομαχικά, και μερικά τσουβαλάκια με "μπανιότες", που μας ήταν τόσο απαραίτητες.

Όπως συζητούσαμε χαμηλοφώνως και δεν είχαμε καλά-καλά συνέλθει από την αγωνία, να και δυο Ιταλοί αιχμάλωτοι, τους συνόδευαν δυο στρατιώτες προς το μέρος μας.

-Τι να τους κάνουμε κ. Ανθυπολοχαγέ, φώναζαν με σιγανή φωνή.

-Αφοπλίστε τους και κρατήστε τους εκεί, τους απάντησα.

Δεν ήταν καιρός να σκεφτούμε για τίποτε, παρά το τι θα κάναμε. Αυτό μας βασάνιζε αφού σχεδόν έπαιρνε να νυχτώσει και κάθε μετακίνησή μας από εκεί θα ήταν επικίνδυνη.

Δώσαμε οδηγίες στους άνδρες μας να προσέχουν σχολαστικά από τις θέσεις τους, ύστερα κι' απ' την παρουσία των δύο Ιταλών αιχμαλώτων, και να είναι έτοιμοι να αντιμετωπίσουν οποιαδήποτε κατάσταση.

Γιατί οι ώρες εκείνες, κι' ύστερα απ' την νεκρική σιγή που απλώνονταν, έκρυβαν κάτι το πονηρό που μας περίμενε.

Καταϊδρωμένος όπως ήμουν από τον κόπο και την αγωνία, αλλά περισσότερο από την ευθύνη, ύστερα από την εξέλιξη αυτή ζήτησα νερό. Ένας στρατιώτης μου έτρεξε και μου έφερε το παγούρι του. Ο Σπύρος δίπλα μου κάπνιζε. Όπως συζη-

τούσαμε και λέγαμε για τις πιθανές περιπέτειές μας εξ αιτίας της νύχτας που σχεδόν δεν αργούσε νά'ρθει, ριπές πολυβόλων από μακρινή κάπως απόσταση από τις πλαγιές που είχαν φύγει οι Ιταλοί, μας "αιφνιδίασαν".*

Τι είναι αυτά Βασίλη, μου λέει.

-Δεν ακούς Σπύρο τι είναι; του απάντησα. Δικά μας τάχα να είναι τα πυρά; Καλά εκεί δεν είναι η διμοιρία του Εξαρχόπουλου;** Βεβαίως αυτά μας έλεγε η διαταγή των επιχειρήσεων... αλλά.

Οι ριπές όμως όσο περνούσε η ώρα ακούονταν πιο κοντά. Ανησυχήσαμε πολύ.

-Σπύρο, του λέω, κάθησε εσύ με τους άνδρες να πάω πιο πέρα να ιδώ.

Τα πελώρια πεύκα που απλώνονταν μπροστά μας μας έκοβαν τελείως την ορατότητα.

-Όχι! μου λέει. Θα πάω εγώ. Εσύ μείνε εδώ να ξεκουραστείς κιόλας.

Πετάχτηκε όρθιος και με την αραβίδα στο χέρι προχώρησε προς το μέρος που ακούονταν οι ριπές. Σε λίγο ούτε φαινόταν καν, είχε χαθεί ανάμεσα στους κορμούς των πεύκων.

Οι ριπές των πολυβόλων εν τω μεταξύ, όλο και πιο κοντά, ώσπου για μια στιγμή θέριζαν κυριολεκτικά τις κορυφές των πεύκων.

Ανησύχησα πολύ. Μου φάνηκε πως τον έχανα. Λέω στο λοχία μου τον Σωκράτη Κολοκύθα απ' την Καστάνιανη Κονί-

της, εξαιρετικός βαθμοφόρος, που βρίσκονταν δίπλα μου,

-Πρόσεχε τους άνδρες.

Και τρέχω κι εγώ γρήγορα προς την κατεύθυνσή του να τον βρω, να τον πορφθάσω σαν να προαισθανόμουνα κάποιο κακό που μας περίμενε, περισσότερο αυτόν. Για μια στιγμή τον έκοψα ανάμεσα στους κορμούς των πεύκων. Δεν πρόφτασα να του μιλήσω ότι είμαι κοντά του και τον βλέπω ακουμπισμένο πίσω από ένα πεύκο, να σκοπεύει, να πυροβολεί και να οπλίζει για δεύτερη φορά.

Βλέποντας αυτά ακινητοποιήθηκα κι' εγώ και περίμενα. Παρ' όλη την αγωνία των στιγμών τον θαύμαζα κυριολεκτικά. Τον βλέπω να γυρίζει προς τα πίσω και την ίδια στιγμή ένα κόκκινο αντικείμενο (χειροβομβίδα) να πέφτει κατ' απάνω του. Με βήματα αργά γύριζε προς τα πίσω. Κατάλαβα τι είχε συμβεί...

Γυρίζω κι' εγώ από άλλη κατεύθυνση και φωνάζω στους στρατιώτες μας για τον κίνδυνο που διατρέχαμε και τρέχω να καλυφθώ.

Όπως έτρεχα για να προλάβω γλιστρησα άσχημα και πέφτοντας μου ξέφυγε το δίκχο από το κεφάλι μου κι έμεινε το κράνος μόνο του.

Λίγο πιο κάτω συμπτωματικά συναντήθηκα με τον Σπύρο, πίσω από ένα βράχο που βρέθηκε μπροστά μας περισσότερο για να καλυφθούμε. Από αντίθετη κατεύθυνση ο καθένας.

Είχε στο μεταξύ σκοτεινιάσει. Αυτός μόνος κατάμονος. Δεν με κατάλαβε. Τον βλέπω να με σκοπεύει με την αραβίδα. Δεν περίμενε να ιδεί εκεί κανέναν δικό μας. Με πέρασε για Ιταλό. Ευτυχώς πρόλαβα και του φώναξα.

-Σπύρο, εγώ είμαι, ο Βασίλης.

-Θα σε σκότωνα μου είπε, αν δεν μου φώναζες. Πώς βρέθηκες εδώ;

-Σε παρακολουθούσα του είπα, χωρίς να με ιδείς. Τα είδα όλα.

-Με κτύπησαν Βασίλη, ο δεύτερος Ιταλός, τον πρώτο τον έφαγα...

Αστραπιαία ηκορυφή της Καψάλας γέμισε Ιταλούς οι οποίοι με τα πυρά τους -τουφέκια, πολυβόλα, όλμους- χαλούσαν τον κόσμο. Ήταν αδύνατο να τους αναχαιτίσουμε γι' αυτό αναγκαστήκαμε επωφελούμενοι κι' απ' το σούρουπο, να αποτραβηχτούμε στα γκρεμά προς το Στόμιο. Ευτυχώς χωρίς άλλες απώλειες.

Εγώ με τον Σπύρο προχωρήσαμε πιο κάτω να μην μας φθάνουν τα πυρά των ολμίσκων που έβαζαν ακατάπαυστα. Σταματήσαμε σ' ένα πλατό δίπλα σ' ένα πελώριο πεύκο.

Εκεί περιποιήθηκα το τραύμα του Σπύρου με τον ατομικό του επίδεσμο, και την αξέχαστη εκείνη νύχτα, τη φεγγαρόλουστη, ξημερώσαμε πλάτη με πλάτη δίπλα στον πεύκο.

Λαγοκοιμώμαστε σχεδόν όλη τη νύχτα, γιατί το κρύο όσο περνούσε η ώρα ήταν τσουχτερό, ανυπόφορο!

Δεν θα ξεχάσω ποτέ "το Βασίλη πεινάω" που μου έλεγε ο Σπύρος, όσο περνούσαν οι δραματικές εκείνες ώρες. Ευτυχώς η λίγη σταφίδα που φύλαγα ακόμη από το πρωί -από τη διανομή τροφίμων στον καταυλισμό- στις τσέπες της χλαίνης μου έσωσε πραγματικά την κατάσταση. Τις μπανιότες τις Ιταλικές ούτε καν προλάβαμε να τις μοιράσουμε.

Όταν ξημέρωσε σιγά-σιγά, οι δυο μας κατεβήκαμε στο Μοναστήρι στο Στόμιο.* Εκεί συγκεντρώθηκαν και οι άνδρες των διμοιριών μας.

Ο Σπύρος, κατόπιν διαταγής την άλλη μέρα διακομίστηκε στο ορεινό χειρουργείο στο Βρυσσώρι. Εγώ με τους άνδρες μας ξεκινήσαμε για την Κόνιτσα την οποία εν τω μεταξύ είχε καταλάβει ο στρατός μας.

Ο Σπύρος δεν ξαναγύρισε στο Τάγμα.

Στην κατοχή ξαναανταμώσαμε, και μετά την απελευθέρωση, ελεύθεροι πλέον πολίτες, θυμόμαστε με συγκίνηση την αξέχαστη περιπέτειά μας στην Καψάλα που μας είχε δέσει πολύ ψυχικά. Πολλές φορές μου έλεγε:

-Δεν ήμουν στα καλά μου, να ζητάω από τον Αυδίο διμοιρία.

Κάποιος έλεγε νάναι πιο πίσω. Αλλά με χτύπησαν στο φιλότιμο βρε Βασίλη με τα λόγια που μου είπαν τα παλιόπαιδα...

Τον χαιρόμουν τον Σπύρο που αργότερα πρόκοψε και σαν δικηγόρος στα Γιάννινα και την Κόνιτσα και τελευταία σαν Συμβολαιογράφος.

Δυστυχώς η μεγάλη οδύνη για τον τραγικό θάνατο του γιού του έγινε η αιτία να τον χάσουμε για πάντα από κοντά μας πριν λίγα χρόνια...

*Επιλοχίας του 2ου λόχου ήταν ο έφεδρος επιλοχίας Σπύρος Πρωτοσυγκέλλου, δικηγόρος, χωριανός μου και φίλος.

*Ήταν ο μόνιμος ανθυπολοχαγός Ελευθέριος Δαμβακάκης. Εξαιρετικός σαν άνθρωπος και πολύ ψυχραιμος στον πόλεμο. Μετά την απελευθέρωση τον συνάντησα εδώ στην Αθήνα στην οδό Πανεπιστημίου μαυροσκούφη, με τον βαθμό του Αντισυνταγματάρχη. Τον έπιασα από τα μπράτσα ξαφνικά. Σάσπισε. Που να με θυμηθεί... Τον "συνέφερα". Θυμηθήκαμε έτσι όρθιοι "τα περασμένα" και μου είπε ότι υπηρετούσε στην 3η Ορεινή Ταξιαρχία στη Μέση Ανατολή - Ρίμνι κλπ. Δεν ξαναείδα από τότε.

*Το μάτι του Επιλοχία έκοβε από μακριά, γιατί ήταν τρομερός στο περπάτημα και πιο πολύ στα γκρεμά, σαν άφθαστος κυνηγός που ήταν, από μικρό παιδί. *Οι Στρατιώτες ήταν ο Ντίνος (Κων)νος Κύρκος) και ο Τόλης (Απόστολος Σίλης) και απλοπολυβολητής ο Στέλιος Γαλάνης.

*Ήταν μια ύστατη προσπάθεια των Ιταλών να προλάβουν να εκκενώσουν την Κόνιτσα, γι' αυτό έστειλαν ενισχύσεις και αντεπετέθησαν στις διμοιρίες μας, το ίδιο όμως βράδυ απεχώρησαν αφού το πρωί της 15 Νοεμβρίου ο υπόλοιπος λόχος μας με τον λοχαγό επι κεφαλής ανέβηκε στην Καψάλα προς αναζήτησή μας και δεν συνάντησε ουδεμίαν αντίσταση. Τότε ο στρατιώτης της διμοιρίας μου που συνόδευε την προηγούμενη τους τραυματίες, Σπυρίδων Λαγός, χωριανός μου και φίλος, βρήκε το δίκχο που μου έπεσε και μου το έδωσε όταν ανταμώσαμε.

**Με τη διμοιρία του Εξαρχόπουλου του 3ου λόχου καμμία επαφή δεν είχαμε τη μέρα εκείνη. Είχε εγκαταλείψει τις θέσεις της κατόπιν διαταγής από την προηγούμενη, το οποίο μάθαμε κατόπιν εορτής.

*Στο Στόμιο ήταν ανεπτυγμένος ο 3ος λόχος του Τάγματος (λόχος Ντέτσικα) όπου ο Διοικητής του φρόντισε τα της διακομιδής του Σπύρου στο Βρυσσώρι.

Χρονικό.

Ας γυρίσουμε πίσω 34 ολόκληρα χρόνια απ' τη χρονολογία που γύρισε (1959) από την Αλβανία ο μακαρίτης Νικολάκης τ' Παπαθανάση, έτσι τον φωνάζαμε όλοι. Αλλά ας πούμε πρώτα δύο λόγια για τη ζωή του και τον χαρακτήρα του: Ήταν τσέλιγκας απ' το γεωργοκτηνοτροφικό χωριό Ζέρμα (σ. Πλαγιά) της Κόνιτσας, γιγαντόσωμος, άριστος πολυμελής οικογενειάρχης, καλοκάγαθος, ανοιχτόκαρδος, πάντα προσχαρος και γελαστός, φιλότιμος και φιλόξενος, άκακος, δεν πατούσε ούτε το μυρμήγκι, όταν τόβλεπε παραμέριζε.

Την άνοιξη του 1959, αφού έζησε σε αναγκαστική υπερορία, επαναπατρίστηκε απ' την Αλβανία μαζί με το βιό του (γιδοπρόβατα), ως πολιτικός πρόσφυγας, ύστερα από 10χρονη απουσία του. Τον Αύγουστο, μέρα Κυριακή επισκέφτηκε το χωριό μας. Τον καλωσόρισαν όλοι οι Φουρκιώτες, τον πλησίασα κι εγώ με συ-

Χρήστου Γ. Εξάρχου
γκίνηση και τον καλωσόρισα, χωρίς να με γνωρίσει. Αυτοσυστήθηκα, αγκαλιαστήκαμε και φιληθήκαμε με λυγμούς και ακράτητα δάκρυα. Σ' ερώτησή μου: "Πως τα κατάφερες μπάρμπα-Νικολή και γύρισες στ' Αγία Χώματά μας;" Μου απάντησε με σβησμένη και τρεμουλιαστή φωνή: "Παιδί μου Χρηστάκη μ' έφερε η Παναγιά σας Κλαδόρα, η Μεγαλόχαρη, που παρουσιάζονταν συχνά στον ύπνο μου και μούλεγε: Μη στενοχωριέσαι παππού γρήγορα θα γυρίσεις στο χωριό σου, μαζί με το βιό σου. Και το μεγάλο της θάμα έγινε".

Και συνέχισε: "Μπορεί καμιά φορά παιδί μου, σαν γειτόνοι πούμαστε, να βοσκούσα τα ζωντανά μου, να κλάδευα και να έκοβα και κανένα δέντρο σε μέρος της, εκτός από κείνο, που νοίκιαζα πολλά χρόνια, αλλά άναβα πάντοτε, τα καντήλια της και δώριζα και κανένα τενεκέ λάδι και σφαχτό για χάρη της". Τον φιλοξένησα στο σπίτι μου και έφυγε ευχαριστημένος. Από τότε όμως δεν τον ξαναείδα, γιατί σκοτώθηκε από νάρκη.

Ήταν χειμώνας 1962, όταν βρισκόμουν στο χωριό μου, για συγκέντρωση υλικού για το βιβλίο μου, που έκδωσα το 1987 με τίτλο: "Η Φούρκα της Ηλείου" (Ιστορία - Λαογραφία). Ξαφνικά μάθαμε από τηλεφώνου την τραγική είδηση, ότι ο Νικολάκης τ' Παπαθανάση ο καλός μας γείτονας, απ' τον οποίο αγοράζαμε, πριν απ' τον εμφύλιο πόλεμο (1946-49) νοστιμότητα-

Στον δρόμο Γέφυρα Σκορδίλη - Καβάσιλα. Κατά την επιστροφή από επίσκεψιν του Φυλακίου "Σκορδίλη" (19) περιοχής Καβασιλών - Κονίτσης, παραμονές του πολέμου (Ελληνοϊταλικού) 1940-41. Εξ αριστερών προς τα δεξιά: 1) χωρικός του Δερβενίου, 2) Ο εφ. ανθ)γος Αρχιμανδρίτης Βασ., 3) ο εφ. ανθ)γός Γσίπας Νικόλαος, 4) η κ. Ελένη Αρχιμανδρίτη, 5) η διδασκάλισσα των Καβασιλών Κατίνα Κατσαρού, 6) ο έφεδρος Επιλοχίας του 2ου λόχου Σπύρος Πρωτοσυγκέλλου.

το μπατζιοτύρι, σκοτώθηκε από νάρκη την ώρα που βοσκούσε τα γιδοπρόβατά του, στην τοποθεσία: Κούτσουρο, υψ. 1100 μ. που βρίσκεται ανάμεσα στα σύνορα: Πλαγιάς και Επταχωρίου. Αιωνία του η μνήμη. Αλλά η ψυχή του θα χαίρεται γιατί ήρθε και είδε το χωριό του, την Πατρίδα μας Ελλάδα και τα παλιά του λημέρια. Και κάτι άλλο κληρονομικό. Το μεγαλύτερό του παδί ο Τόλης, αν και υπέργηρος εξακολουθεί το επάγγελμά του με αγάπη και ζήλο.

Σχόλια

1. Στον πόλεμο του 1940-41 ο γιος του Ν. Παπαθανάση, Κώστας σκοτώθηκε πιο πέρα από μένα, στο Τεπελένι της Β. Ηπείρου.

2. Στο ίδιο ύψωμα (Κούτσουρο), ύστερα από λίγες μέρες μετά το θάνατο του Ν.Π. σκοτώθηκε από νάρκη, ένας άλλος κτηνοτρόφος και πολυμελής οικογενειάρχης απ' την Πλαγιά, δε θυμάμαι τ' όνομά του, αλλά έμεινε πολλές μέρες σκεπασμένος με χιόνι, γιατί ήταν δύσκολη και επικίνδυνη από νάρκες, η ανεύρεσή του απ' τις αστυνομικές αρχές και τους χωριανούς του. Σ' αυτό το βουνό πιθανόν να υπάρχουν και άλλες νάρκες απ' τον εμφύλιο πόλεμο.

Σαν σήμερα 28 Οκτωβρίου 1940,

ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΙΝΔΟΥ

Μάχες σκληρές, Αιώνιες αναμετρήσεις, από κάθε λογής εχθρούς δοκιμάζονται πάνω δω στα Γραμμοχώρια.

Επαρχία Κονίτσης, Επταχώρι, Φούρκα, Κεράσοβο, Σαμαρίνα...

λεβεντοκαμωμένες βουνοκορφές γίνονται φωτιά, σίδηρο, χάρος, στο κορμί του εισβολέα. *"...Αμνηθήτε τον ιερού Πατρίου εδάφους

μετά φανατισμού εναντίον του επιδρομέως...'

Κι' έγιναν στο πρόσταγμα όλα δω πάνω μια ψυχή, μια ιδέα, μια ελπίδα!

Ναι, ο εισβολέας δεν θα περάσει!

Μάχες σκληρές. Σώμα με σώμα, στήθος με στήθος, αποκρούονταν παντού ο εχθρός.

Κι' όταν το βαθύ σκοτάδι της νύχτας χάνονταν, απ' τις απανωτές λάμπεις των οβίδων,

φανήκατε και σεις, Γυναίκες της Πίνδου, μάνες ηρώων,

ν' ανηφορίζετε φορτωμένες τα πολεμοφόδια, μέσα σε δύσβατα μονοπάτια, συνεπείς στο πρόσταγμα,

στο καθήκον! Πολεμοφόδια χρειάζονταν ο στρατός μας.

Και ο εχθρός δεν πέρασε! Οι μεραρχίες του Μουσολίνι

έντρομες άφησαν τα σύνορά μας, την Πατρίδα μας. Η αθάνατη ελληνική ψυχή δε λύγισε!

Γυναίκες της Πίνδου! Λίγα αγριολούλουδα, ένα ταπεινό

κεράκι να γλυκοφέγγει, προσφέρουμε στη μνήμη σας,

στον πόνο σας... Θα σας θυμόμαστε!

ΝΙΚ. Κ. ΓΚΙΩΚΑΣ (Βουρμπιανίτης)

*Απ' την Ημερήσια Διαταγή της 28ης Οκτωβρίου 1940

του Υποστράτηγου ΧΑΡ. ΚΑΤΣΙΜΗΤΡΟΥ.

ΗΜΟΥΝ ΚΑΙ ΓΩ ΚΑΙ ΔΕΝ ΞΕΧΝΩ

Αγαπητέ κ. Τουφίδη

Στο βιβλίο σου (ΑΓΩΝΕΣ ΚΑΙ ΘΥΣΙΕΣ) διαβάζω γνωστές συνταραχτικές ιστορίες - που δεν είναι μόνον λίγες - συναγωνιστών μου που ήμασταν μαζί στην μάχη εκείνη στις 16-10-44 στην Αγία Τριάδα που γράφτηκε η ιστορία αυτή. Θα μου επιτρέψεις να προσθέσω και γω λίγα για την ιστορία. Είναι ανάγκη να θυμόμαστε και να γράφουμε, όσα βέβαια θυμόμαστε ύστερα από τόσα χρόνια. Εγώ έφυγα από το χωριό μου Λαγκάδα και κατατάχθηκα στην ομάδα ανταρτοΕΠΟΝΙΤΩΝ στο Σκαμνέλι τον Οκτώβρη 1943. Είναι φυσικό κάθε φορά να έρχονται στο νου μου μνήμες, γεγονότα που συνέβησαν την εποχή εκείνη. Όταν ο φασισμός καταπατούσε τα ιερά χώματα της πατρίδας μας αισθανόμαστε την ανάγκη να ξεσπάσουμε, να εκραγούμε και να διαμαρτυρηθούμε για την κατάληξη αυτών των αγώνων και τις ιστορίες. Έχουμε το δικαίωμα όλοι εμείς οι νέοι τότε, που δώσαμε σε όλη την Ελλάδα πάνω από 1.300 νεκρούς από τα καλλίτερα νειάτα της Ελλάδας. Εκείνη την εποχή Οκτώβρης του 1944 είχαμε έδρα την Μόλιστα. Ένα χωριό με ανεβασμένο το επίπεδο της επαναστατικότητας, διαθέτοντας ισχυρό έμψυχο υλικό για την λευτεριά της πατρίδας μας. Φύγαμε λοιπόν από τη Μόλιστα μετά τα μεσάνυχτα, χωρίς να ξέρουμε που πάμε (άγνωστη αποστο-

λή) και μετά 3 - 4 ώρες αφού χάραξε, φθάσαμε στο χωριό που θα γράφονταν η ιστορία. Ήταν ένα γκρίζο και μελαγχολικό ξημέρωμα του Οκτωβρη όπου πιστεύαμε πως εκείνο το πρωϊνό θα ήταν το τελευταίο για το σταμάτημα των θυσιών και των βασάνων 15 - 20 μηνών θυσιών. Όμως δυστυχώς το πρωϊνό εκείνο δεν σταμάτησε να χύνει και άλλο αίμα απ' τα παλικάρια που χάσαμε εκείνο το πρωϊνό από τα γερμανικά βόλια. Έτσι λοιπόν, τα αρκετά λάφυρα που πήραμε σκοτώνοντας πολλούς Γερμανούς, τα πλήρωσαν με αίμα αυτοί που "πέσανε". Ο ανθ/γος Κοντοκάλης από την Αρτισίστα ο Κ. Μακρής από το Κάντσικο και άλλα παλικάρια που αναφέρονται στο βιβλίο σου. Ας είναι ελαφρό το χώμα που τους σκέπασε, το πρωϊνό εκείνο ακριβώς στο γλυκοχάραμα της ΑΥΓΗΣ ΤΗΣ ΛΕΥΤΕΡΙΑΣ.

Δεν πρέπει να ξεχαστούν ποτέ όλοι αυτοί που θυσιάστηκαν για την λευτεριά και το ψωμί του Λαού που του το έκλεβαν οι κατακτητές και οι διάφοροι συνεργάτες των.

Ας μην ξαναδεί η Πατρίδα μας τέτοια δύσκολα χρόνια και ας δώσουμε τα χέρια όλοι για να ζήσουμε αυτήν την σύντομη ζωή χαρούμενοι και αγαπημένοι.

Με εκτίμηση
Πασχάλης Ντίνης Σέρρες

ΟΙ ΜΠΕΡΚΟΙ ΠΑΛΙΑ ΚΟΝΙΤΣΙΩΤΙΚΗ - ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΤΙΜΑΡΙΟΥΧΩΝ

ΓΙΑΝΝΗ ΛΥΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΥ

Ζούσα στα Γιάννινα σα μαθητής της Ζωσιμαίας Σχολής, λίγο πριν τον πόλεμο. Μια μέρα ο Γυμνασιάρχης μου - Διευθυντής της Ζωσιμαίας Σχολής πούταν πρότυπο γυμνάσιο, μακαρίτης τώρα Χρήστος Σούλης - μούδωσε κάτι χαρτιά κι ένα βιβλίο να τα πάω στο σπίτι του Δήμαρχου Ιωαννίνων Βλαχλείδη, που κάθονταν σ' ένα ωραιότατο αρχοντικό δίπλα στην Καπλάνειο Σχολή. Χτύπησε το σήμαντρο - το ρόπτρο θάλεγαν οι παλιοί - της μεγάλης πόρτας και μου άνοιξε η μητέρα του Δήμαρχου, μια σεβάσμια ηλικιωμένη κυρία, με χαρακτηριστικά παλιό, γιαννιώτικο καλωσυνάτο, ευγενικό και γιομάτο αρχοντιά ύφος, καλώντας με να περάσω μέσα, για να μου προσφέρει γλυκό, συνήθεια, που την είχαν τότε όλα τα σπίτια κι ήταν ένα δείγμα μιας αυθόρμητης, παραδοσιακής αγάπης για τον ξένο.

Εντυπωσιασμένος από το σπίτι, την ηλικιωμένη αρχόντισσα και την πρόσκλησή της, με κάποια συστολή και μια εθιμοτυπική πρώτη άρνηση, "μην τη βάλω σε κόπο - δεν πειράζει", δέχτηκα και την ακολούθησα μέχρι το μαντζάτο του σπιτιού. Μιλούσε η μητέρα του Δήμαρχου, γιαννιώτικα, αλλά με ρυθμό αργό και θάλεγα υποβλητικό. Με ρώτησε πως με λένε κι από που είμαι... Τ' όνομά μου δεν την φάνηκε ηπειρώτικο (όπως και δεν είναι). Αλλά το Κόνιτσα, την έκανε να επιμένει λίγο περισσότερο. Η οικογένεια της μάνας μου - Μπεκιάρη - ήταν γνωστή Κονιτσιώτικη οικογένεια. Το περίεργο όμως ήταν, ότι συνέχισε τις ερωτήσεις της, με απόλυτη βέβαια διακριτικότητα - δείχνοντας έτσι, ότι έκανε μια βαθύτερη διερεύνηση ενό θέματος, που την ενδιέφερε προσωπικά. Κάνοντας διάκριση ανάμεσα στον Τάκη Μπεκιάρη, άλλοτε Πρόεδρο του Δικηγορικού Συλλόγου Ιωαννίνων, που προέρχονταν από τον ένα κλάδο της οικογένειας και του παππού μου Νικολάκη Μπεκιάρη, που προέρχονταν από τον άλλο κλάδο, είδα τα μάτια της συνομιλήτριά μου να ζωντανεύουν δείχνοντας ακριβώς, ότι πλησιάζαμε το σημείο της κουβέντας που την απασχολούσε. Τελικά, χωρίς περιστροφές, με ρώτησε αν ο παππούς μου, ήταν αυτός που τον είχαν πάρει οι κλέφτες από το Λεσκοβίκι, και για την περιπέτειά του τραγουδούσαν οι αρβανίτες ένα τραγούδι, κι αν η γιαγιά μου ήταν κόρη Βέργου και ζούσε ακόμα.

Η καταφατική μου απάντηση σε όλα, την ενθουσίασε, σα νάταν κάτι που από καιρό την απασχολούσε, κι αυτό εμένα με συγκίνησε ιδιαίτερα. Α! παιδί μου, μου λέει. Εσύ παιδί μου δεν ξέρεις, ότι η γιαγιά σου είναι η τελευταία Μπέρκοβα. Μεγάλη αρχοντο-

πούλα. Κι εδώ στα Γιάννινα με τους Μπέρκους, εμείς είχαμε να κάνουμε, τον παλιό καιρό. 'Όταν είμαστε μικρές, λέγαμε η μιά την άλλη ".... μη μας κάνεις τη Μπέρκοβα..." γιατί αυτό, ήταν το καλύτερο που θα μπορούσαμε να επιδιώξουμε στη ζωή. Οι Μπέρκοι, ήταν Κονιτσιώτες. Είχαν όμως και σπίτι εδώ στα Γιάννινα, εκεί πούναι σήμερα η Ζωσιμαία Σχολή, απέναντι ακριβώς από τα σπίτια του Λιάμπη και του Σκουμπουρδή, πούταν κι αυτά αρχοντόσπιτα κι ήταν κι αυτοί Κονιτσιώτες. Έφυγαν από δω οι Μπέρκοι ήταν το πιο αρχοντικό σπίτι μέσα στα Γιάννινα. 'Ισως οι δικοί μου τους είχαν σε πολύ μεγάλη υπόληψη.... Τώρα που κι εγώ μεγάλωσα, όλ' αυτά μούρχονται στο μαυλό και τα περιεργάζομαι. Βλέπεις οι περισσότεροι τάχουν ξεχάσει, μόνο σαν εμένα κάτι γριές έρχονται και τα λέμε και τα θυμούμαστε....

Ήξερα πως οι Βέργοι, ήταν τσιφλικάδες, παλιότερα λέγονταν Μπέρκοι, και πως εξελληνίζοντας τόνομά τους έκαναν το Μπ, βήτα (β) και το γκ, (γιατί στην Κόνιτσα τους λέγαν Μπέργκους γάμα (γ), πράγμα πούταν της μόδας κείνη την εποχή (οι Μποτσαρέοι έγιναν Βοτσαρέοι, οι Μπεκιάρηδες Βεκιάρηδες, κι ο Γκλίναβος), πριν από εκατόν πενήντα χρόνια, κι όμως εγώ ανατράφηκα, δεν ξέρω για πιο λόγο, θεωρώντας ότι οι Μπέρκοι αλλά δεν είχα ακούσει ποτέ ότι στα Γιάννινα τους είχαν σε μεγάλη υπόληψη οι παλιοί, κι ότι υπήρχε ακόμα η παροιμία. "Μη μας κάνεις τη Μπέρκοβα", και προπαντός ήξεραν τη γιαγιά μου, την Άννα - Νικόλαινα Μπεκιάρη, που εμείς στην Κόνιτσα την λέγαμε Κυρά, χωρίς να του δίνουμε μεγάλη σημασία. Η συγκίνηση της γηραιάς κυρίας, με τη συνομιλία μας, εκτός από το πρόσθετο γλυκό (ένα τεράστιο σαμσά) που μου προσπόρισε, κείνη τη στιγμή, μπορώ να πω, πως έγινε το έναυσμα για να ερευνήσω κάπως πιο βαθειά την ιστορία της οικογένειας των Μπέρκων, που τύχαινε νάναι πρόγονοί μου, αποδίνοντας έτσι φόρο τιμή στην τελευταία Μπέρκοβα, τη γιαγιά μου, πούταν πραγματικά κι η τελευταία αρχόντισσα μέσα στο σπίτι μας και μ' αγαπούσε τόσο πολύ.

Κατ' αρχήν φαίνεται πως τόνομα Μπέρκος έχει σλάβικη ρίζα, και σημαίνει ο διοικων, ο ιθύνων, ο κατεπάνω των βυζαντινών. Κατ' επέκταση δε κι ο καβαλλάρης, ο υπτέας. Γενικά, απότι μου είπαν φίλοι σλαβολόγοι στα παλιοσλάβικα η λέξη έχει την έννοια του ανθρώπου που ασκεί καθήκοντα διοικητικής κορυφής. Από την ίδια σλάβικη ρίζα φαίνεται ότι προέρχεται και η γερμανική λέξη BERG που σημαίνει βουνό, οροσειρά. "Μπερκούτ λέγεται ακόμα και μιά ειδική ράτσα αετών /χρυσαιτών/ που χρησιμοποιούν οι έφιπτοι Κιργίσιοι κυνηγοί στα Νότια της Κεντρικής Ρωσίας για να εξολωθρέβουν τους λύκους. Τα Μπερκούτ συνοδεύουν τους έφιππους κυνηγούς καθισμένα στους ώμους τους. Ζυγίζουν τέσσερα με έξι κιλά, αλλά η δύναμή τους είναι καταπληκτική. Γραπώνονται από τη ράχη του λύκου και τον σφίγγουν με το μουσούδι

τους μέχρις ότου ο λύκος παραλύσει. Συχνά το Μπερκούτ χώνει τα νύχια του στη ραχοκοκαλιά του λύκου, και καθώς αυτός γυρνάει το κεφάλι του για να δαγκώσει, του αρπάζει το μουσούδι και του το σφίγγει ώσπου να πεθάνει από ασφυξία, είτε τον ακινητοποιεί μέχρις ότου φτάσει ο κυνηγός και τον σκοτώσει. Τα μπερκούτ είναι απίστευτα δυνατά ζώα. Μ' ένα τους χτύπημα της φτερούγας τους μπορεί να σπάσουν ανθρώπινο μπράτσο. Οι Κιργίσιοι βοηθούνται στο κυνήγι τους από κυνηγητικά σκυλιά. (Μπάρ Χόλστον ΛΟΠΕΣ "Περί ανθρώπων και Λύκων").

Στην Ανατολική Γερμανία (όταν η Γερμανία ήταν χωρισμένοι στα δύο) υπήρχε 'Ιδρυμα Μπεργκχάφ, το οποίο μάλιστα, απότι δημοσίευαν οι εφημερίδες προμήθευαν στους Κουβανούς παράνομα όπλα. Η 'Ολγα Μπέργκολ, ήταν η Ρωσίδα διανοουμένη (1946) γι ατην οποία γράφει ο Πάστερνακ στην εισαγωγή του στο Σέξπηρ. 'Ενας Μπέρκοβιτς κινηματογραφιστής παίρνει μέρος στην ταινία "Το σπίτι των Ευγενών" Η Λούτσι Μπέρκοβιτς, γνωστή κλασική φιλόλογος στην Αμερική, σλάβικης καταγωγής, είναι συντάχτρια ενός καταπληκτικού λεξικού. "Ο Θησαυρός των γνώσεων". Ο Πάτρικ και η Βιβιάν Μπέρκο (μάλλον βενετσιάνικης καταγωγής), είναι οι ιδιοκτήτες μιας σειράς γκαλερί. Στο Παρίσι (LE LOUVRE DFS ANTIQUAIRES, 2PLACE DE PALAIS ROYAL) Στις Βρυξέλλες (PLACE RU GRAND SABLON 36) στη Νέα Υόρκη (125 EAST, 57Th, Str) κλπ. Ο Βλ. ΜΠΕΡΚΟ είναι ένας από τους Διευθυντές της κρατικής Τσέχικης Τηλεόρασης (Μολδαβός) που επισκέφτηκε φέτος (1993) μαζί με άλλους συμπατριώτες του δημοσιογράφους την Ελλάδα και είχε συνάντηση με 'Ελληνες δημοσιογράφους (1993).

Χωριά με το όνομα Μπερκοβίτσα υπάρχουν στη Βουλγαρία και άλλες Σλάβικες χώρες. Πιστεύω πως κι ο Βερχοβένσκι των ΔΑΙΜΟΝΙΣΜΕΝΩΝ του Ντοστογιέφσκι, σαν όνομα έχει την ίδια ρίζα με τη λέξη ΜΠΕΡΚΟ.

'Όλα αυτά δεν με ξενίζουν, γιατί όποιος διάβασε ηπειρώτικη ιστορία, ξέρει πολύ καλά ότι έξω από τις αγροτοποιμενικές ομάδες των Σλάβων, που πέρασαν στην περιοχή της Ηλείου, σχεδόν απαρατήρητα και ειρηνικά κατά τα σκοτεινά βυζαντινά χρόνια, από τον έκτο μέχρι τον δέκατο αιώνα, έχουμε και την εγκατάσταση στην 'Ηπειρο της ευάριθμης συνοδείας - από στρατιωτικούς κι άλλους τιτλούχους - του Βυζαντινοσέρβου Δεσπότη της Ηλείου Θωμά Πρελιούμπου (ΘΩΜΑΣ ΔΕΣΠΟΤΗΣ ΚΟΜΝΗΝΟΣ Ο ΠΡΕΑΛΙΜΠΟΣ, 1367 - 1384, ή όπως γράφεται στην επιτύμβια πλάκα. "Θωμά Γιχάρην Πρεήλαπος δεσπότης") που κατά την ιστορία, άλλοι απ' αυτούς καρπώθηκαν "τα αρχαία κτήματα και χωρία της ιδιοκτησίας" των Μητροπολιτών και των άλλων αρχόντων τους οποίους ο Δεσπότης Θωμάς έξωσεν και εξόρισε (βλέπε Αραβαντινού, ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΑ, τόμος Ι, σελ. 138) και άλλοι τα χτήματα των χηρευουσών γυναικών, τις οποίες ο

Δεσπότης βιαίως πάντρεψε "μετά των παρ' αυτώ διαμεινάντων Σέρβων", ύστερα από το θανατηφόρο λοιμό που ενέσκηψε στα Γιάννινα το 1368. (Αραβαντινός, Χρον. Ι, 139).

Το όνομα Μπέρκος, το βρίσκουμε και σ' άλλες περιοχές της Ελλάδας. Π.χ. το βρίσκουμε σε οικογένεια της Αρίστης (παλιά Αρτσιίστας) με παραλλαγές Πέρκος, Βέρκος κατά τον 18 και 19 αιώνα. (Βλ. Φ. Πέτσας - Γ. Σαραλής, Αρίστη και Δυτικό Ζαγόρι, σελ. 93). Ένας μάλιστα απ' αυτούς, ο Κωνσταντίνος Βέρκος, που πέθανε στις 29 Ιουλίου 1879 στις Σέρρες, αλλά είχε γεννηθεί κι αυτός στην Αρτσιίστα, "εδημοσίευσε στο Βουκουρέστι, συλλογή ποιημάτων, φλογεράν φιλοπατρίαν αποπνέοντα υπό τον τίτλον "Η Δεινοπαθούσα Ελλάς" καθώς και διάφορα άρθρα εις πλείονας εφημερίδας". (Όπου ανωτέρω, σελ. 321). Το βρίσκουμε ακόμα και σήμερα σαν επώνυμο πολλών οικογενειών στην περιοχή της Τεγέας - Πελοποννήσου, που καθώς με διαβεβαίωσαν ντόπιοι Μπέρκοι, όλοι τους είναι απόγονοι κάποιων Μπέρκων, που κατέβηκαν από την Ήπειρο, πριν από την επανάσταση του 1821 και κατάγονταν από το χωριό Μπέρκο της Ηλείου, γι' αυτό, όπως συνήθιζαν κείνη την εποχή, τους λέγανε εκεί όλους Αρβανίτες.

Θάταν μεγάλη παράλειψή μου να μην αναφέρω το Μπέρκο (Βέργκο ή Βέργο) φημισμένο Έλληνα κλέφτη (δέκατος έκτος με δέκατο έβδομο αιώνα) που ζήσε 32 ολόκληρα χρόνια στα βουνά και μάλιστα στο Αρματολίκι των Γρεβενών στο οποίο υπάγονταν και η περιοχή της Κόνιτσας, κι ο οποίος βοήθησε τον ίσως ελληνικής καταγωγής τυχοδιώκτη Ζαχία (Jahja) στον αγώνα του ενάντια στον σουλτάνο Αχμέτ τον Α' (1603 - 1617) με τον οποίο ο Ζαχίας, ισχυρίζονταν ότι ήταν αδέρφια, και για τον οποίο έγραψε ο Κροάτης θεολόγος Ραφαήλ Λεβακόβιτς, αρχιεπίσκοπος Αχρίδας (1646). Για το Μπέρκο αυτόν ίσως υπερβολικά αναφέρεται ότι "εξόντωσε 2.000 Τούρκους σπαχήδες, γιαννίσαρους... ότι αρκετές φορές λήστεψε τούρκικα караβάνια και άρπαξε μεγάλες ποσότητες υφασμάτων και άλλων εμπορευμάτων.

Τα λάφυρά του τα μοίραζε στους φτωχούς και τα μοναστήρια του Αγίου Όρους και βρίσκονταν σ' επαφή με τους άλλους κλέφτες των βορειότερων βαλκανικών χωρών, χρησιμοποιώντας συνθηματικές φωτιές, το πανάρχαιο αυτό μέσο επικοινωνίας. Τα τελευταία χρόνια της ζωής του, όταν ήταν 72 ετών, ο Βέργος συναντήθηκε μαζί με τον Jahja, στον οποίο εμπιστεύθηκε πολλές σκέψεις και παρατηρήσεις του βγαλμένες από την πείρα της πολυτάραχης ζωής του. Π.χ., πως να πολεμά εναντίον των Τούρκων με επιτυχία, σε ποιές διόδους και στενά κλπ.". (Βλ. Α. Βακαλόπουλου, Ιστορία του Νέου Ελληνισμού, έκδ. 1968, Γ' σελ. 363).

Για τους δικούς μας Μπέρκους, ή μάλλον για τους Μπέρκους των Ιωαννίνων, ο Αραβαντινός (Χρονογραφία ΙΙ, 361 - 363), αναφέρει "...εικάζοντας περί αυτού και εκ παραδόσεως" ότι ήταν από τις οικογένειες των τιμαριούχων οι οποίες εξώστηκαν από

το φρούριο των Ιωαννίνων μετά την επανάσταση του Διονυσίου Τρίκκης του λεγόμενου Σκυλοσόφου (161). Και ότι "... απώκησαν εκ της Πάργης κατά γο 1360", σημειώνει δε ότι "...η γενεά του Μπέρκου διήλθε μέχρι της τελευταίας εκατονταετηρίδος ανθούσα επί προεχούση θέσει και αρρενογονία, αποσβεσθείσα ήδη εξ ολοκλήρου. Το σωζόμενον χωρίον Μπέρκου, έλαβεν το τοιούτον όνομα εκ της ιδιοκτήμονος ταύτης γενεάς και διαμένει το όνομα αυτής εις το οικόπεδον, όπου υπήρχεν η οικία της...". Το χωριό Μπέρκο, που αναφέρει ο Αραβαντινός, βρίσκονταν στα Κούρεντα και είχε την εποχή του Αραβαντινού (1856), δυό σπίτια και τρεις οικογένειες, χριστιανικές (Αραβαντινού Χρον. II, 328).

Το οικόπεδο, που επίσης αναφέρει ο Αραβαντινός παραπάνω, βρίσκονταν στα Γιάννινα και αγοράστηκε από τους Επιτρόπους των Ζωσιμάδων για να χτιστεί επ' αυτού η Ζωσιμαία Σχολή, στα μέσα του περασμένου αιώνα. (Φιλ. Σαγκούνη, Ανέκδοτος Αλληλογραφία των Ζωσιμάδων, Ηπειρ. Χρονικά, 1933, σελ. 4). Συνοικισμός Μπέρκου, υπάρχει και μέσα στην Κόνιτσα, ιδιοκτησία κι αυτός παλιά της οικογένειας Μπέρκου. Στην ιδιοκτησία αυτή περιλαμβάνονταν ολόκληρη η γύρω περιοχή, που έφτανε μέχρι τον σημερινό Αγιάνη. Από παράδοση είναι γνωστό, ότι στην ίδια οικογένεια ανήκαν διάφορα κτήματα μέσα στον κάμπο της Κόνιτσας (Βεργέϊκα), ολόκληρη η περιοχή Αμάρι, στον Άγιο Κωνσταντίνο της Γορίτσας, μια μπάσινα στον κάμπο της Άρτας και το χωριό Καμινάδες (Θεσσαλία). Ο Αραβαντινός δε στηρίζει παρά μόνο στην παράδοση και τις δικές του εικασίες την άποψή του ότι η οικογένεια Μπέρκου κατάγονταν από την Πάργα και ότι ήταν μεταξύ εκείνων που εξώστηκαν από το κάστρο των Γιαννίνων το 1613.

Για την ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ των λεγομένων ΚΑΣΤΡΙΝΩΝ αρχόντων των Γιαννίνων, ανάμεσα στους οποίους ο Αραβαντινός περιλαμβάνει και την οικογένεια Μπέρκου, αντιγράφω εδώ χωρίς αλλοίωση διάφορα κείμενα.

α) Απ' το βιβλίο του κ. Λέαντρου Βρανούση "ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΑ ΤΟΥ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΟΥ ΚΑΣΤΡΟΥ ΤΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ" (1968, σελ. 81).

"Μετά την κατάλυσιν της βυζαντινής αυτοκρατορίας υπό των Φράγκων, εις τον κατακλυσμόν του 1204, το κάστρον των Ιωαννίνων αναδεικνύεται "σώτειρα κιβωτός", κατά την φράσιν του Αποκαύκου (βλ. σ. 445), καταφύγιον και εστία αντιστάσεως. Ο Κομνηνοδούκας Μιχαήλ ο Α', αναγείρων εκ νέου και επανεποικίζων το κάστρον των Ιωαννίνων, παρέχει άσυλον εις διασκορπισθέντας βυζαντινούς άρχοντας και εις κλάδους επισήμων οίκων (εις τα κάστρα, ως γνωστόν, δεν κατοικεί ο κοινός λαός), οι νέοι δε έποικοι μαζί με τους εντοπίους, τους ισχυρούς ήδη Ιωαννινιώτας (βλ. σ. 446 σημ.), θ' αποτελέσουν μίαν παντοδύναμον αριστοκρατίαν εις την καρδίαν της Ηλείρου. Αι κατά

καιρούς αναστατώσεις θα συντελέσουν έπειτα, ώστε και από άλλα κάστρα" πολλοί των ευγενεστέρων" να συρρεύσουν βαθμηδόν και να εγκατασταθούν εις Ιωάννινα (βλ. σ. 449).

Οι καστρηνοί Ιωαννινιώται, προικισμένοι ήδη με προνόμια από της εποχής του Μιχαήλ Α' (1205-1215), κατορθώνουν να τα περιφρουρούν και να τα επαυξάνουν. Αι ιστορικά συνθήκαι της εποχής ευνοούν την ισχυροποίησίν των. Είναι οι ουσιαστικοί κυρίαρχοι του κάστρου και της επικρατείας των, η δε υποταγή των εις τους εκάστοτε δεσπότης ή εις την κεντρικήν εξουσίαν του Βυζαντίου γίνεται συνήθως με τόσας αντιπαροχάς ή υπό τοιαύτας συνθήκας, ώστε ισοδυναμεί μάλλον με αναγνώρισιν ψιλής επικυριαρχίας, παρά με υποταγήν (πρβλ. σ.448-449). Είναι γνωστόν, άλλωστε, ότι πολύκλαδοι και ισχυραί βυζαντιναί οικογένειαι, όπως οι Φιλανθρωπηνοί, οι Στρατηγόπουλοι, οι Γαβριηλόπουλοι, οι Μελισσηνοί κ.α., επί δύο και πλέον αιώνας κατέχουν, κατά τον έναν ή τον άλλον τρόπο, και νέμονται την εξουσίαν εις την Ήπειρον και την Θεσσαλίαν.

Τα ανώτερα πολιτικά και στρατιωτικά αξιώματα, κάστρα και πύργοι, μεγάλαι εκτάσεις γης, μητροπολιτικοί και επισκοπικοί θρόνοι, πλούσια μοναστήρια, κτλ. -η κοσμική και η εκκλησιαστική εξουσία- ανήκουν σ' αυτούς. Οι επιφανείς αυτοί άρχοντες, αλλά και οι αφανείς, "μείζονές τε και μικροί, κοσμικοί και κληρικοί, χρυσοβουλλάτοι και εξκουσάτοι" κτλ., αποχρωματίζουν από κάθε ξενικόν χαρακτήρα την αυλήν και την διοίκησιν των κατά καιρούς αλλοεθνών ή δεσποτών της Θεσσαλίας και της Ηπείρου-Σέρβων, Φράγκων και Αλβανών- (οι οποίοι, άλλωστε, με επιγαμίας, με την απόκτησιν ή τον σφετερισμόν ελληνοβυζαντινών επωνύμων, με την επιδίωξιν και την απόκτησιν τίτλων εκ μέρους του βυζαντινού αυτοκράτορος, με την ελληνικήν των καγκελλαρίαν, με την στάσιν των έναντι της Ελλάδας, των μονών και της παλαιάς αριστοκρατίας των εντοπίων, με την εν γένει πολιτικήν των και συμπεριφοράν, φροντίζουν και φιλοδοξούν ν' αναδειχθούν συνεχισταί της ιστορικής παραδόσεως του τόπου, φορείς και κληρονόμοι της νομίμου εξουσίας των Βυζαντινών και του Δεσποτάτου).

Οι ελληνοβυζαντινοί αυτοί "άρχοντες", επιφανείς και αφανείς, διέλυσαν εκ των έσω, εις διάστημα μιας μόλις γενεάς, το σερβικόν κράτος των διαδόχων του Στεφάνου Δουσάν εις την Θεσσαλίαν (1355-1381).

Δεν είναι τυχαίον, ούτε έμεινε χωρίς ιστορικά επακόλουθα, το γεγονός ότι εις το κάστρον των Ιωαννίνων ευρίσκομεν εγακτεστημένους, και δρώντας επί αιώνας, ακμαίους κλάδους των μεγάλων βυζαντινών οικογενειών που εξουσίαζαν εις την Ήπειρον και την Θεσσαλίαν από της φραγκικής μεχρι της τουρκικής κατακτήσεως. Οι Φιλανθρωπηνοί, οι Στρατηγόπουλοι, οι Αψαράδες κ.α. είναι οι σημαίνοντες καστρηνοί

Ιωαννινιώται, των οποίων τα ονόματα και την δράσιν παρακολουθούμε εις όλας σχεδόν τας γνωστές πηγές της εποχής του Δεσποτάτου, μέχρι και των πρώτων αιώνων της Τουρκοκρατίας.

Η Βυζαντινή αυτή αριστοκρατία απεδείχθη ο ανθεκτικώτερος πυρήν του Δεσποτάτου. Χάρις εις αυτήν τα Ιωάννινα, χειραφετούμενα από την κηδεμονίαν της 'Αρτης, θα καταλάβουν την πρώτην θέσιν μεταξύ των πόλεων και των κάστρων της Ηπείρου. Η 'Αρτα, η παλαιά πρωτεύουσα των Κομνηνοδουκάδων, από των αρχών του ΙΔ' αιώνος περιέρχεται εις δευτέραν μοίραν. 'Όταν δε, κατά το δεύτερο ήμισυ του αιώνος, αι νοτιώτεροι επαρχίαι του παλαιού Δεσποτάτου, με την 'Αρταν, τους Ρωγούς, το Αγγελόκαστρον και άλλα φρούρια, παραδίδονται εις χείρας Αλβανών φυλάρχων, δεν απομένει παρά το κάστρον των Ιωαννίνων ως καταφύγιον και εστία αντιστάσεως, "σώτειρα κιβωτός" και πάλιν, της ελληνοβυζαντινής αριστοκρατίας του τόπου. "Μόνη δε η των Ιωαννίνων πόλις ουχ υπετάγη τη των Αλβανιτών επικρατεία, ετύγχανον γαρ εν αυτή άνδρες επισημότατοι και των ευγεγονότων".

Το κάστρον των Ιωαννίνων δεν είχε μόνο ισχυρά τείχη εξ ίσου ισχυροί ήσαν εκείνοι που ερρύθμιζαν τας τύχας του, "άνδρες επισημότατοι και των ευγεγονότων", ο σκληρός πυρήν του παλαιού Δεσποτάτου. Αυτοί εμπνέουν εις τον ηγεμόνα των την φιλοδοξίαν ν' αναδειχθεί Αλβανιτοκτόνος (πρβλ. ανωτέρω, σ. 500). Συντηρούν την συναίσθησιν και καλλιεργούν την πεποίθησιν της κοινωνικής, πολιτιστικής και πολεμικής των υπεροχής: "επίστευσαν, στα Ιωάννινα είναι Αρβανιτζέλια... και ήσαν άρχοντες Ρωμαίοι, στρατιώτες ανδρειωμένοι!". Εις τας παραμονάς σχεδόν της τουρκικής κατακτήσεως, εξακολουθούν να καυχώνται ότι είχαν καταστήσει τα Ιωάννινα "ρίζα των Ρωμαίων όλου του Δεσποτάτου.

Χάρις εις το κάστρον των Ιωαννίνων και τους "καστρηνούς Ιωαννινιώτας" παρετάθηκ, πράγματι, μέχρι της τουρκικής κατακτήσεως ο βίος του παλαιού Δεσποτάτου και διετηρήθη εις την καρδίαν της Ηπείρου ένας κυματοθραύστης, που αντεπεξήλθε νικηφόρως, επί πολλές γενεάς, εις την Αλβανικήν πλημμυρίδα. Το κάστρον και το δεσποτάτον των Ιωαννίνων συνεκράτει τους από βορρά κατερχομένους Αλβανούς ή τους απέκοπτεν από τα ορμητήριά των και τους ηνάγκαζε να διοχετευθούν προς νότον (όπου, αν και οργανώθησαν εις κάστρα και δεσποτάτα υπό ικανούς ηγεμόνας, δεν κατώρθωσαν τελικώς να εδραιωθούν). Συνεχής και συμπαγής αλβανική επικράτεια, από Αργυροκάστρου μέχρι Αμβρακικού κόλπου και μέχρι Ναυπάκτου, όπως επιστεύετο, ουδέποτε υπήρξε (πρβλ. σ. 512). Αν όμως δεν υπήρχε το κάστρον και το δεσποτάτον των Ιωαννίνων δεν γνωρίζομεν ποία θα ήτο η τέχη των επαρχιών του παλαιού Δεσποτάτου και αν η 'Ηπειρος θα είχε διατηρήσει την σημερινήν της εθνολογικήν σύνθεσιν".

ΚΟΝΙΤΣΙΩΤΙΚΑ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ

Προσφυγικά ανέκδοτα: Ο ψευτο-Χότζιας κι ο Γιουρούκης

Ένας Ρωμιός ανατολίτης από τα μέρη της Καππαδοκίας που ήξερε να διαβάζει και να γράφει καλά τα Τουρκικά, είχε μείνει χωρίς δουλειά και σοφίστηκε το ακόλουθο τέχνασμα για να τα κonomήσει.

Υπάρχει στην Τουρκία μια φυλή ορειβίων νομάδων κτηνοτρόφων οι Γιουρούκηδες, που δεν είχαν -και δεν έχουν και σήμερα ακόμη οι περισσότεροι- μόνιμη κατοικία. Όπως δεν είχαν στην προπολεμική εποχή και οι δικοί μας Αρβανιτόβλαχοι και Σαρακοσιταναίοι. Οι Γιουρούκοι έχουν δική τους διάλεκτο αλλά παράλληλα γνωρίζουν και τα τούρκικα και τα μιλάνε. Στο δε θρήσκευμα είναι μουσουλμάνοι.

Πήρε λοιπόν ο έξυπνος και θαρραλέος αυτός Ρωμιός δυο-τρία μουλάρια και δυο βοηθούς και πήρε σβάρνα τα βουνά και τις στάνες των με το κοράνι παραμάσχαλα και παριστάνοντας το χότζα. Διάβαζε και ευλογούσε τα κοπάδια και έβαζε τους αγράμματους και αγροίκους Γιουρούκηδες να κάνουν την προσευχή στο "ναμάζι" τους. Για αμοιβή δε έπαιρνε: τυρί, μαλλιά, βούτυρο και κανένα αρνάκι ακόμη. Τάστελνε στο χωριό του με τον ένα από τους δυο βοηθούς του και συνέχιζε την περιοδεία του.

ΑΝΑΣΤ. ΕΥΘΥΜΙΟΥ

Σε κάποια σtάνη ένα Γιουρούκης ήταν άρρωστος βαριά και φώναξαν τον ψευτο-Χότζα να τον διαβάσει για να γαιάνει... Μόλις τον είδε ο Ρωμιός και παρατήρησε τα συμπτώματα της αρρώστιας του κατάλαβε αμέσως ότι επρόκειτο για γαστρορραγία και περιτονίτιδα και πως ήταν πλέον καταδικασμένος. Δεν υπήρχε ελπίδα ζωής....

-Τι έφαγες και τόπαθες αυτό; ρώτησε.

-Χότζα εφέντη, απάντησε βογγώντας από τους πόνους ο άτυχος Γιουρούκης, έφαγα άγρια δαμάσκηνα του βουνού και άγουρα σταφύλια. -Δεν έπρεπε να φας τέτοια έφαγες και πολλά φαίνεται.

-Έφαγα, έφαγα....

-Διάβασέ τον, διαβάσε τον γρήγορα Χότζα εφέντη, του είπαν οι άλλοι, έχει τρεις μέρες που τυραννιέται.

Και ανοίγοντας το Κοράνι, του διάβασε μερικές ευχές και αμέσως ξεκίνησε να φύγει, προφασιζόμενος πως τον περίμεναν κι αλλού.

-Θα γίνει καλά Χότζα εφέντη; τον ρώτησαν με αγωνία οι συγγενείς του άρρωστου.

-Ο Αλλάχ μόνο ξέρει, απάντησε. Αν ήμουν εδώ από την πρώτη μέρα που άρχισε να τον ενοχλεί το στομάχι του, θα τον έκανα να ανάγκαζα να κάνει έμετο.

Θα άδειαζε το παραγεμισμένο του
 ομάχι και θα γινόταν καλά στα σίγουρα.
 ώρα ο Θεός που τον παρακαλέσαμε, ας
 λει το χέρι του... Έλαβε την αμοιβή του
 πήραν δρόμο μαζί με τους συντρόφους
 ου.

Δεν πρόλαβαν όμως να πάνε και πολύ
 ακριά, όταν ακούστηκαν φωνές ξωπίσω
 ους.

"Χότζα εφέντη, γύρνα, γύρνα πίσω.
 Καστά ολοντού), ο άρρωστος πέθανε,
 γύρνα να τον θάψεις".

Έηθελε-δεν ήθελε ξαναγύρισε. Τους
 ρήθησε να τον ετοιμάσουν και κατόπι
 ινε η ταφή.

Οι μουσουλμάνοι πιστεύουν, ότι μόλις
 ελειώσει ο ενταφιασμός, τότε φεύγει ο-
 ιστικά η ψυχή του νεκρού από το σώμα.
 ροτού όμως να φύγει, την ρωτάει ο Χό-
 ζας που προορίζεται να πάει κι' εκείνη
 ίνει "τζιεβάπι", απάντηση δηλαδή. Την
 πάντηση αυτή την ακούει μόνο ο Χότζας
 ου κάθεται μόνος κοντά στον τάφο. ενώ
 ι άλλοι βγάζουν τα παπούτσια τους και
 πομακρύνονται ξυπόλητοι και πισωπα-
 ώντας.

Σταματούν σε αρκετή απόσταση και
 εριμένουν να τους φέρει ο Χότζας το
 τζιεβάπι", την απόκριση του πεθαμένου,
 οποία είναι κατά κανόνα, ότι πηγαίνει
 πο "τζιενέτ", στον παραδεισο.

Το ίδιο συνέβηκε και με τον δύστυχο
 γιουρούκη που τον είχε φάει η λαιμαργία
 ου.

Βεβαίωσε ο Ρωμιός ψευτο-Χότζας
 τους συγγενείς του ότι ο άνθρωπός τους
 βρισκόταν στον Παράδεισο πλέον, πήρε
 και νέα αμοιβή, τους συλλυπήθηκε όλους
 -και ιδιαίτερα την όμορφη χήρα- και πήρε
 δρόμο και πάλι μαζί με τους βοηθούς του.

Όταν απομακρύνθηκαν από τα γιου-
 ρούκικα κονάκια, τον ρώτησαν οι ακό-
 λουθοί του, τι είπε του πεθαμένου όταν
 έμεινε μόνος του κοντά στον τάφο και αν
 έλαβε απόκριση "τζιεβάπι".

"Τι τζιεβάπι καικολοκύθια τούμπανα,
 τους αποκρίθηκε γελώντας εκείνος. Αυτά
 είναι κόλπα των Χοτζάδων για να κONO-
 μούν γροσάκια, μιλούν οι πεθαμένοι; Ό-
 σο για το τι του είπα. Αντί να του διαβάσω
 τη συνηθισμένη ευχή του είπα:

Νταγντάν ερίκ γετί, έφαγες τ' άγρια
 δαμάσκηνα του βουνού, βε μπαγνταν ου-
 ζούμ ουγουρού, και τ' άγουρα σταφύλια
 του αμπελιού, μπου γκιούνζεμανή ολουν-
 μάκ μπολτούν, σήμερα ήβρες καιρό για να
 πεθάνεις;

Αρβαντηνή σικτήμ, γιουρούκ κερατά,
 Γ..... τη γυναίκα σου κερ.... γιουρούκη".

Έσκασαν όλοι στα γέλια.

**Μην ξεχνάτε να στείλετε
 τη συνδρομή σας.**

**Η έκδοση του περιοδικού μας
 στηρίζεται αποκλειστικά σ' αυτή.**

Η ΔΟΞΑΣΜΕΝΗ ΚΟΙΛΑΔΑ

(λεκάνη του Αώου)

(συνέχεια του προηγούμενου)

του Ηλία Ε. Παπαζήση

Ανάμεσα στους δύο Παγκοσμίους Πολέμους εμεσολάβησε περίπου μία εικοσαετία. Στο χρονικό αυτό διάστημα η Ελλάδα δοκιμάσθηκε σκληρά. Πνίγηκε στις αλλεπάλληλες συμφορές. Δοκίμασε την Μικρασιατική Καταστροφή, το χάσιμο της Ανατολικής Θράκης και της Βορείου Ηπείρου, το κύμα των προσφύγων, και τη μέριμνα για την αποκατάσταση αυτών. Επίσης ταλαιπωρήθηκε από εσωτερικές ανωμαλίες, συνεχείς επαναστάσεις, και οικονομική κρίση. Ένεκα τούτου δεν της δώθηκε η ευκαιρία ν' ασχοληθεί με το Κουτσοβλάχικο ζήτημα, το οποίο είχε ξεχασθεί ή θεωρείτο απ' τους Κυβερνώντες επουσιώδες.

Αντιθέτως η ρουμανική προπαγάνδα, συνέχιζε τη διαβρωτική εργασία της. Προσπαθούσε να δημιουργεί με κάθε τρόπο φανατικούς πυρήνες. Να τους χρησιμοποιήσει στην κατάλληλη ευκαιρία που δεν άργησε ναρθεί.

Ήταν ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος. Η περίοδος της κατοχής (1941-1944) με τις απρόβλεπτες συνέπειές της. Μόλις η Ελλάδα καταλήφθηκε από τα εχθρικά στρατεύματα (Ιταλικά, Γερμανικά κ.α.) οι ρουμανίζοντες άρχισαν να εκδηλώνονται, να κινούνται κατά της Ελλάδος. Επί της σκηνής, πάλι, ο αρχηγός, ο παράγων αυτών, ο Αλκιβιάδης Διαμάντης απ' τη Σαμαρίνα. Έχοντας μαζί του ο τυχοδιώκτης αυτός

τύπος, πολλούς νεαρούς κουτσοβλάχους απ' εκείνους που φοιτούσαν σε ρουμανικές σχολές της Ρουμανίας και στην Ελλάδα, περιφέρετο στα Κουτσοβλαχικά χωριά, προπαγαδίζοντας για τη ρουμανική ιδέα. Επίεζον τους κατοίκους, συχνά και με ξυλοδαρμούς, να δεχθούν ρουμάνους διδασκάλους, να διδάσκουν στα παιδιά των τη ρουμανική γλώσσα και να αρνηθούν τον ελληνισμό των που δεν έχει καμιά σχέση με την καταγωγή των που είναι στη πραγματικότητα ρουμανική. Με κάθε τρόπο συκοφαντούσαν τους αντιδραστικούς 'Ελληνες Κουτσόβλαχους στις αρχές κατοχής, με την κατηγορία, ότι ενεργούν εναντίον των προπαγάνδων, σαμποτάζ, και κατασκοπία. Κυνηγούσαν τους 'Ελληνες διδασκάλους που υπηρετούσαν στα βλαχόφωνα χωριά, εγκαθίσταντο βίαια στα ελληνικά Διδακτήρια και ύψωναν επ' αυτά την Ιταλική σημαία, ως επιβεβαίωση, ότι όλα γίνονται εν ονόματι της Ιταλικής Εξουσίας. Δεν μπορούμε δε ν' αρνηθούμε ότι οι σχέσεις των με τις αρχές κατοχής και ιδίως τις Ιταλικές δεν ήταν καλές. Διότι οι περισσότεροι διερμηνείς των Ιταλών ήταν ρουμανίζοντες κουτσόβλαχοι απόφοιτοι των ρουμανικών Γυμνασίων που λειτουργούσαν στην Ελλάδα. Όπως δε παρακάτω θα εκθέσομε και εκ πείρας γνωρίζομε, πολλές φορές οι Ιταλικές αρχές κατοχής πήραν θέση με υποστήριξη τη ρουμανική κίνηση. Δεν θα αναφερθούμε με λεπτομερείες στη δράση των ρουμανιζόντων στη Θεσσαλία

και προ πάντων στη Λάρισα που ήτο η έδρα του Διαμάντη.

Ο κ. Ευάγγελος Αβέρωφ στο βιβλίο του που αναφέραμε με σαφήνεια και πολύ αναλυτικά εξιστορεί, όλα τα γεγονότα που διεδραματίσθηκαν εκεί. Ημείς θα περιορισθούμε στην εξιστόριση εκείνων των γεγονότων που συνέβησαν στα χωριά της λεκάνης του Αώου και Φούρκα Κονίτσης. Στα γεγονότα που έχουμε προσωπική αντίληψη αυτών.

Ήταν της μοίρας μου γραπτό, την ταιπωρημένη και ζοφώδη εκείνη περίοδο της Κατοχής να προΐσταμαι της Δημοτικής Εκπαιδεύσεως στην Περιφέρεια Κονίτσης. Να παρακολουθήσω με ψυχική οδύνη, όσα διαδραματίζονταν στα ελληνοβλαχικά χωριά της Λεκάνης του Αώου και περιφέρειας. Εκεί ομάδες ρουμανιζόντων απεσταλμένες απ' τον Διαμάντη, περιφέροντο και προπαγάνδιζαν για τη ρουμανική ιδέα. Επίεζαν τους κατοίκους να δεχθούν ρουμάνους διδασκάλους και όσοι απ' αυτούς δεν δέχονταν τους κτυπούσαν, τους συκοφαντούσαν στους Ιταλούς ως αντιδραστικούς. Στο χωριό Δίστρατο, στο οποίο υπήρχε παλαιός ρουμανικός πυρήν, έδιωξαν τους Έλληνες διδασκάλους, και αυθαίρετα και παράνομα, εγκατέστησαν στο ελληνικό Διδακτήριο το ρουμανικό σχολείο. Αρχηγός στην κίνηση αυτή ο ρουμάνος διδάσκαλος Γεώργιος Προφέντζας απ' την Αβδέλλα Γρεβενών. Στο χωριό Πάδες, στο οποίο ουδέποτε στο παρελθόν είχε εισδύσει η ρουμανική ιδέα,

τώρα παρουσιάστηκε ντόπιος που είχε φοιτήσει σε ρουμανικό Γυμνάσιο, ο Στέργιος Ρόσιος ή Πεπόνης.

Εβίαζε τους κατοίκους να δεχτούν την ίδρυση και στο χωριό των ρουμανικού σχολείου. Επειδή όμως οι κάτοικοι αντέδρασαν επίμονα, εκείνος αυθαίρετα πήρε το κλειδί του Ελληνικού Διδακτηρίου απ' τον Έλληνα διδάσκαλον, εγκατέστησε σ' αυτό το ρουμανικό σχολείο και επί την θύρα του Διδακτηρίου ύψωσε την Ιταλική σημαία.

Εσυκοφάντησε τον Έλληνα διδάσκαλον Κωνϋτινον Κυργιάκη στους Ιταλούς, ότι κατέχει πολεμικό όπλο με αποτέλεσμα να συλληφθεί ο δυστυχής από τους Ιταλούς και να εγκλεισθεί στις φυλακές του Αγρινίου. Επίσης εσυκοφάντησεν ως αντιδραστικόν στους Ιταλούς τον γέροντα κάτοικο των Πάδων ιατρόν Αναστάσιον Αναγνώστου στον οποίο επιβλήθηκε να εγκαταλείψει το χωριό. Έφυγε καταλυπημένος ο καϋμένος ο γιατρός, πήγε στην περιφέρεια του Αγρινίου όπου και απέθανε μακριά απ' το χωριό του που τόσο ελάτρευε.

Όπως πληροφορηθήκαμε ο αρνησίπατρις εκείνος κάτοικος των Πάδων ο Στέργιος Ρόσιος ή Πεπόνης, με την αντιεθνική και αντιπατριωτική δραστηριότητα που ανέπτυξε στο χωριό του, ήθελε να εκδικηθεί τους συγχωριανούς του. Γιατί του αρνήθηκαν να χειροτονηθεί ιερέυς στη κενή θέση του χωριού των, και ότι τον έκριναν ακατάλληλον να δεχτεί το μέγα

Βουρμπιανίτικα ανέκδοτα

Εμ θολό, εμ κρύγιο, εμ τραβάει

Ι. Μαυρομμάτη

Μια χαριτωμένη ιστορία, σαν γεγονός που συνέβηκε στη Βούρμπιανη, εδώ και πολλά χρόνια προ του πολέμου, όπως μου τη διηγήθηκε ο μπατζανάκης μου από τη Βουρμπιανη Χρήστος Παπαχρήστου, και που διέφυγε της προσοχής του γνωστού ιστοριοδίφη και φίλου του Τάσου Ευθυμίου, την παραθέτω όπως την άκουσα.

Σκοπός μου είναι, όχι να μπω σε ξένα χωράφια, εν προκειμένου του φίλου μου Τάσου, που είναι ανεξάντλητος από ανέκδοτα και παλιές ιστορίες του τόπου μας, ιδιαιτέρως γύρω από τα χωριά μας, αλλά να συμβάλω στην καταγραφή όλων των μορφών ζωής της τότε εποχής των κατοίκων μεταξύ των.

Η ανέκδοτη αυτή ιστορία με πρωταγωνιστάς τρεις Βουρμπιανίτες γειτόνους και φίλους μεταξύ τους, τον Παπαναστάση, τον Κεκέλη και τον Νταβέλη, είναι χαρακτηριστική.

Ο Νταβέλης είχε στο κατώι του πέντε έξι γίδια που τα φρόντιζε σαν τα μάτια του, να εξασφαλίζει λίγο γάλα και τυρί, για την οικογένειά του.

Ο Κεκέλης πονηρός, έβαλε στο μάτι μια γίδα και την πήρε από το κατώι του Νταβέλη και την έσφαξε, χωρίς να αφήσει σημάδια της κλοπής. Η γειτονιά υποψιάστηκε τον Κεκέλη, αλλά δεν είχε αποδείξεις.

Ο Νταβέλης με τη βάση των υπονοιών της γειτονιάς emήνυσε τον Κεκέλη ζητώντας να του πληρώσει τη γίδα. Αυτός αρνούνταν και επικαλείτο την μαρτυρία του φίλου του Πα-

παναστάση τον οποίο επρότεινε μάλιστα μάρτυρα υπερασπίσεως στο δικαστήριο στην Κόνιτσα.

Αφού απέτυχε κάθε μεσολάβηση για συμβιβασμό, προσδιορίστηκε η ημέρα της δίκης στην Κόνιτσα.

Ξεκινούν από τη Βούρμπιανη οι τρεις μαζί. Ο Νταβέλης, ο Κεκέλης και ο μάρτυρας Παπαναστάσης, πέρασαν στην Πυρσόγιαννη με τα πόδια και έφτασαν στο ποτάμι, στον Μπαλτά το καλντερίμι στο Σαραντάπορο. Έκατσαν στην όχθη στον Πόρο του ποταμού και έβγαλαν τα παπούτσια και τις κάλτσες να περάσουν με τα πόδια το ποτάμι.

Ο Παπαναστάσης που ήταν βέβαιος ότι ο Κεκέλης την έκλεψε τη γίδα και δεν ήθελε να ψευτομαρτυρήσει υπέρ του Κεκέλη ζήτησε μια κάποια ευκαιρία να μην πάει στην Κόνιτσα στο δικαστήριο.

Καθισμένος στην όχθη του ποταμού, έβαλε το ένα πόδι στο νερό και το τράβηξε απότομα λέγοντας με απογοήτευση, συνάμα δε και με δήθεν φόβο.

Πω, πω. Εμ θολό, εμ κρύο το νερό, εμ τραβάτε. Πλήρωσε, Κεκέλη, τη γίδα του Νταβέλη. Δεν έχω τη Γιόκο μου (γυναίκα του) για χάσιμο.

Δεν έρχομαι για ψευδομάρτυρας στην κόνιτσα. Ύστερα απ' αυτό τα συμβιβάσανε στο ποτάμι, πλήρωσε ο Κεκέλης τα γίδα και δεν έγινε το δικαστήριο.

Ι. Μαυρομμάτης

Έκθεση ζωγραφικής

Στην Γκαλερί της Έρσης πραγματοποιήθηκε από τις 8 έως τις 22 Νοεμβρίου έκθεση έργων του συμπατριώτη μας ζωγράφου Δέδου Ζήκου. Η έκθεση σημείωσε μεγάλη επιτυχία. Αυτό μας χαροποιεί ιδιαίτερα καθώς αυτό σημαίνει πως ο Ζήκος που τυγχάνει να είναι και φίλος του περιοδικού μας γίνεται αποδεκτός από το Φιλότεχνο κοινό.

Η δουλειά του περιελάμβανε μια σειρά από είκοσι περίπου έργα που διακρίνονται για τον έντονο ρεαλισμό τους.

Τα θέματα του είναι μυθολογίες του σύγχρονου ανθρώπου.

Χώροι εργοστασίων, περιφέρειας ανώνυμων μητροπόλεων και εσωτερικά, όλα στη δουλειά του ζουν σε ένα μεταφυσικό σύμπαν, αποστειρωμένο από το χρόνο, σύμβολα αδιαπέραστα μιας απόλυτης καθημερινότητας.

Ο άνθρωπος είναι απών ή παρουσιάζεται σαν απολίθωμα, σχεδόν εκμηδενισμένος, αφομοιωμένος από τα δημιουργήματά του.

Στο θεματικό κύκλο με τα θερισμένα χωράφια και τους οργωμένους αγρούς ο

ζωγράφος αποτυπώνει με αυστηρή ακρίβεια τη βίαιη εισβολή του βιομηχανικού πολιτισμού στη φύση και την επιβολή στο τοπίο ενός μοντέλου αρχιτεκτονικής, κοινό σ' όλους τους τόπους του κόσμου, το μοναδικό που αυτός γνωρίζει.

Στην τέχνη η απλότητα είναι σπάνια, αλλά η ζωγραφική του Δέδου είναι μοναδικά απλή.

Χώροι και προοπτικές είναι μελετημένα με αρχιτεκτονική λεπτομέρεια, οι όγκοι και οι αναλογίες σχεδιασμένα με ρεαλιστική τελειότητα. Τη γραφή του, τη διακρίνει μια στυλιζαρισμένη γεωμετρική λιτότητα.

Οι γκάμες των χρωμάτων σε χαμηλούς ουδέτερους ή γαιώδεις και ψυχρούς τόνους φορτίζονται συμβολικά τονίζοντας την μοναξιά και την σιωπή των πραγμάτων.

Πετυχαίνουν έτσι να δώσουν έμφαση στο σύγχρονο δράμα του ανθρώπου. Την έκπτωσή του από τον κόσμο που αυτός δημιούργησε.

ΔΕΔΟΣ ΖΗΚΟΣ ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ

Ο Δ. Ζ. γεννήθηκε στη Κόνιτσα Ιωαννίνων το 1956. Σπούδασε Ζωγραφική το 1974 - 1977 στο εργαστήριο του Δ. Κοντού. 1980 - 1984 στην Ακαδημία Καλών Τεχνών "Brera" Μιλάνο Ιταλίας. 1988 - 1990 Ελεύθερες σπουδές στο τμήμα οπτικών και πλαστικών τεχνών του Πανεπιστημίου του Στρασβούργου (Γαλλία).

Το 1987 συμμετέχει και αρθρογραφεί ενεργά στην έκδοση του καλλιτεχνικού περιοδικού 70X100 θέματα εικαστικών τεχνών.

ΕΚΘΕΣΕΙΣ:

1981 "Αναζητήσεις στη Brera" Πνευματικό Κέντρο SESTO SAN GIOVANI Μιλάνο.

1982 Βραβείο "Brera" και συμμετοχή στη Γκαλερί "Vinciana" του Μιλάνου.

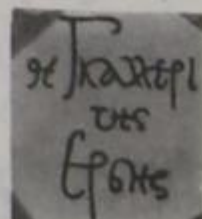
1983 Γκαλερί "Punto Sette" στο BUSTO ARSIZIO.

1988 Γκαλερί ΣΥΝ

1988 Εκθεση ζωγραφικής - χαρακτηριστικής, Ένωση Σοβιετικών Καλλιτεχνών, Μόσχα.

1988 Εκθεση σύγχρονης Ελληνικής τέχνης στην Πύλη Αμμόχωστου και τη Λευκωσία, Κύπρος.

1989 Εκθεση στη SALA GEMITO Νεάπολης Ιταλίας.

Γ Λ Ω Σ Σ Α Ρ Ι

ΠΑΡΑΞΕΝΩΝ ΛΕΞΕΩΝ ΠΟΥ ΛΕΓΟΝΤΑΙ ΣΤΟ ΧΩΡΙΟ ΔΡΟΣΟΠΗΓΗ "Κά-
ντσικο" ΚΟΝΙΤΣΑΣ

(συνέχεια από το προηγούμενο)

αντί το , η αρκάνη του αργαλειού, δηλ. τα δύο περιστρεφόμενα βάρτρα στα οποία τεντώνεται το στημόνι -
ετυμ. αρχ. Ελλ. "αντίον".

αξούγκ(ι) το , υποδόριο ζωικό λίπος, κοινώς ξύγκι - ετυμ. Λατ. AXUNGIA "AXIS-UNGO" (= λιπώδες
άλειμμα άξονος, κοινώς γράσσο).

απεικάζω , εννοώ, καταλαβαίνω - ετυμ. Ελλ. λέξη.

απλάδα η , απλωτό ριχό ξύλινο σκεύος, η απαλαρέα των Βυζαντινών - ετυμ. Ελλ. "απλώνω" άπλα απλάδα.

αποκοπάρ(η)ς ο , 1) εκτιμητής αγροζημιών, 2) αυτός που καθορίζει την τιμή μονάδος πωλουμένου γεννή-
ματος - ετυμ. Ελλ. "αποκόπτω".

αποχάω ,(αμετάβ.) μόνο στη φράση: "απόχ(υ)σε το μελίτσι", όπου σημαίνει έφυγε από την κυψέλη αφού
γεννοβόλησε - ετυμ. αρχ. Ελλ. "αποχέω" (= διαρρέω, φεύγω μεταφορικώς).

αράπα η , ζώο θηλυκό μαύρο - ετυμ. Ελλ. "αράπης" (= νέγρος).

αργκέν(ι)σσα η , γυναίκα χωρίς οικογένεια - ετυμ. Τουρκ. ERGEN (= άγαμος, εργένης) εργένισσα
αργκένισσα.

αργκιές ο , 1) αγέλη ελευθέρων ίππων, όνων, ημιόνων - ετυμ. Τουρκ. HERGELE (= ατίθασο άλογο), 2)
ο ναργκιές δηλ. η γνωστή καπνοσύριγγα των Τούρκων - ετυμ. Τουρκ. NARGILE.

άρκλα η , μικρό ερμάρι που κλειδώνει - ετυμ. Λατ. ARCA (= θήκη, κιβωτός, λάρνακα, κλειστός χώρος)
και ARCULA (= μυροφυλάκιο) Αρβ. ARKA (= ντουλάπι) και Βουλγ. RAKLA.

αρμιά η , 1) άλμη, 2) τουρσί λάχανο - ετυμ. Ελλ. "άλμη" ή "άρμη".

αρμόζμος ο , ζωμός της "αρμιάς"(β.λ.) - ετυμ. Ελλ. "αρμιάς" + "ζωμός". αρπαλίκ(ι) το , τα δόντια των
ιπποειδών που φυτρώνουν μετά το πέμπτο έτος

της ηλικίας των - ετυμ. Ελλ. "αρπώ" (= αρπάζω) νέο Ελλ. "αρπάλι" (= χαυλιόδοντας) αρπαλίκι (= λεία),
με την έννοια ότι με αυτά τα δόντια αρπάζουν την τροφή.

αρπηδόνια τα , τα άκρα των νημάτων του στημονιού που προσδένονται στο "αντί" (β.λ.) και είναι ακατάλ-
ληλα για ύφανση - ετυμ. αρχ. Ελλ. "αρπεδών" (= σχοινί για άγρα θηρίων) "αρπώ" (= αρπάζω).

αρσάλια τα , εκχριστιανισθείσα γιορτή για τις ψυχές των νεκρών, Πεντηκοστή - ετυμ. Λατ. ROSALIA (=
ετήσιες γιορτές με ευωχίες, κατά τις οποίες στεφάνωναν με ρόδα, Λατ. ROSA, τους τάφους των
συγγενών) ρουσάλια αρσάλια.

αρτιρώ ,(αμετάβ.) επαρκεί, φθάνει για να ολοκληρωθεί κάτι - ετυμ. Ελλ. "άρτιος" (= πλήρης, σωστός,
ακέραιος, ολόκληρος) αρτιώω αρτιώ (= συμπληρώνω για να τελειοποιηθεί κάτι) αρτιρώ.

αρτιμή η , αρτύματα, δηλ. λάδι, βούτυρο, κλπ - ετυμ. Ελλ. "αρτύω". άρτσια-μούρτσια η , 1) στη φράση: "έπιασε
άρτσια-μούρτσια" σημαίνει ευρώς,

άρτιμής, 2) είδος φαγώσιμου άγριου μανιταριού, "μαντάρα" (β.λ.), 3) στη φράση: "άρτσια-μούρτσια τα
έκαμες" σημαίνει μπερδεμένα, ανάκατα, κοινώς "μαντάρα" (β.λ.) - ετυμ. νέο Ελλ. "άρτσι-μούρτσι" (=
ανάκατα, φύρδην-μίγδην) (Αρμένικα), η εβδομάδα πριν από τις Αποκριές κατά την οποία οι Αρμένιοι
νηστεύουν, ενώ οι Ορθόδοξοι όχι, δηλ. είναι ανάκατα και ηθικώς επικίνδυνα τα πράγματα, ακριβώς
όπως μπερδεύονται τα φαγώσιμα με τα δηλητηριώδη μανιτάρια.

ασίκ(η)ς-ισσα-ικο, λεβέντης, παλληκάρι - ετυμ. Τουρκ. ASIK (= ερωτιάρης, εραστής, λαϊκός ποιητής).

άισλου(γ)ης, άλλου είδους, παράδοξα, παράλογα, παράξενα - ετυμ. Ελλ. "άλλης

αστρέχα η ,1) η κρηπίδα στέγης, 2) το στενό κενό μεταξύ δύο κτισμάτων όπου τρέχουν τα σταλάγματα -
 ετυμ. από την πρωτοελληνική ρίζα "άχ-" (= νερό, πχ Αχελώος) Λατ. AQUA (= ύδωρ) παλ. Σλ. KASH
 ή HASH (= νερό), και Ελλ. "τρέχω". Εξ αυτών αστρέχα (= νεροτρέχα) - Αρβ. STREHE-A (= στέγη)
 - σχετ. KASCADA (= υδατόπτωση).

αυγαταίνω ,αυξάνω, πληθύνω - ετυμ. αρχ. Ελλ. "αύξω" Λατ. AUGEO. αφύσ(ι)κος-ια-ο ,κακός, ανυπόφο-
 ρος - ετυμ. Ελλ. "αφύσικος".

αχαμνά τα ,1) τα γεννητικά όργανα, 2) τα μαλακά μέρη στη μέση του σώματος ετυμ. "αχαμνός" (β.λ.), ή
 απ'το Ελλ. "α" + "χαμιά" (= κάτω).

αχαμνός-ή-ό ,αδύνατος, ισχνός - ετυμ. Ελλ. "χαίνος" (= χαλαρός, αραιός) αχαυνός αχαμνός.

αχμάκ(η)ς ο ,βλάκας, ηλίθιος - ετυμ. Τουρκ. AHMAK (= χαζός, μωρός). αχούρ(ι) το ,πρόχειρο κτίσμα,
 αχυροκαλύβι, σταύλος - ετυμ. Ελλ. "άχυρον"

αχούριον Τουρκ. AHIR (= σταύλος).

αχριάνος ο ,το φυτό κοχλιαρία η αρμορακία, κοινώς χράνος ή χρένος, που έχει βολβώδεις αψιές στη γεύση
 ρίζες και ομοιάζει με το "μπρούστερο" (β.λ.) - ετυμ. Λατ. ACER-ACRIS (= αψύς, δριμύς, στυφός,
 τραχύς) Ρουμάν. AHRIAN (= αχριάνος).

αψ(υ)χώ ,1) λυπούμαι ή συμπονώ κάποιον, 2) κάνω οικονομία στην ανάλωση ή τη χρήση - ετυμ. Ελλ. "α" +
 "ψυχή".

βα(γ)έν(ι) το ,κρασοβάρελο δρυϊνό ή οξύσιο - ετυμ. Ελλ. "φηγός" (= ήμερη δρύς) Λατ. FAGUS (= φηγός,
 οξύα) Λατ. FAGINUS (μσν) βαγίνιον βαγένι.

βάζω ,βουίζω, κάνω μεγάλο κρότο - έβαξα (= σκάζω) - βαζούρα (= θόρυβος, σχλοβοή) - ετυμ. αρχ. Ελλ.
 "βάζω" (= λέγω, ομιλώ).

βακούφ(ι)κος-ια-ο ,και μοναστήριακο - 1) (σαν κατάρα) το να μείνεις έρημος, 2) (για κτήματα) το
 μοναστηριακό - ετυμ. Τουρκ. VAKUF (= περιουσία ναού ή ιδρύματος).

βάκρινα η ,προβατίνα λευκή με μαύρη μούρη (συχνά και με μαύρα πόδια) ετυμ. Ελλ. "βαυκή" (= καμαρωτή,
 προσποιημένη) και "ρίνα" (= μύτη). Εξ αυτών βαύκρινα βάκρινα (= περηφανομυτούσα).

βαλτακαριά η ,και βάλτακας - βαθιές πατησιές βοδιών σε λασπώδες έδαφος ετυμ. Ελλ. "βούβαλος" Λατ.
 BUBALUS βουβάλι βάλι (= είδος βοοειδούς) και Ιταλ. TACCO (= τάκος, τακούνι, νύχι οπλής ζώου).
 Εξ αυτών βάλτακος (= νύχι οπλής βουβαλιού) βάλτακας βαλτακαριά (= το αποτύπωμα οπλής στο
 έδαφος). Ισως και από το Σλ. BLATO (= έλος) Ελλ. "βάλτος" βαλτακαριά.

βαντάκ(ι) το ,δεματάκι κλαδιού, δέσμη σταχυών, δεσμίδα λαχανικών - ετυμ. Ελλ. "βάνδα" (= Λατ.
 BANDUM, σημαία, ομάδα ανθρώπων ή στρατιωτών τελούντων υπό κοινήν σημαίαν, στρατιωτικό
 τμήμα) βάντα (= ομάδα, τμήμα, μπάντα, τούφα κλαδιού) βαντάκι (= μικρό σύνολο, δεματάκι) Αρβ.
 VANDAK-U (= δεμάτι, αγκαλιά κλαδιών).

βανταλάχος ο ,βάρβαρος αφέντης, άγριος εξουσιαστής, τύραννος - ετυμ. Ελλ. "Βάνδαλοι" (= βάρβαρος
 γερμανικός λαός που ερείπωσε την Ευρώπη) βανδαλάχος βανταλάχος.

βαρβάρια τα ,γαλάρια αιγοπρόβατα - Στη Βούρμπιανη λέγονται μπραβάρια ετυμ. παλ. Σλ. BRAVb (=
 ζώο) Αρβ. BRAVARJA (= γαλάρα προβατίνα, κοπάδι από γαλάρια πρόβατα που ανήκουν σε πολλά
 άτομα) βαρβάρια.

βαρκό το ,τόπος με πολλά νερά, τέλμα - ετυμ. νέο Ελλ. "βαρικός" Σλ. BARA (= βάλτος, τέναγος).

βάτρα η ,η κάτω επιφάνεια της εστίας όπου καίει η φωτιά - ετυμ. Αρβ. και Σλ. VATRA (= εστία).

βελέντζα η ,μάλλινο κλινοσκέπασμα - ετυμ. Λατ. VELO (= σκεπάζω, επικαλύπτω) νέο Ελλ. "βελέσι" (=
 μάλλινο ένδυμα) βελέντζα Τουρκ. VELENSE (= βελέντζα). Αλλού λέγεται "τσέργα" Τουρκ. CERGE
 (= σκηνή νομάδων) και Βουλγ. CERGA (= βελέντζα, σκηνή).

- βερβερίζω ,τρομοκρατώ, φοβίζω, τρέμω από φόβο - ετυμ. "Βερβερία" (= παλιό όνομα της Β. Αφρικής απ' όπου εξορμούσαν οι διαβόητοι Βέρβεροι πειρατές και τρομοκρατούσαν όλη τη Μεσόγειο, η Μπαρμπαρία).
- βερβερίτσα η ,μικρός σκίουρος, ο σκίουρος ο δενδρόβιος, που είναι καρποφάγο ζώο - ετυμ. Σλ. VJEVERICA (= σκίουρος).
- βίρα η ,βαθύ σημείο σε κοίτη ποταμού όπου υπάρχουν δίνες - ετυμ. παλ. Σλ. VIR (= δίνη), Βουλγ. UVIRTAM (= στριφογυρίζω).
- βιργινάδα η ,όμορφη λυγερή κόρη - ετυμ. Λατ. VIRGO (= παρθένα) VIRGINAL (= παρθενικός). Λέγεται και σαν όνομα γυναικών.
- βιτούλ(ι) το ,και βετούλ(ι) - ερίφιο, δηλ. κατσίκι που χρόνισε και ζει το δεύτερο έτος της ηλικίας του, συνεπώς κάπως παλαιό - αντίστοιχο του "ζ(υ)γούρι" (β.λ.) - ετυμ. ίσως από το Ελλ. "δύο" δίσ (Λατ. BIS) διπτός (υποκορ.) διτούλι βιτούλι (= διετές), με επιρροή του "β" (= δύο) στην Ελλ. αρίθμηση - Πιο σωστά απ' το Λατ. VETULUS (= λιγάκι πιο παλιός), VITULUS (= μοσχάρι, πώλος στα άλλα ζώα), Αρβ. VETUL (= ερίφιο).
- βίτσα η ,λεπτή ράβδος, συνήθως από ιτιά ή κλήμα - ετυμ. Λατ. VITIS (= κλήμα, αλλά και ραβδί αξιωματούχου) Σλ. BIC και Βλαχ. BICIU (= μαστίγιο, φραγγέλλιο).
- βλάρ(ι) το ,και βηλάρι - τεμάχιο μάλλινου υφάσματος, που μόλις υφάνθηκε στον αργαλειό - ετυμ. Λατ. VELARIUM "VELUM" (= παραπέτασμα, οθόνη, ιστίο πλοίου, καταπέτασμα).
- βλησίδ(ι) το ,φλουριά, χρήματα, θησαυρός - ετυμ. Ελλ. "βάλλω" βλητός βλητίδι βλησίδι (= κρυμμένος θησαυρός που ανακαλύπτεται τυχαία), κατά το της συνηθείας "χτύπησαν θησαυρό".
- βόσκα η ,σταφύλι κέρινο - ετυμ. παλ. Σλ. VOSKb (= κερι).
- βούγκουρας ο ,μαγάλο σκουλίκι που ζει παρασιτικά στο δέρμα των ισχνών ζώων - ετυμ. Ελλ. "βου" (= μέγας), και "κείρω" (= κόπτω, κουρεύω). Εξ αυτών βούγκουρας (= μεγάλος σής).
- βουζήλα η ,ακατανίκητος πόθος, επιτακτική ανάγκη - ετυμ. ίσως αρχ. Ελλ. "βου" (= μεγάλη) και "ζήλεια", εξών βουζήλα (= μεγάλη επιθυμία) - σχετ. το αρχ. Ελλ. "βούλομαι" (= θέλω, Λατ. VOLO) και Ρουμαν. (NE)VOIE (= ανάγκη).
- βούζιο το ,το φυτό σαμπούκος ο έβουλος, κοινώς (α)φούσια ή κουφοξυλιά - ετυμ. Ελλ. "φυσώ" φύσα (= φυσητήρας) φούσια φούζια βούζια βούζιο Βουλγ. BbZ - σχόλιο: επειδή έχει εντεριόνη και κάνουν φύσες "φκάρα" (β.λ.)".
- βούλιακος-η-ο ,και βούλιακας - αυτός που συνεχώς θέλει, επιθυμεί, ζητάει, έχει ανάγκη, ορέγεται, βούλεται - ετυμ. αρχ. Ελλ. "βούλομαι" (= θέλω, επιθυμώ).
- βούλτο το ,βουνιά, βουδιά - ετυμ. αρχ. Ελλ. "βούλιτον" βούλτο.
- βουρίζω ,(για χοίρους) καπρίζω, δηλ. σφόδρα επιθυμώ συνουσία - ετυμ. Ελλ. "βουρλίζω" (= λυσσάω, μαίνομαι) βουρίζω - Στα άλλα ζώα λένε ζητάει ή σέρνει ή θέλει.
- βραγκαλνών ,και βραγκαλιζώ - ηχώ, προξενώ κτυπογενή θόρυβο - ετυμ. ηχοπαράγ. από τον ήχο "βραγκ-βραγκ" ή "μπραγκ-μπραγκ".
- βρονταριά η ,ανεμοπύρωμα που προκαλεί πρήξιμο, αερικό, κατά την έκφραση: "τον βάρεσε απ' έξω" - ετυμ. Ελλ. "βροντώ" βρονταριά.
- βρουκαλίθρα η ,η σαλαμάνδρα η στικτή, κοινώς βροχαλίδα. Είναι ερπετό που ομοιάζει με σαύρα, έχει μαύρο χρώμα με κίτρινες κηλίδες και εμφανίζεται μετά τις βροχές - ετυμ. Ελλ. "βροχή" βροχαλίδα βρουκαλίθρα.
- βρουκλείδα η ,ζυγοδέτης, δηλ. εξάρτημα με το οποίο ο ζυγός συνδέεται αρθρωτά με το σταβάρι (ρυμός, ιστοβοέας) αρότρου - ετυμ. Ελλ. "βουκλείδα" βρουκλείδα.

- βύτσκα ,(επίρρ.) υπερπλήρης, ολόγεμος, φύσκα - ετυμ. αρχ. Ελλ. "βύω" (= παραγεμίζω, στουμπώνω)
 "βύσις" (= στούμπωμα, παραγέμισμα) βύτσκα (= παραγεμισμένα, τσιτωτά, φύσκα).
- γαζέπ(ι) το ,αιφνιδιαστική καταιγίδα, κοινώς μπόρα - ετυμ. Τουρκ. GAZEP (= οργή, θεομηνία).
- γαϊτάν(ι) το ,λεπτό κορδόνι διακόσμησης παραδοσιακών φορεσιών - ετυμ. Λατ. GAITANUS (= γαετανόν, γαϊτάνι) Τουρκ. KAYTAN, απ' την ιταλική πόλη Γαέτα, όπου παράγονταν τέτοια κορδόνια.
- γαλατσίδα η ,βότανα με γαλακτώδη οπό, των γενών κιχώριον, κρεπίς, ευφορβία, λακτούκη, σόγχος, και τα όμοιά τους, που κατά την αρτιβλαστία τους λαχανεύονται, αρχ. Ελλ. "τιθύμαλος" - ετυμ. Ελλ. "γάλα".
- γαλατώνω ,ασπρίζω με ασβέστη - ετυμ. Ελλ. "γάλα", λόγω χρώματος. γαρδίλωση η ,εντορμία, κλείδωση, γόμφωση - ετυμ. Λατ. CARDO-INIS (= στροφέας, γίγγλυμος, γόμφος) γαρδίνωση γαρδίλωση.
- γάρος ο ,αλμυρός ορός - ετυμ. αρχ. Ελλ. "γάρος" (= έμβαμμα άλμης, κυρίως για πάστωμα ψαριών).
- γάστρα η ,και σπάνια σιάτσ(η)ς - κελυφωτό στρογγυλό σκεύος που πυρώνεται στη φωτιά και καλύπτει ένα ταψί για να ψηθεί το περιεχόμενό του ετυμ. Ελλ. "γαστήρ" (= κοιλιά) - Τουρκ. SAC (= σιδερένια πλάκα ή έλασμα και τα εξ αυτού παραγόμενα).
- γεράνιο το ,βαθυγάλαζιο χρώμα - ετυμ. Ελλ. "αγέρας" γεράνιο.
- γιακαλί το ,παρόνομα του κατοίκου του έναντι χωριού Ζιέρμα - ετυμ. μαστόρικα "γιακαλί" = "ταλαγάνι (β.λ.)", σκωπτικά το αντίθετο του Τουρκ. YAKALIK (= ύφασμα καλό για κολλάρο) ή από το Ιταλ. GIACCA (= σακάκι, πανωφόρι).
- γιάμι ,και γιάμι για - εδώ είμαι - ετυμ. Ελλ. "εδά + ειμί" γιάμι γιάμι για.
- γιαπράκ(ι) το ,είδος φαγητού από τυλιγμένο σε λαχανόφυλλα ρύζι ή "μπλιγούρι" (β.λ.), κοινώς (Τουρκ.) "σαρμάς" ή "ντολμάς" - ετυμ. Τουρκ. YAPRAK (= φύλλο φυτού γενικώς).
- γιατάκ(ι) το ,προσωπική θέση όπου κάποιος κάθεται ή κοιμάται - ετυμ. Τουρκ. YATAK (= κλίνη).
- γίκος ο ,στοίβα κλινοσκεπασμάτων ιδίως προικίων - Αλλού λέγεται γιούκος ετυμ. Τουρκ. YUK (= φορτίο, φόρτωμα, αποσκευή, εγκυμοσύνη).
- γιουρούκια τα ,1) όχλος άξεστων χωρικών, 2) απολίτιστοι βάρβαροι άνθρωποι ετυμ. Τουρκ. YURUK (= νομάς) Γιουρούκοι (= βάρβαροι, μελαψοί, νομάδες Ασιάτες Τούρκοι).
- γκαβαλίνα η ,κόπρανα ιπποειδών - ετυμ. Λατ. CAVALLUS (= άλογο). γκαβός-ή-ό ,τυφλός - ετυμ. Λατ. CAVUS (= κοίλος, κενός, κούφιος) γκαβός (= ο έχων κενές τις οφθαλμικές κοιλότητες, δηλ. αόμματος) - Σε κακή σοδειά λέγεται η φράση: "ούτε γκαβό", δηλ. τίποτε, καθόλου, ούτε κούφιο καρπό.
- γκαγκαράτσα η ,κόπρανα αιγοπροβάτων - ετυμ. Ελλ. "κακά" (= σκατά) (υποκορ.) κακαράτσα γκαγκαράτσα - Λατ. CACO (= χέζω).
- γκαλαίμος-ω-ικο ,αυτός που έχει μεγάλο λαιμό και δείχνει ψηλός - ετυμ. Σλ. GAL ή GALEM ή GOLEM (= μεγάλο), και Ελλ. "λαιμός".
- γκαλίζω ,και γκαλνώ - ανοίγω ορθάνοιχτα τα μάτια μου - ετυμ. Σλ. GAL ή GALEM ή GOLEM (= μεγάλο) και παλ. Σλ. GALITI (= σκιρτώ).
- γκαλιούρος-ω-ικο ,που έχει μεγάλα γουρλωτά μάτια - ετυμ. Σλ. GAL ή GALEM ή GOLEM (= μεγάλο), και το Ελλ. "ορώ" (= βλέπω).
- γκαλκάννας-α-ικο ,αυτός που έχει μεγάλα καννιά (σκέλη) και φαίνεται ψηλός ετυμ. Σλ. GAL ή GALEM ή GOLEM (= μεγάλο), και το Ελλ. "καννιά" (= σκέλη, πόδια) αρχ. Ελλ. "κάννη" (= καλάμι) - Ρουμ. GALIGAN (= κρεμανταλάς).

- γκαλντεμίρ(ι) το ,ζυγόθυρο, δηλ. μεγάλη σιδερένια αντηρίδα ασφάλισης εξωθύρας, ειδικός "περάτης" (β.λ.) - ετυμ. Σλ. GAL ή GALEM ή GOLEM (= μεγάλο), και Τουρκ. DEMIR (= σίδηρο). Αλλού λέγεται "καταπήγι", εκ του αρχ. Ελλ. "καταπήγνυμι" (= εμπήγω σταθερώς).
- γκαμπιάτ(ι)κος-η-ο ,1) αυτός που δεν ελέγχει το περπάτημά του, 2) ογκώδης - ετυμ. Τουρκ. KABA (= χονδροειδής, αγροίκος, χονδρός) - φράση: "το φορτίο είναι γκαμπιάτικο".
- γκαμπρανίζομαι ,θυμώνω, κάνω μούτρα, "επειδή με κοροϊδεύουν" - ετυμ. Σλ. GABRENE (= χλεύη, περιγέλασμα).
- γκαμπράν(η)ς ο ,1) αυτός που θυμώνει εύκολα - ετυμ. "γκαμπρανίζομαι" (β.λ.), 2) άνθρωπος πολύ μελαμψός, μαυρόπετσος - ετυμ. παλ. Σλ. GABRANI (= κοράκι).
- γκανιάζω ,μόνο στην έκφραση: γκάνιασα (= διψώ ή πεινώ υπερβολικά) - ετυμ. Ελλ. "γανιάζω" (= έπιασε άσπρη γάνα από δίψα η γλώσσα) Αρβ. GAJASA (= διψώ μέχρι πεθαμού).
- γκαντουμή η ,κατοχή, πλήρης νομή - ετυμ. Ελλ. "κατά" + "νέμω" (= κατέχω, καρπώνομαι) κατανομή (= πλήρη κάρπωση εγγείου προσόδου) γκαντουμή.
- γκαρίλα η ,έντονη μαυρίλα, σκοτάδι - ετυμ. Τουρκ. KARA (= μαύρο).
- γκάρος ο ,1) ζώο σκελετωμένο και αδύνατο, σαν αυτά που ξυπνούν από τη χειμερία νάρκη, κυρίως το παλιόβοϊδο, 2) σκληρό κρέας, σαν πιασμένο - ετυμ. Ελλ. "κάρος" (= κόμα, νάρκη, λήθαργος) - σχετ. το Γιαννιώτικο "γκόρος" (= παλιόβοϊδο).
- γκαρουτιάζω ,συνήθως γκαρούτιασε - είμαι καχεκτικός, σκελετωμένος - ετυμ. Ελλ. "γκάρος" (β.λ.).
- γκασιανίτσα η ,κάμπια αγκαθωτή - ετυμ. Ελλ. "αγκάθι" (α)γκαθανίτσα γκασιανίτσα.
- γκαφαλνώ ,1) (επί σκύλων) γανγίζω, 2) (επί ανθρώπων) φωνασκώ - γκαφάλ(ι) (= ό,τι φωνασκεί) - ετυμ. Ελλ. ηχοπαράγωγη λέξη από το "γκαφ-γκαφ" ή "γαβ-γαβ".
- γκέλμπινος ο ,εργαλείο μεταλλικό με ξύλινη λαβή για την καρβουνιά του φούρνου - ετυμ. Τουρκ. GELBERI (= εργαλείο για ανθρακιά).
- γκέμ(ι) το ,χαλινάρι - ετυμ. αρχ. Ελλ. "κημός" (= φίμωτρο ίππου) Τουρκ. GHEM (= χαλινός).
- γκέσος-α-ο ,(επί αιγών και ιπποειδών) που έχει κοκκινωπές ρίγες στο πρόσωπο και στην κοιλιά - ετυμ. Λατ. GESTUS (= σχήμα, μορφή, μορφασμός) και Βλαχ. GESU (= κοκκινούτσικο).
- γκησιμιάρ(ι)κα τα ,αιγοπρόβατα τα οποία με συμφωνία και επ'αντιπαροχή ο ιδιοκτήτης τα δίδει σε βοσκό, και ο μεν ιδιοκτήτης παίρνει τα αρνιά, ο δε βοσκός κρατάει το γάλα - ετυμ. Τουρκ. KESENE (= συμφωνία, σύμβαση).
- γκησόμ(η)λα τα ,είδος γεωμήλων - ετυμ. Ελλ. "γής + μήλα" γκησόμλα. γκίζα η ,ξυνή μυζήθρα, κατακάθι εκ του βρασμού του ξυνόγαλου - ετυμ. Ελλ.
- "(σ)ίζω" (= κατακάθηναι) (σ)ίζα κίζα γκίζα (= ίζημα) Αρβ. GJIZA - σχετ. "ούρδα" (β.λ.).
- γκιζερώνω ,περιφέρομαι ασκόπως, περιπατώ - ετυμ. Τουρκ. GEZMEK (= περιφέρομαι) GEZZER (= υπνοβάτης), GEZI (= περίπατος).
- γκιζντάκ(ι) το ,καλοθρεμμένο ερίφιο πριν γεννοβολήσει, το πολύ δύο ετών ετυμ. Τουρκ. KIZ (= κορίτσι) γκιζντάκι (= κοριτσάκι, κοινώς μανούλι), εδώ μεταφορικός - σχετ. "πίτσκα" (β.λ.).
- γκιντέρ(ι) το ,στενοχώρια - ετυμ. Τουρκ. GEDER (= μεγάλη στενοχώρια). γκιρντάν(ι) το ,περιλαίμιο - ετυμ. Τουρκ. GHERDAN (= περιδέραιο). γκιόσ(η)ς-α-ο ,γέρικο ζώο (άλογο, μουλάρι, γίδα) - ετυμ. Αρβ. JOSHE-A (=
- γριά, γιαγιά) - Συχνά συγχέεται με το "γκέσος" (β.λ.).
- γκιούμ(ι) το ,υψηλό χάλκινο κανάτι, για νερό ή κρασί - ετυμ. Λατ. CUCUMA (= λεβήτι) Βυζαντ. "κουκούμιον" Τουρκ. GUGUM και GHUM.

- γκίργκιλας ο ,και γκιργκιλιάγκος - το λαρύγγι - γκιρλώνομαι (= πνίγομαι) ετυμ. Σλ. GIRLO και Τουρκ. KIRTIAK (= λαρύγγι).
- γκιρμπάτσι(ι) το ,και γκουρμπάτσι - βούρδουλας, (μεταφ.) δαρμός - ετυμ. Τουρκ. KIRBAC (= μαστίγιο).
- γκισέμ(ι) το ,τράγος ή κριός μπροστάρης οδηγός - ετυμ. Τουρκ. GOSEM. γκλάβα η ,το κεφάλι - μόνο στη φράση: "του κόβει η γκλάβα", δηλ. είναι έξυπνος - ετυμ. Σλ. GLAVA (= κεφάλι).
- γκλαβανή η ,καταπακτική, συνήθως στην οροφή πάνω από το κεφάλι - ετυμ. Σλ. GLAVA (= κεφάλι).
- γκλάνες οι ,μακριά πόδια, κοινώς αρίδες ή ξεράδια - ετυμ. νέο Ελλ. "κλάδες" ή "κλάρες" (= μεταφ. τεντωμένα πόδια) γκλάνες - σχετ. "οκλαδόν" και το νέο Ελλ. μαγκλάρας (= ο έχων μεγάλες κλάρες, δηλ. άκρα).
- γκλίτζιαβος-η-ο ,γλοιώδης, κολλώδης, με πολλά υγρά - ετυμ. νέο Ελλ. "γκλίτζα" και "γλίνα" (= λίπος πηγμένο, πηλός γλοιώδης).
- γκλουτζιαλίζω ,και γλουτζιαλνώ - αναταράσσω υγρό μέσα σε δοχείο - ετυμ. Ελλ. ηχοπαράγωγο από τον ήχο "γλουτς-γλουτς".
- γκόγκαλης ο ,σκελετωμένο φάντασμα με το οποίο φοβίζονται τα παιδιά - ετυμ. Ελλ. "κόκκαλο" κόκκαλης γκόγκαλης - σχετ. "μπούμπαρος" (β.λ.).
- γκόλιος-ια-ιο ,και γκουλιαρκός-ιά-ό - γυμνός - ετυμ. Σλ. GOLU (= γυμνός) γκουλιουκέφαλος (= ασκεπής, χωρίς καπέλο) - γκουλινάρι (= άπτερος νεοσσός, κλαρισμένο δένδρο, αποφυλλωμένο κλαδί).
- γκόρμπος-α-ο ,(επι ζώων) που έχει μαυρόχρωμο τρίχωμα - ετυμ. Βλαχ. GORBU και Αρβ. KORB-I (= κοράκι), και συνεπώς μαύρο.
- γκορτσιά η ,το δένδρο πύρος ο αμυγδαλόμορφος, κοινώς αγριοαχλαδιά, αρχ. Ελλ. "αχράς" - ετυμ. Αρβ. GORRICE-A (= αγριαπιδιά).
- γκοτζάμ ,(επίρρ.) τόσο μέγας - ετυμ. Τουρκ. KOCAMAN (= πελώριος). γκότσι(ι) το ,και γκότσια - μόνο στη φράση: "πάρε με γκότσι", δηλ. επί των
- ώμων - ετυμ. Τουρκ. GOCI (= αποδημία, κουβάλημα).
- γκουγκουμάρα η ,βαρειά στρογγυλή πέτρα - ετυμ. Ελλ. "γόμος" (= γέμιση, βάρος, φορτίο) γομάρα γογομάρα γκουγκουμάρα.
- γκουλιουμπίζω ,και γκουλιαμπίζω - πλένω πρόχειρα, εμβαπτίζω στο νερό ετυμ. Ελλ. "κολυμβίζω" γκουλιουμπίζω.
- γκουλιουπόδαρος-η-ο ,γυμνόπους, ξυπόλυτος - ετυμ. "γκόλιος" (β.λ.). γκουμπλίτσα η ,μικρό ξύλινο δοχείο, καρδαράκι - ετυμ. Τουρκ. KOVA (= κάδος)
- γκουβάς (υποκορ.) γκουβλίτσα γκουμπλίτσα - Ίσως και από το Γαλλ. GOBELET (= κύπελο).
- γκουνταλ(ν)ώ ,και γκουνταλίζω - γαργαλώ - το γκουντάλ(ι)σμα (= γαργάλισμα) - ετυμ. Σλ. GUDAL (= γαργάλισμα).
- γκουντνάκος ο ,εργαλείο ξύλινο που έχει μιά δωδεκάδα όρθιους κοντούς, σαν μεγάλη χτενιά, για το αφράτεμα ή το ξεχώρισμα μαλλιού - ετυμ. ίσως Ελλ. "κοντός" (= μικρό ξύλινο ραβδάκι) (υποκορ.) κοντινάκος γκουντνάκος - Σε άλλα χωριά λέγεται ντινάκος και γυφτολάναρο.
- γκουντροβαλιάζω ,γυρνώ ανάποδα, πέφτω με το κεφάλι πίσω, κατακυλώ - ετυμ. Ελλ. "κοττοβολώ" (= ρίχνω κύβους). Ίσως απ'τό αρχ. Ελλ. "κότπος" ή το νέο Ελλ. "κούτρα" (= κεφαλή).
- γκουραλίζω ,γουργουλιζώ (κυρίως η κοιλιά) - ετυμ. από τον ήχο "γουρ-γουρ" ή "γκουρ-γκουρ".
- γκουργκανιά η ,συχνά και γκαμπζιά - το αγκαθωτό δένδρο ή θάμνος κρέταιγος ο μονόγυνος, της οικ. ροδίδες, που κάνει λευκά άνθη και δρυπόμορφους ροδιζόντες ελλειψοειδείς μικρούς καρπούς (γκούρ-γκανια), με φούντα στην κορυφή τους, κοινώς αγριομουσμουλιά - ετυμ. ίσως Αρβ. GUR-I (= λίθος),

- GURGAC-I (= πυρίτης λίθος, στουρνάρι), επειδή φυτρώνει σε τόπους πετρώδεις - Επίσης στα παλ. Σλ. GOBbZb (= καρποφόρος) γκαμπζιά. Άλλοι την ταυτίζουν με την αρχ. Ελλ. "κυνορροδή".
- γκουργκουλωτός-η-ο, στρογγυλός - ετυμ. Ελλ. "γύρος" (διπλασ.) γυργυρωτός γκουργκουρωτός γκουρ-γκουλωτός.
- γκουρμπάν(ι) το, θυσία - μόνο στη φράση: "έγινα γκουρμπάνι", δηλ. έγινα θυσία - ετυμ. Τουρκ. KURBAN (= θύμα, θυσία, σφάγιο).
- γκουρτζάνα η, αγρίφη, τζουγκράνα - ετυμ. Σλ. (S)KURCA (= γρατζουνώ) γκουρτζάνα (= γρατσουνίστρα) (αναγραμμ.) τζουγκράνα.
- γκούρτζανα τα, (μόνο πληθ.) νύχια, γαμψόνυχες των ζώων - γκουρτζανώ ή γκουρτζανίζω (= γρατζουνώ) - ετυμ. "γκουρτζάνα" (β.λ.).
- γκουσγκαλίζω, και γκουσγκαλνώ - αναταράσσω, ανακατεύω (κύρια χώμα) - ετυμ. Ελλ. "χους" (= χώμα) και "σκαλίζω", εξών χουσκαλίζω γκουσγκαλίζω γκουσγκαλνώ.
- γκουσγκούκ(ι) το, κάτι μικρό που τοποθετούμε για να καλύψουμε ο,τιδήποτε ετυμ. Ελλ. "χους" (= χώμα) και "κόκκος". Εξ αυτών χουσκούκι γκουσγκούκι (= σβωλάκι).
- γκούσια η, προγούλι, βρογχοκήλη - ετυμ. η λέξη υπάρχει σ'όλες τις γλώσσες της Βαλκανικής, Σλ. GUSHIA (= λαιμός) και GUSHITI (= πνίγω) Λατ. GUTTUR (GUSSUR) (= λάρυγγας, λαιμός).
- γκουστερίτσα η, σαύρα - ετυμ. Σλ. GUSTER (= σαύρα).
- γκούτζαβος-η-ο, άπραγος, αδέξιος, που δεν του πιάνει το χέρι - ετυμ. νέο Ελλ. "κουτσό" (= λίγο, λειψό) κούτσαβος γκούτζαβος.
- γκουτζιόρω η, κοντόφθαλμη ηλικιωμένη γυναίκα - ετυμ. Ελλ. "κουτσό" (= λίγο, λειψό) και "ορώ" (= βλέπω).
- γκουτζιουβέλι(ι) το, μικρό παιδί - ετυμ. Ελλ. "κουτσό" (= μικρό, λειψό) και "κοπέλι" (β.λ.) (= παιδί). Εξ αυτών κουτσο(κο)πέλι κουτσοπέλι γκουτζιουβέλι - σχετ. "κούτσ(ι)κο" (β.λ.).
- γκ(ου)τζιούνα, γουρούνα - ετυμ. ηχοποίητη από το "γκουτς-γκουτς" που καλούν τους χοίρους - Αρβ. λαϊκά GUC-I (= γουρούνι).
- γκουχώ, και γκουχαλίζω - βήχω - ετυμ. Ελλ. κάνω "γκουχ-γκουχ".
- γκραπαλνώ, κάνω ρυθμικό κτυπογενή θόρυβο - ετυμ. ηχοπαρ. από τον ήχο "γκραπ-γκραπ", Λατ. CREPO (= κροτώ).
- γκραύαρα τα, τόπος άγονος και πετρώδης - ετυμ. αρχ. Ελλ. "κραύρος" (= ξηρός, τραχύς).
- γκρημάδα η, 1) σωρός από πέτρες - ετυμ. παλ. Σλ. GRAMOSHTATI (= σωρεύω), GRAMADA (= σωρός), 2) πεσμένο σπίτι - ετυμ. Ελλ. "κρημνίζω" γκρεμίζω γκρημάδα.
- γκρίτζιαβος-η-ο, σκληρός, ο μη τρυφερός - ετυμ. Ελλ. λέξη ηχοποίητη από το "γκριτς-γκριτς" Σλ. GRIZA (= τραγανίζω, κριτσανίζω).
- γκριτζιάλαβος-η-ο, σχετλιαστικός, γκρινιάρης, μεμψίμοιρος, παραπονιάρης, που συνεχώς απαιτεί τη μέριμνα των άλλων - ετυμ. παλ. Σλ. GRIZA (= μέριμνα, φροντίδα) και το Ελλ. "λαβών".
- γκρουγκαλνώ, και γκρουγκαλίζω - 1) ηχώ, κροτώ, 2) (αμετ.) ηχεί κάτι μέσα σε κλειστό δοχείο όταν αναταράσσεται - ετυμ. Ελλ. ηχοπαράγ. από τον ήχο "γκρουγκ-γκρουγκ".
- γκρυμπός-ή-ό, καμπούρης, κυφός - ετυμ. Ελλ. "γρυπός" (= κυρτός, καμπύλος) Σλ. GRBA (= καμπούρα).
- γλάς ο, ο ψυκτήρ σωλήνας στους αποστακτήρες στεμφύλων, που περνάει μέσα από τον ψύκτη "ποστάφι (β.λ.)" και όπου υδροποιείται ο ατμός του τσίπουρου - ετυμ. ίσως Λατ. GLACIO (= παγώνω, πήγνυμαι, καταψύχω) ή Λατ. GULA (= οισοφάγος, λαιμός).
- γλούπος ο, 1) ο λαιμός όπου περιδέεται ένα σακκί, 2) ο ήχος της κατάποσης, 3) στενός λαιμός αγγείων, σκευών, σωλήνων, κλπ - ετυμ. "γλουπώνω" (β.λ.).

γλουπώνω, καταπίνω, καταβροχθίζω, λαφύσσω - ετυμ. από τον ήχο "γλουπ-γλουπ" της κατάποσης, Λατ.

GLUTIO (= βροχθίζω, απ' τον ήχο GLUT-GLUT),

Αρβ. LLUP ή LLAP (= λάπτω, δηλ. καταβροχθίζω όπως πίνει νερό ο σκύλος), Βλαχ. GLUPIRE.

γοντζιές ο, ανθόκηπος - ετυμ. Τουρκ. KONCA ή GONCA (= μπουμπούκι), Αρβ. GONXHJA (= μπουμπούκι, κάλυκας άνθους).

γραβανός-ή-ό, ποικιλόχρωμος, παρδαλός με κυρίαρχο το βαθυκόκκινο χρώμα ετυμ. νέο Ελλ. "(α)γραβανής" (= βαθυκόκκινος, σαν τον καρπό του φυτού φυσαλίσ το αλικάκαβο, το αρχ. Ελλ. "κύστιον", κοινώς

αγραβανιά ή κερασούλι) γραβανάς (= το ψάρι γύλος που έχει φανταχτερά κόκκινα χρώματα) - Τουρκ.

ERGUVAN (= φυτά του γένους κερκίς, πχ κουτσουπιές, με ερυθρά ή ρόδινα άνθη).

γραίνω, ανοίγω ή αφρατεύω με τα δάκτυλα μαλλί για ξάνση, που μετά λέγεται γραντ(ι)σμένο - ετυμ. μεταφορικός απ' το αρχ. Ελλ. "γραίνω" (= ξύνω - τρωγαλίζω, ροκανίζω).

γραπατσώνομαι, αναρριχώμαι, κρατιέμαι με τα νύχια, σκαρφαλώνω - ετυμ. απ' τον ήχο "γραπ" της αγκίστρωσης - Ιταλ. (AG)GRAPPARE και Σλ. (S)GRABITI (= αρπάζω) - Ελλ. "γραπώνω" (= αρπάζω).

γρέκ(ι) το, μέρος όπου κοιμάται το ποίμνιο - ετυμ. Λατ. GREX-GRECIS (= κοπάδι).

γρεντιά η, ξυλοδοκός στέγης ή πατώματος - ετυμ. Σλ. GREDA (= δοκός). γρηπίδα η, η προεξοχή στέγης από τους τοίχους, η "αστρέχα" (β.λ.) - ετυμ.

Ελλ. "κρηπίδα".

(συνεχίζεται)

Η 25η Επαρχιακή οδός και η προσφορά της στον Ορεινό Τουρισμό.

Αρχίζει η οδός αυτή απ' το 19ο χιλιόμετρο της Εθνικής οδού Ιωαννίνων - Κονίτσης, διασχίζει το Δυτικό Ζαγόρι, εισέρχεται στη Κοιλιάδα του Αώου Ποταμού, διέρχεται τη γέφυρα του Ποταμού τούτου, και φθάνει στις παρυφές του Σμόλικα, όπου το χωριό Παλαιοσέλλι.

Εκεί, ενώνεται με τη διερχόμενη 36η Επαρχιακή οδό και με την ένωση αυτή, κόμβος συγκοινωνιακός σχηματίζεται με κατευθύνσεις, ανατολικά μεν το Δίστρατο, τη Σμαρίνα, τις Χιονοδρομικές εγκαταστάσεις της Βασιλίτσας, Δυτικά δε την Κόνιτσα, με διαδρομή μεγάλης Τουριστικής σημασίας. Πραγματοποιείται με τη διαδρομή αυτή το Κύκλωμα της Τύμφης,

φαινόμενο εξαιρετικό θεαματικό και απεριγράπτου θαυμασμού. Προβάλλεται ο ορεινός όγκος, το σύμπλεγμα Σμόλικα, Τύμφη, Αώου Ποταμού, η χαράδρα του και η Πέριξ καταπράσινη περιοχή, πανοραμικό φυσικό δημιούργημα, ένα σύνολο, που αν απόλυτα αξιοποιηθεί θα γίνει αντάξιος χώρος έλξεως, τόπος εφάμιλλος των Αλπινικών τοιούτων. Αναλυτικότερα, κατερχόμενος ο επισκέπτης απ' το Βρυσόχωρι προς τον Αώου ποταμό, έχει μπροστά του, ολόκληρο τον επιβλητικό, νηφάλιο Σμόλικα, τον θαυμάζει και άθελα γίνεται προσκυνητής του.

Ανεβαίνοντας δε απ' τον Αώο, προς την ένωση των οδών, (Παλαιοσέλλι), γίνε-

ται θαυμαστής της μεγαλοπρεπούς Τύμφης. Της οροσειράς με τις Γοτθικές κορυφές της, τις συνεχόμενες δαντελωτές προεκτάσεις, τις διάσπαρτες χιονοφωλιές της και τις πολλές ανθηρές και μοσχοβόλες λαγκαδιές, που όλες τον μαγεύουν, τον θαυμπώνουν τον καθλώνουν. Ακόμη ο θεατής εκπλήσσεται, άναυδος μένει στη θέα της θεόρατης, κακοτράχαλης χαράδρας του Αώου, που τη Σκύλλα και τη Χάραβδη του θυμίζει, αλλά και πόσο θλίβεται, πόσο δίκαια αγανακτεί βλέποντας τη κατάντια του Αώου. Γιατί με την τροπή των πηγών του, έχασε ο Αώος τη παλαιά εμφάνισή του. Έχασε την ορμητικότητά του, έχασε εκείνο το βουϊτό, που στο διάβα του σκορπούσε και στις βουνοπλαγιές αντηχούσε.

Τώρα, ταπεινωμένος, εξασθενημένος, σύρεται κλαυθμυρίζοντας ανάμεσα στα δύο τα μεγαλόβουνα, κλαυθμυρίζει, όλο κλαυθμυρίζει και παρακαλεί να σταματήσει κάθε άλλη εκτροπή στις πηγές του, γιατί αν συνεχίσουν, η κοιλάδα του Αώου, από αιθαλής που είναι κινδυνεύει Κοιλάδα Κλαυθμώνος να ονομασθεί, σε Κοιλάδα Κόλασης να μεταβληθεί.

Μεγάλη λοιπόν είναι η προσφορά στην ανάπτυξη και διεύρυνση του ορεινού Τουρισμού, της 25ης Επαρχιακής οδού, ως και της 36ης επαρχιακής τοιαυτής. Αμφότερα πρέπει να κατασκευασθούν, να ολοκληρωθούν και γρήγορα στην ελεύθερη κυκλοφορία να τεθούν - είναι ανάγκη επιτακτική ο ορεινός τουρισμός να επακταθεί, στον ομφαλό της Πίνδου να φθάσει, γιατί αυτό επιτάσσουν οι ανάγκες του τόπου μας, στο συμφέρον της Ηπείρου μας.

Ενθαρρυντικό, ότι για την 25η επαρχιακήν δό, εξεδηλώθη τελευταία ενδιαφέρον και η ασφαλτόστρωση της έφθασε ως το Βρυσοχώρι. Ευχόμεθα το ενδιαφέρον τούτο να μείνει αμείωτο ώστε να ολοκληρωθεί επί τέλους η κατασκευή και των δύο αυτών επαρχιακών οδών που τόσο χρήσιμος είναι για την πρόοδο του τόπου μας, της χώρας μας. Και ότι οι κάτοικοι της Περιοχής, ο αξιόλογος αυτός πληθυσμός της Πίνδου που θα γευθούν τ' αγαθά της συγκοινωνίας, δεν θα παύσει να ευγνωμονεί τους συνετελεστές ενός τοιούτου επωφελούς έργου.

Ηλίας Ε Παπαζήσης

ΠΩΛΕΙΤΑΙ Οικόπεδο, γωνιακό 1300 τετραγωνικών μέτρων με οικοδομή 380 τετρ. μέτρων, που στεγάζεται σήμερα το Αστυνομικό Τμήμα Κονίτσης, με μηνιαίο μισθωμά 90.000 δρχ.
Οικοδομούνται συνολικά 1040 τετραγ. μέτρα σύν τα υπόγεια.

Πληροφορίες.
Τηλ. 01 7517136 & 752530

ΠΩΛΕΙΤΑΙ ή δίνεται με αντιπαροχή φανταστικό, πανοραμικό, επαγγελματικό, γωνιακό οικόπεδο 980 τ.μ. στην όμορφη Κόνιτσα, δίπλα από τη Μητρόπολη.

Τηλ. Κόνιτσα 22460
Αθήνα 6845884

Εκλογικά και Μετεκλογικά

Με τις εκλογές πήραν λίγη ζωή και τα χωριά μας. Κάποιοι υποψήφιοι βουλευτές "ανακάλυψαν" ότι υπάρχουν χωριά και στις πιο απομακρυσμένες επαρχίες κι ανέβηκαν ως τις πλαγιές του Σμόλικα και του Γράμμου προς άγραν ψηφοφόρων...

Αρχές Οκτώβρη, απόγευμα. Στο μικρό καφεναείο του χωριού, οκτώ - εννέα άτομα όλα κι όλα, μαζεύτηκαν νωρίς γιατί πληροφορήθηκαν πως κάποιος υποψήφιος βουλευτής θα 'ρχόταν στο χωριό τους.

Πραγματικά πριν πέσει η νύχτα, μια κούρσα ανηφόρισε στο χωματόδρομο και σταμάτησε στο μεσοχώρι.

Τρεις καλοντυμένοι κύριοι κατέβηκαν και κατευθύνθηκαν προς το καφεναείο καλησπερίζοντας τους θαμώνες.

Μετά τις χαιρετούρες και τ' απαραίτητα ρακιά, άρχισε η κουβέντα γοα τα προβλήματα του χωριού. Ο υποψήφιος με τη γραβάτα φάνηκε ενημερωμένος και αράδιασε εκείνος τις ελλείψεις του χωριού, μοιράζοντας υποσχέσεις, πως μόλις βγει το Κόμμα του στην Κυβέρνηση κι αυτός βουλευτής, θα πραγματοποιηθούν στα σίγουρα όλα.

Κανά δύο χαμογέλασαν με ικανοποίηση, αλλά κάποιος από το βάθος της αίθουσας παρατήρησε: Κάθε παραμονή εκλογών τα ίδια μας λέτε και μετά τις εκλογές ούτε σας ματαβλέπουμε. Δρόμο της προκοπής δεν μας φτιάχνετε, τηλέφωνο, όταν τυχαίνει να "πιάνει", αντί γι' Αθήνα μπο-

ρεί να μιλήσεις με Φλώρινα. Νοσοκομείο στην περιοχή μας δεν υπάρχει κι ανα αρρωστήσουμε "κλάψε μας μάνα, κλάψε μας" άσε που δεν υπάρχουν δουλειές και τα παιδιά μας πήραν το δρόμο της ξενιτιάς. Χορταίνουμε προεκλογικές υποσχέσεις και μετεκλογικές απογοητεύσεις...

Ειπώθηκαν κι άλλα πολλά στην συνάντηση του καφεναείου κι ο υποψήφιος έφυγε σκεπτικός γι' άλλο χωριό.

Το άλλο βράδυ στο μικρό καφεναείο η τηλεόραση έδειχνε συγκέντρωση μεγάλου Κόμματος σε κάποια πόλη.

Χιλιάδες και μυριάδες οι συγκεντρώσεις με πλακάτ και πλαστικές σημαιούλες.

Πυροτεχνήματα με εκτυφλωτική λάμψη και εικωφαντικό κρότο έσκαγαν στα μεσούρανα της πόλης.

Στο καφεναείο η συζήτηση άναψε για τα καλά.

- Αυτή δεν είναι συγκέντρωση, είτε κάποιος ομοϊδεάτης αυτών που κραύγαζαν στο "γυαλί" αυτή είναι λαοθάλασσα. Στις δέκα Οκτωβρίου είμαστε Κυβέρνηση.

Να δειτε στην δική μας τι θα γίνει, ανταπάντησε πικαρισμένος κάποιος άλλος, θα σεισθεί η πρωτεύουσα με ... σαράντα ρίχτερ.

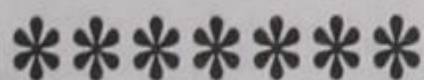
Ο μπάρμπα Μάνθος που παρακολουθούσε τόση ώρα σιωπηλός, δεν κρατήθηκε κι αφού ρούφηξε την τελευταία σταγόνα απ' το ρακοπότηρο, σηκώθηκε ήρεμα

ήρεμα και λέει: Δεν ντρέπονται, μωρέ, οι ζενζέκηδες που κουβάλησαν τον κόσμο απ' όλη την Ελλάδα να χουγιάζουν σαν κανίβαλα στην πόλη; Δε λογαριάζουν το παραδάκι που χαλάνε στα λεωφορεία, στις τσαμπούνες, στις πλαστικές σημαίες κι όλο το χαρτομάνι που σκορπίζουν βρωμίζοντας δρόμους και πλατείες;

Τι μας περνάνε για κάφρους;

Από τη μια μας λένε, έχουμε χρέη, χρέη, χρέη κι από την άλλη, πετάνε τα δισεκατομμύρια στο βρόντο. Αλλά καλά μας κάνουν, αφού τρέχουμε και τους χειροκροτούμε σαν κορόιδα.

Μετά τις εκλογές, νέες αυξήσεις και λιτότητα για το λαό κι αϊντε να δει χαϊρι και προκοπή ο κοσμάκης. 'Υστερα, που να περσέψουν παράδες για δρόμους και νοσοκομεία μ' αυτή τη σπατάλη; Αυτά είπε ο γέρο Μάνθος και ξεκίνησε για το σπίτι του αναψοκοκκινισμένος και μελαγχολικός...

Λίγες μέρες μετά τα "νταβατούρια"

Οι ψήφοι έπεσαν στο κουτί. Κυβέρνηση βγήκε κι ο κόσμος ηρέμησε. Οι δρόμοι είναι ακόμα βαμμένοι με μπογιές, στα πεζοδρόμια σέρνονται με το φύσημα του χινοπωριάτικου αέρα οι προεκλογικές προκηρύξεις και στα τηλεγραφόξυλα ανεμίζουν κουρελιασμένα πανώ για να θυμίζουν τη μεγάλη μάχη.

Πενήντα δισεκατομμύρια ήταν τα έξοδα του μεγάλου πανηγυριού κι αν λογα-

ριάσει κανείς και τα κρυφά κονδύλια που δίνουν κάποιοι "ευεργέτες" από τα παρασκήνια, σίγουρα είναι πολύ περισσότερα.

Αυτά τα σπασμένα ποιός τα πληρώνει;

Σίγουρα αυτοί που παρακολούθησαν ψυχρά τις φιέστες από το μαγικό κουτί στα σπίτια τους και οι άλλοι που ταξίδευαν εκατοντάδες χιλιόμετρα για να κουνούν τα πλαστικά σημαία στις πλατείες των μεγαλοπόλεων, δηλαδή ο λαός.

Πόσα νοσοκομεία, αλήθεια, θα φτιάχονταν με τόσα χρήματα που σπαταλούνται άσκοπα σ' αυτά τα εκλογικά "νταβατούρια".

Ας κλάψουμε τώρα το χάλι μας, ώσπου να τα ξεχάσουμε και στις επόμενες εκλογές... να κάνουμε τα ίδια.

Πάντως οι βουλευτές μας θα τα βολέψουν για μου τετραετία με όλες τις παροχές που ερήμην του λαού ψηφίζουν και ωφελούνται. Είναι να μη σκοτώνονται οι άνθρωποι για το βουλευτηλίκι; Σ.Τ.

ΠΩΛΕΙΤΑΙ

Στο χωριό Εξοχή Κόνιτσας η περιουσία του Ιωάννη Τακιάδη.

Πληροφορίες: Τηλεφ. (0691) 91019 - 91054.

ΤΟ ΧΡΩΜΑ ΤΗΣ ΜΝΗΜΗΣ

(Πορτραίτο)

Αιθάλη και σκουριά έδωσαν το χρώμα στη μνήμη που ανελέητα ξεδιπλώνει εικόνες οδύνης:
Χαλάσματα που κάποτε στέριωσαν ένα στέρεο σπίτι.

Χέρια που υψώθηκαν βίαια, χέρια που οδηγήθηκαν άστοχα, χέρια, χέρια... της ψυχής αξεδιάλυτοι δρόμοι, και ταπεινά φορέματα, σώματα σφριγηλά τυλίγοντας, καταχνιιάσματα πικρά στα σκοτεινά σεντούκια του καιρού...

Τώρα με το μαύρο της ένδυμα - σημαία μιας ανείπωτης λύπης, με μνήμες σπαράγματα, στον ίδιο τόπο ριζωμένο γέρικο δέντρο...

Στα χείλη της οι λέξεις του χαλασμού.

Γέρνει κι ακουμπάει στην πέτρα της προσμονής

Ποιά να φανεί;

Η απόσταση χάος και οι σκέψεις μαχαίρια.

Το σούρουπο πέφτει βαρύ και σπρώχνει με ισχνά χέρια την πόρτα. Σκοντάφτει και τούτο το βράδυ στην άδεια της κάμαρη.

Κυλιέται σ' ενύπνια σκότους.

Ύστερα αφουγκράζεται τις μέρες που θάρθουν.

Ολόιδιες μ' όσες περάσαν

Συντηρεί τα ίχνη μιας τραγωδίας στα μάτια της
κι έχει ένα δάκρυ πικρό, για ψωμί και για λόγο.

Τάσος Κανάτσης.

Ο τουρισμός στην Κόνιτσα

του Λουκά Εξνεπίδη

Μια μεγάλη επιθυμία όλων των Κονιτσιωτών από παλιά είναι να δουν κάποτε τον τόπο τους να αναπτύσσεται τουριστικά, και γιαυτό βλέπουμε να καταβάλλονται μεγάλες προσπάθειες τόσο εκ μέρους του Δήμου όσο και εκ μέρους των κατοίκων για να αποκτήσει ο τόπος μας τις κατάλληλες προϋποθέσεις να δεχθεί τους επισκέπτες και με τα ευεργετικά αυτά προγράμματα της Ε.Ο.Κ. περί αγροτουρισμού έχει ευεργετηθεί και ο Δήμος καθώς και αρκετοί συμπατριώτες μας που χτίσανε πολλά σπίτια με ενοικιαζόμενα δωμάτια, εκτός από τα ωραία ξενοδοχεία που υπάρχουν μέσα στην πόλη και πλησίον αυτής και γιαυτό παρατηρούμε το εξής:

Να επισκέπτονται τον τόπο μας τουρίστες και την θερινή περίοδο αλλά δεν πάνουν να έρχονται αρκετοί και τον χειμώνα. Αυτό είναι παρήγορο και καλό για την οικονομία του τόπου μας.

Εκείνο όμως που παρατηρεί κανείς είναι το μεγάλο αίσχος που το βλέπουμε όλοι και το οποίο δεν περιγράφεται: να έρχονται ξένοι στον τόπο μας και να μην υπάρχουν ουρητήρια. Σ' αυτό το σημείο ο Δήμος μας βαθμολογείται με άριστα. Διότι πάει τόσοσ καιρός τώρα που η υγειονομική υπηρεσία έκλεισε τα ουρητήρια του Δήμου για λόγους καθαριότητας, ο δε Δήμαρχος Κόνιτσας προέβη εις τα εξής μέ-

τρα: έβγαλε μια ανακοίνωση και ζητούσε προσφορά από κάποια γυναίκα η οποία θα καθότανε όλη την ημέρα να καθαρίζει και να πληρώνεται από τους χρήστες, χωρίς να έχει ένα σταθερό μισθό από το Δήμο.

Στο σημείο αυτό ερωτώ τον Δήμαρχο: εάν αυτός βρισκότανε στη θέση κάποιας γυναίκας θα δεχότανε να εργαστεί με τέτοιους όρους; Ασφαλώς όχι. Ας λογικευθούμε λοιπόν και να τακτοποιήσουμε το ζήτημα αυτό με δικαιοσύνη γιατί είναι ντροπή σε όλη την Κόνιτσα. Θα ήθελα ακόμη να μου επιτρέψει ο Δήμαρχος να του θέσω και ένα άλλο ερώτημα για κάποιο άλλο μεγάλο θέμα. Η Ε.Ο.Κ. μαζί με τα άλλα προγράμματα έχει επιχορηγήσει τους Δήμους με χρηματικά ποσά για να κάνουν κάποια έργα και μεταξύ των άλλων Δήμων 'ετυχε το μεγάλο αυτό ευεργέτημα και ο Δήμος Κόνιτσας. Μαζί δε με τα άλλα ποσά τους έδωσε και ένα ποσόν για συντήρηση Ιστορικών μνημείων και αυτοί κακώς σκεπτόμενοι επιλέξανε το τζαμί και φτιάξανε μια πολυδάπανη μάνδρα η οποία δεν υπήρχε όταν ήταν οι Τούρκοι και κάνανε τα θρησκευτικά τους καθήκοντα.

Όταν λέμε ιστορικά μνημεία κύριε Δήμαρχε δεν εννοούμε μόνον τους μινωικές ρέδες. Μνημεία είναι τα γκρεμισμένα βυζαντινά ερημοκλήσια ή κάποια μοναστή-

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Λίγο καθυστερημένα πήρα στα χέρια μου τα δύο τελευταία βιβλία του παπα-Διονύση, όπως χαρακτηριστικά αποκαλείται από γνωστούς και φίλους ο πρεσβύτερος Διονύσιος Δ. Τάτσης.

Η προσπάθειά του να μας καταστήσει κοινωνούς των εμπειριών και ανησυχιών του, των αναζητήσεων και των διερευνήσεών του, είναι και αξιέπαινη και αξιόλογη. Αξιέπαινη γιατί, σε μια εποχή που το χρήμα έχει αναγορευτεί σε ρυθμιστή των πάντων, έχει το κουριάγιο να διαθέτει χωρίς υλικό αντάλλαγμα χρόνο, χρήμα και κόπο και αξιόλογη γιατί μέσα από τις σελίδες των βιβλίων του ο αναγνώστης μπο-

ρια ξεχασμένα από τους πολλούς. Επίσης μνημεία είναι ένα παραδοσιακό σπίτι, ένας παλιός πετρόκτιστος δρόμος μια παλιά παραδοσιακή εξώπορτα. πολλά υπάρχουν λοιπόν που θα μπορούσαν να είχαν επιλεχθεί αντί για το τζαμί το οποίο εξ' άλλου το έχει περιφράξει η αρχαιολογική υπηρεσία και επομένως δεν χρειαζόταν να δαπανηθούν άσκοπα τόσα χρήματα.

Εάν υπήρχε μεγάλη μειονότητα οθωμανών και προσκυνούσαν στο τζαμί και αν αυτό είχε ορισμένες ελλείψεις, τότε το πράγμα άλλαζε. Ενώ εδώ δεν έχουμε τέτοια περίπτωση. Απορώ πως ο Δήμος παίρνει αυτές τις αποφάσεις. Ας προσέχουμε λοιπόν να μην επαναλαμβάνονται τέτοιες ενέργειες οι οποίες σκανδαλίζουν τους Δημότες.

ρεί να αντλήσει χρήσιμες πληροφορίες και σκέψεις.

Στο πρώτο βιβλίο: "ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ ΑΠΟ ΤΗ ΒΟΡΕΙΟ ΗΠΕΙΡΟ" ο συγγραφέας καταγράφει με το γνωστό λιτό τρόπο ένα μέρος απ' αυτά που ο ίδιος "έζησε", περιοδεύοντας πόλεις και χωριά της Β. Ηπείρου. Πρόκειται για μια ημερολογιακή καταγραφή γεγονότων και σκέψεων, που με ένα σύνολο δώδεκα φωτογραφιών εκτείνεται σε εξήντα μία σελίδες και καλύπτει το χρονικό διάστημα 27 Μαΐου 1991 μέχρι 22 Φεβρουαρίου 1992.

Το δευτερο βιβλίο: "ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΟΝΙΤΣΗΣ", όπως φανερώνει και ο τίτλος του, αποτελεί έναν τουριστικό οδηγό της επαρχίας Κόνιτσας. Το βιβλίο έχει διακόσιες σαράντα σελίδες, στις οποίες καταγράφονται ιστορικά στοιχεία και αξιοθέατα της πόλης της Κόνιτσας και των χωριών της ομώνυμης επαρχίας.

Στις σελίδες του μεταφέρονται αυτούσια πολλά αποσπάσματα σχετικών δημοσιευμάτων και αντιπροσωπευτικό φωτογραφικό υλικό. Ο ίδιος ο συγγραφέας σημειώνει στον πρόλογό του: "Θεώρησα χρέος μου προς τον τόπο που γεννήθηκα τη συγγραφή τούτου του βιβλίου. Παρόλο που τα πνευματικά μου ενδιαφέροντα είναι στραμμένα προς τη Θεολογία, εν τούτοις διέκοψα για σχεδόν έξι μήνες προκειμένου να εντοπίσω και να μελετήσω όλα εκείνα τα κείμενα που θα με βοηθούσαν στη συγκρότηση του βιβλίου. Δεν έχω την

αίσθηση ότι ήμουν ο πιο κατάλληλος άνθρωπος γι' αυτή τη δουλειά, ούτε βέβαια και ο πιο άσχετος..."

Συγχαίρω ειλικρινά τον αγαπητό παπα-Διονύση για όσα πρόσφερε και προσφέρει στον τόπο του, αλλά και ευρύτερα, και εύχομαι στην προσπάθειά του να βρει και άλλους μιμητές.

Για τους ενδιαφερόμενους η διεύθυνση του συγγραφέα είναι: Κόνιτσα, τ.κ. 44 100, τηλέφωνο 0655-22788.

I.T.

ΧΡΗΣΤΟΥ Ι. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

"Η μουσική μου"

Τις ικανότητες του Χρήστου Οικονόμου στο δημοτικό τραγούδι και στο παίξιμο του βιολιού λίγο πολύ τις γνωρίσαμε όλοι όσοι τον συναναστραφήκαμε. Αγνοούσαμε, όμως τις θεωρητικές μουσικές γνώσεις του, που επιβεβαιώνονται τόσο από τη μακρόχρονη αποκλειστική ενασχόλησή του με τη διδασκαλία της μουσικής σε δημοτικά σχολεία, όσο, κυρίως, κι από την πρόσφατη έκδοση σχετικού βιβλίου με τον παραπάνω τίτλο. Το βιβλίο, που περιλαμβάνει θεωρία, σολφέζ, τραγούδια για όλες τις επετείους, τραγούδια παιδικά, λαϊκά και δημοτικά, είναι κατάλληλο για δασκάλους και μαθητές όλων των τάξεων Δημοτικού και Γυμνασίου.

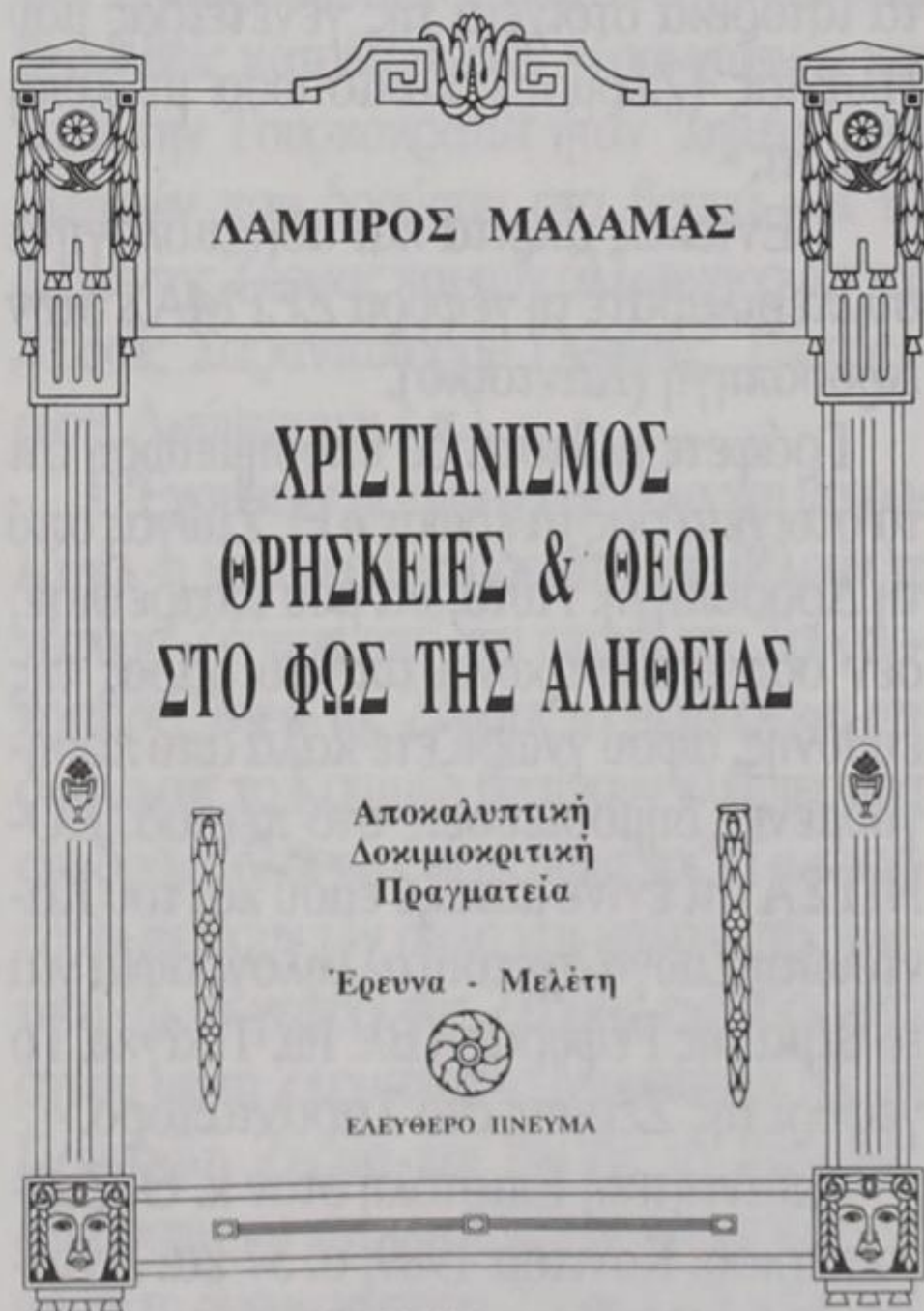
Είναι πράγματι μια αξιόλογη προσπάθεια, που αξίζει να πάρει μια θέση στις βιβλιοθήκες των σχολείων, αλλά κυρίως ν' αποτελέσει ένα χρήσιμο εργαλείο δουλειάς για όσους ασχολούνται με τη μουσική, είτε αποκλειστικά είτε όχι.

Το φωτογραφικό υλικό, η επιμελημένη καταγραφή των στίχων και η πλούσια εικονογράφηση, αρμονικά δεμένη με τους στίχους, δίνουν στο βιβλίο ξεχωριστή ζωντάνια και ομορφιά.

Στις εκατόν εξήντα σελίδες του βιβλίου περιλαμβάνονται εκατόν τέσσερα τραγούδια με τις νότες γραμμένες μια-μια από το χέρι του συγγραφέα.

Για οποιαδήποτε παραγγελία οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να απευθύνονται στον ίδιο το συγγραφέα (Μεγ. Αλεξάνδρου 129, τ.κ. 45 333 Ιωάννινα, τηλ. 78950 και 29673).

I.T.

Αυτό είναι το 64ο βιβλίο του Λάμπρου Μάλαμα.

Στο προοίμιό του ο συγγραφέας σημειώνει:

"Προσπάθειά μας κι επιδίωξη είναι: να προσφέρουμε περισσότερο φως, ουσιαστικότερη και αντικειμενικότερη ενημέρωση, πάνω σε πρόσωπα και πράγματα μιας ιστορικής προανυστικότητας..."

Η ΓΕΦΥΡΑ ΖΕΡΜΑΣ ΣΤΟ ΣΑΡΑΝΤΑΠΟΡΟ ΚΑΙ ΤΟ ΝΕΟ ΒΙΒΛΙΟ "ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΟΝΙΤΣΗΣ"

Αθήνα 25/9/93

ΠΡΟΣ ΑΙΔΕΣΙΜΟΛΟΓΙΟΤΑΤΟ

Αγαπητέ π. Διονύσιε

Έλαβα το νέο σας βιβλίο με τίτλο: "Γνωριμία με την Επ. Κονίτσης Κόνιτσα 1993" το οποίο αναφέρεται στην πολύπαθη πόλη της Κόνιτσας και τα χωριά της. Σας αξίζουν για άλλη μια φορά συγχαρητήρια.

Ξεφυλλίζοντας όμως και διαβάζοντας τα ιστορικά στοιχεία της γενέτειράς μου Πλαγιάς (Ζέρμας) διαπίστωσα με λύπη μου ότι:

Ι) Εντελώς άκριτα και αδικαιολόγητα συμπεριλάβατε τη γέφυρα ΖΕΡΜΑΣ στην Δροσοπηγή (Κάντσικο).

Γράφετε μάλιστα σε υποσημείωση ότι τα στοιχεία σας τα έδωσε ο Θ. Ζιώγας από τη Δροσοπηγή. Αυτό, θα μου επιτρέψετε, δεν σας απολυτρώνει από το βάρος της ευθύνης, αφού γνωρίζετε καλά από προηγούμενες δημοσιεύσεις στο περιοδ. ΚΟΝΙΤΣΑ ότι έγινε μεταξύ εμού και του Καντσιώτη Ζιώγα σχετική αλληλογραφία για το θέμα της Γέφυρας. (Βλ. Ιω. Τσάγκα Το γεφύρι της Ζέρμας στο Σαραντάπορο.

Απαντητική Επιστολή στον κ. Θ. Ζιώγα περιοδ. Κόνιτσα 1989, σ. 37 και Ανταπάντηση άλλη στο τευχ. 30 έτους 1990, σ.203). Εκεί με στοιχεία αδιάσειστα αποδείξαμε ότι η γέφυρα πέρασε στην τοπική Ιστορία ως γέφυρα ΖΕΡΜΑΣ. Στη χειρότερη περίπτωση ο νεώτερος Μαντάς έ-

γραψε: "Γέφυρα Ζέρμας ή Κάντσικου και αυτός μόνο κάτω από την εικόνα του Γεφυριού (σ.112). Ενώ στο κύριο άρθρο σελ. 39 παρουσιάζεται με τον τίτλο "Γεφύρι της Ζέρμας".

ΙΙ) Ίσως από μία επιτόπια επίσκεψή σας ξεγελαστήκατε:

α) Από την αλλαγή που επήλθε μετά τη διάνοιξη της νέας οδικής αρτηρίας Κόνιτσας - Νεάπολης και η οποία άλλαξε τη διαμόρφωση του εδάφους και φαίνεται ότι ανήκει στο Κάντσικο, αφού μάλιστα στήθηκε η σιδερένια και άκομψη γέφυρα για λόγους οικονομίας δίπλα στην παλιά παραδοσιακή για να εξυπηρετηθεί συγχρονιστικά το Κάντσικο.

β) Από τις παράνομα και αυθαίρετα στημένες και εσφαλμένες επιγραφές από τους συντοπίτες μας Κοντσιώτες στο χώρο της Κοινοτικής έκτασης της ΖΕΡΜΑΣ. Πρέπει να γνωρίζετε ότι τα σύνορα μεταξύ των δύο κοινοτήτων, σύμφωνα με μαρτυρίες γεροντότερων Ζερματινών βρίσκονται σε αυτό το σημείο στο μέσο της κοίτης του ποταμού. Οι πινακίδες δεν ξηλώθηκαν ακόμα και ο Ζιώγας και οι περυσινόν νόμισαν ότι ιδιωτικοποίησαν την γέφυρα. Έβαλαν μάλιστα στο παιχνίδι και εσάς χωρίς να το καταλάβετε. Η ιστορία του τόπου μας δεν γράφετε όμως με τέτοιου είδους τεχνάσματα. Ο ιστορικός του μέλλοντος και ο αρχαιολόγος του 2.000 θα ανατρέξει στις πηγές και οι ενέργειες των

Καντσιοτών θα αποδείξουν τη διαστρέβλωση της αλήθειας και την πλαστογραφησή της. Αυτό θα γίνει και με τα γραφόμενα στο δικό σας βιβλίο, αν δεν επανορθώσετε με σχετική επιστολή την αβλεψία σας στο περιοδικό "Κόνιτσα" και σε μία β' έκδοση του βιβλίου σας.

Εκτός αν υιοθετείτε την άποψη ότι αφού δεν έχει το Κάντσικο τίποτε άλλο να παρουσιάσει και η γέφυρα βρίσκεται στα σύνορα των δύο κοινοτήτων, ας πούμε ότι είναι της Δροσοπηγής.

Εμείς από καθήκον και από αγάπη και μόνον κινούμενοι τονίζουμε για άλλη μία φορά ότι η γέφυρα που βρίσκεται στο Σαραντάπορο ανάμεσα στα δύο χωριά Ζέρμα και Κάντσικο, δεν ανήκει ούτε τώρα ούτε στο μέλλον σε κανέναν, πέρασε δε στην Ιστορία με το όνομα Ζέρμα. Εκτός αν υιοθετείτε την άποψη αυτών των Καντσιοτών που δρομολόγησαν να "ξαναβαφτίσουν" τη γέφυρα στα δικά μας χρόνια. Είναι δε τυχεροί γιατί βρήκαν κάποιον να επικυρώσει αυτή τη "βάπτιση".

Ο μελετητής αλλά και απλός πατριώτης πρέπει να έχει υπόψη του τα παρακάτω, κατά τη γνώμη μας, για τη γέφυρα ΖΕΡΜΑΣ.

α) Τα γεφύρια ως δημόσια έργα δεν είναι ιδιοκτησία κενενός δεν ιδιωτικοποιούνται.

β) Ο περιηγητής Μολοσσός το 1878 την ονομάζει γέφυρα Ζέρμας και τη χαρακτηρίζει Γοτθική.

γ) Ο διακεκριμένος Ηπειρώτης Ιστορικός και Λαογράφος, Αλεξ. Μαμμόπουλος στο βιβλίο του Λαϊκή αρχιτεκτονική ηπειρώτες Μάστοροι και γεφύρια Αθήναι 1973, σελ. 32 την ονομάζει Γέφυρα Ζέρμας και δημοσιεύει έγχρωμη φωτογραφία της Sandos Hellas που την επιγράφει Γεφύρι Ζέρμας.

δ) Το όνομα γέφυρα της Ζέρμας συνδέεται με το παρεκείμενο Μοναστήρι Κοιμ. Θεοτόκου Ζέρμας, γιατί ασκούσε τότε όχι μόνο Θρησκευτική - Εκκλησιαστική αλλά και Παιδευτικοκοινωνική επιρροή στους θεοσεβείς κατοίκους των γύρω χωριών και κατά την Τουρκοκρατία ήταν "λημέρι" των κλεφτών που δρούσαν στα βουνά και τις ράχες της Ζέρμας και των άλλων χωριών της λάκκας Σαρανταπόρου (Χρήσης, Επταχωρίου, Λούψικου κ.λ.π.).

ε) Έχουμε δημοτικά τραγούδια και μοιρολόγια -η καλύτερη απόδειξη- που θέλουν τη γέφυρα Ζέρμας από την εποχή της Τουρκοκρατίας. "Μεσ' της Ζέρμας το γιοφύρι και στη σκάλα απ' το Κριμμίνι βγαίνουν κλέφτες μεσ' στο δρόμο όλοι τους αρματωμένοι". Τα παραπάνω πείθουν τον απλό και καλόπιστο μελετητή ότι το γεφύρι της Ζέρμας έχει άρρηκτη σχέση με τη Ζέρμα και το Μοναστήρι της, το Γιαννούλη Ζέρμα και όχι με το Κάντσικο (Δροσοπηγή) και γιατί έφερε και πρέπει να φέρει το όνομα γέφυρα Ζέρμας. Οι ταμπέλες και τα νεώτερα τεχνάσματα μιας ομάδας Καντσιοτών αποδεικνύονται διάτρητα.

Με εκτίμηση
Ιωάννης Β. Τσάγκας

ΛΟΥΤΡΟΠΟΛΗ ΚΑΒΑΣΙΛΩΝ

(συνέχεια)

Είχαν κλείσει το προηγούμενο θέμα μου, με την υπόσχεση, ότι θα συνεχίσω στο προσεχές τεύχος του περιοδικού "Κόνιτσα" με άλλα εστάντανέ της γούρνας. Εκεί στο ξύλινο κιόσκι που καθόμουνα μετά το μπάνιο, ώρα 12 μεσημέρι, με πλησιάζει μία κυρούλα, Σοφία Αναστασίου Μηλιώτη, από την Αμφιθέα-Ιωαννίνων και μου λέει: Θέλω να πληροφορήσω τους αναγνώστες, μια είναι η αιτία που ήλθαν στα λουτρά. Έπασχα από δύσπνοια, ισχυαλγία και ρευματοπάθεια από το 1985 και ήμουν ακίνητη, στο κρεβάτι. Με πήγε το παιδί μου, που δούλευε στη Βιέννη, σ' ένα ξακουστό καθηγητή. Εκείνος με εξέτασε και ύστερα άνοιξε ένα χοντρό βιβλίο και μου είπε: Θα πας στα Λουτρά των Καβασίων-Κόνιτσας, που είναι κατάλληλα για την πάθησή σου. Οι άλλοι γιατροί δεν μπόρεσαν να με κάνουν καλά. Έρθα λοιπόν εδώ στα Λουτρά, και έκανα μια βδομάδα διπλά μπάνια, πρωί-βράδυ. Τι να σας πω. Έγινε θαύμα. Σηκώθηκα, περπάτησα, ανάπνευσα άνετα, και σήμερα είμαι τόσο καλά, που μπορώ να κάνω όλες τις δουλειές του σπιτιού μου. Πηγαινοέρχομαι βέβαια κάθε χρόνο, για 15 μέρες. Είμαι πολύ καλά, δοξάζω το Θεό. Να το γράψεις σε παρακαλώ αυτό, γιατί επιθυμώ να το μάθει πολύς κόσμος που υποφέρει και δεν ξέρει τι να κάνει.

Την άλλη μέρα 9-8-93 άρχισαν μέσα στο νερό, οι φιλοσοφίες των λουομένων.

Κάποια κυρά από τα Γιάννινα, έθιξε το θέμα της σημερινής ανθρωπιάς. Δεν πάρχει είτε σχεδόν καθόλου ανθρωπιά. Οι άνθρωποι σήμερα δεν κάνουν ελεημοσύνες. Μια μέρα ήλθαν στην αυλή μου τρεις δυστυχισμένες γυναίκες από την Αλβανία και ζητούσαν βοήθεια. Πετιέται και ποια από το διπλανό εξώστη και λέει: Διώξτες καλέ μη τους δίνεις τίποτε. Εγώ όμως άκουσα τη φωνή της συνειδήσεώς μου. Θυμήθηκα ότι η ελεημοσύνη είναι περικεφαλαία των αρετών, καθώς λέει η Εκκλησία μας, και πρόσφερα όποια βοήθεια είχα τη δύναμη να δώσω.

Μεγάλη υπόθεση η θρησκεία μας, σμπλήρωσε μια ηλικιωμένη. Εγώ είδα να γίνονται και θαύματα, άμα έχεις πίστη. Οι άγιοι της Εκκλησίας μας είχαν μεγάλη πίστη και πολλές αρετές. Προ παντός, είχαν εκείνη την αγάπη, για την οποία κενει λόγο ο Απόστολος Παύλος στην προ Κορινθίας Α' επιστολή ΙΓ ι-ιγ) και όχι τη σημερινή υποκρισία. Και κάθε μέρα, ννόμαστε και χειρότεροι, και αδιάφοροι. Σαν σκοτώνονται στην Σερβία, Σομαλία, Αϊτή, Κουρδιστάν, Γεωργία κλπ. εμείς εμαστε αδιάφοροι. Λες και οι δοκιμασίες αυτές δεν πρόκειται να μας αγγίξουν. Νομίζουμε ότι ο Θεός θα αφήσει ατιμώρητη την κακία μας.

Το σκηνικό στη συνέχεια αλλάζει. Ένας βλάχος με μαγιό, βγήκε από το νερό και φόρεσε τα "σελιβάρια του" και ήλθε εκεί που είμασταν πολλοί συγκεντρωμένοι στον ίσκιο. Εγώ ρε παιδιά λέει, τι

ζωή μου την πέρασα με το κοπάδι τα πρόβατα στα βουνά και υτα χειμαδιά. Έφαγα εγώ, αγιάζι, ζέστες, βροχές, φόβους από αγρίμια ακόμη και από κακούς ανθρώπους της νύχτας. Κάποια νύχτα, εκεί στο μακρινό βουνό άστραφτε ο ουρανός, άνοιξαν οι καταρράκτες του, με έναν τρομερό αέρα. Εκείνο το βράδυ μας σήκωσε τα "κονάκια" και ξημερώσαμε βρεγμένοι ως το κόκκαλο.

Τα καϋμένα τα πρόβατα, κουβαριάστηκαν κάτω από μεγάλα δένδρα. Θεέ μου είπα, απόψε τούτη θα είναι η τελευταία βραδιά. Κάναμε θερμή προσευχή στο θεό να μας λυπηθεί. Ξημέρωσε. Από που να αρχίσουμε και που να τελειώσουμε. Όλα ήταν γης Μαδιάμ. Πρώτα ξεκίνησε το έρμο το κοπάδι για βοσκή. Οι άλλοι, συμμαζέψαμε τις καλύβες που είχαν γίνει φύλλο και φτερό από τη θεομηνία. Οι γυναίκες και οι νυφάδες μας, ξανάφιακαν το σπιτικό τους. Μεγάλη η χάρη του θεού που πάντα μας προστατεύει από τα "ζουλούμια" της φύσης.

Να σας πω εγώ λέει η κυρά Αγγελική, μια ανθρώπινη συμπεριφορά σε Νοσοκομείο της Αθήνας. Ήταν κάτι Νοσοκόμες, σαν άγγελοι με φτερά. Τα μάτια τους γεμάτα οίκτο για τον ανθρώπινο πόνο. Ακούραστες, με πραγματική αγάπη, από κρεβάτι σε κρεβάτι, με έναν καλό λόγο στον κάθε άρρωστο, να κάνει υπομονή, όσο να περάσει η δοκιμασία. Κάθονταν στην άκρη του κρεβατιού τις νύχτες και διάβαζαν κομμάτια από κάποιο ψυχωφε-

λές βιβλίο για πνευματική οικοδομή. Αγία Γραφή, βίους αγίων, απο τη ζωή της Παναγίας μας, του Χριστού μας κλπ.

Στο πρώτο κουδούνι, άφηναν το διάβασμα και έτρεχαν πρόθυμα, χωρίς να βαρυγγομούν, με αγάπη, με καλωσύνη, να βοηθήσουν τον άρρωστο. Τι θα μπορούσε να πει κανείς για αυτή τη θυσία των συνανθρώπων μας; Να είναι από το θεό ευλογημένες, αυτές οι αδελφές.

Η ψευτιά στον κόσμο σήμερα, λέει ο μπάριμπα Λευτέρης δεν έχει άκρη. Σπάνια να σου πει την αλήθεια ο άλλος. Πήγα σε κάτι άλλα λουτρά, στην Ελλάδα, όνομα και μη χωριό. Εκεί ζέσταναν το νερό, έρριχναν και ένα σακί θειάφι, και τα διοχέτευαν στους λουτήρες για ιαματικό νερό. Δεν είχαν βέβαια, θερμομεταλλικά συστατικά, σαν των Καρβασίων. Κατά τα άλλα, σύγχρονες εγκαταστάσεις και ευχάριστη διαμονή. Ακριβή η ζωή στις λουτροπόλεις αυτές. Η κατεργασία όμως των επιτηδείων, με το είδος της θεραπείας που πρόσφεραν, έγιναν αντιληπτά και είχαν και τις προβλεπόμενες συνέπειες.

Είδες ξύπνημα που έκαναν οι χωριάτες σήμερα λέει ο μπάριμπα Ανδρέας. Μπαίνεις στο καφενείο του χωριού και βλέπεις να παίζουν χαρτιά και τάβλι οι γυναίκες. Εγώ είχα ακούσει ότι μόνο στη Φραγγοκλησιά Σερρών και μόνο για μιά μέρα το χρόνο γίνεται αυτό. Τη μέρα αυτή όλες τις δουλειές των γυναικών τις κάνουν οι άνδρες. Τώρα μωρ' μάνα μου, δεν μπορείς να τους μιλήσεις. Τώρα έχουν το φαρ-

μάκι στο στόμα τους, να σε βρίσουν δηλαδή. 'Άσε που ο "φεμινισμός" πάει σύννεφο. Μήπως φαντάστηκες ότι έχει το δικαίωμα σαν άνδρας, να παρακαλέσεις για κάτι; Παν οι καιροί πέταξαν ανεπιστρεπτί. Σου λέει: ότι είσαι συ είμαι και εγώ, ό,τι δικαιώματα έχει εσύ έχω και εγώ. Να τους κάνεις κάποια υπόδειξη ή σύσταση, κάηκες ταλαίπωρε. Δεν δέχονται μυίγα στο σπαθί τους. Μένουν ακόμη κάτι ηλικιωμένες γυναίκες, που σηκώνονται από τα πεζούλια όταν περνάει ο παππάς και του φιλούν το χέρι. Ω χρόνοι, ω καιροί.

Εσύ κυρά μου λέει μια λουομένη σε κάποια άλλη, ξέρεις γιατί παντρεύτηκες; Πως δεν ξέρω της απαντά. "Ανύπανδρος και απέθατος δεν έμεινε κανένας.

Στις απορίες αυτές, απάντησε ο γράφων, ως εξής: Η Δογματική της Ορθόδοξης Εκκλησίας μας γράφει:

Ο προορισμός του ανθρώπου στη γη είναι: Η διαιώνιση του είδους και η ηθική τελειοποίηση. Το πρώτο επιτυγχάνει με το Γάμο, που είναι και μέγα Μυστήριο. Δη-

λαδή, συνεχίζουμε το ανθρώπινο είδος στη γη με τα παιδιά που φέρει το ζευγάρι στον κόσμο. Το δεύτερο, με την πνευματική και μυστηριακή ζωή, που καθορίζει η Εκκλησία μας. Και να σας τα κάνω πιο απλά. Ο Θεός, όταν έπλασε τον Αδάμ και την Εύα, τους είπε: Αυξάνεσθε και πληθύνεσθε. Δηλαδή ευλόγησε τον Γάμον. Και να εξηγούμεθα εδώ. Τον Γάμον που κάνουμε στην Εκκλησία, με τις ευχές και το παππά. Εκεί που κοινωνούμε το κοινό ποτήριο, για να αντιμετωπίσουμε όλες τις δυσκολίες της ζωής από κοινού. Στη συνέχεια, αποτελούμε τα πιστά μέλη της, και καθοδηγούμεθα από τους θείους κανόνες της Εκκλησίας μας, από τους πνευματικούς μας. Για να τελειωθούμε ηθικά, πρέπει να έχουμε πίστη και πνευματική ζωή.

Να ευχηθούμε τώρα, τον ερχόμενο χρόνο αν ζήσουμε, κι αν πάμε στα λουτρά να έχουμε καινούργιες εμπειρίες και πληροφορίες.

Αχιλλέας Κολιός

ΣΧΟΛΙΑ

Στην Ιστορία των Εθνών έχουν καταγραφεί πολυάριθμες πολεμικές μεταξύ των συρράξεις, με στόχο το κάθε ένα να εξασφαλίσει για τον εαυτό του, τον αποκαλούμενο ζωτικό οικονομικό χώρο. Αυτό γίνεται και σε περιόδους ειρήνης με διάφορους τρόπους. Ο ζωτικός γεωγραφικός, οικονομικός χώρος είναι ο κύριος παράγων που ευνοεί την ανάπτυξη αστικών κέντρων.

Η Κόνιτσα αδυνατεί να εξελιχθεί σε ένα μέσο αστικό κέντρο, γιατί ακριβώς στερείται ζωτικού χώρου και ασφυκτιά στο στενό οροπέδιο της κοιλάδας του Αώου. Η Επαρχία με τα χωριά της δεν μπορεί να αποτελέσει τον οικονομικό αιμοδότη της Κόνιτσας, αυτό γίνεται μόνο τους θερινούς μήνες όταν τα χωριά γεμίζουν από παραθεριστές. Έτσι τον χειμώνα και τον υπόλοιπο καιρό βλέπουμε την αγορά να περιπίπτει σε κατάσταση χειμερικής νάρκης. Είναι λοιπόν ανάγκη η Κόνιτσα να αποκτήσει το δικό της ζωτικό χώρο.

Στα δυτικά μας βρίσκεται η Αλβανία, χώρος οικονομικά ανενεργός, πράγμα ανεπίτρεπτο. Όπως είναι φυσικό το τελωνείο της Μέρτζανης πρέπει να είναι μόνιμος στόχος της Κόνιτσας και με επιμονή πρέπει να ζητηθεί η δημιουργία του από την Πολιτεία. Στα βορειοανατολικά της Κόνιτσας υπάρχει η Κοιλάδα του Αώου, ένας χώρος ο οποίος έχει προταθεί από το

Ίδρυμα Φυσικής Ιστορίας Νίκης Γουλανδρή για την ίδρυση του πρώτου Εθνικού Πάρκου.

Η Κόνιτσα θα αποκομίσει πολλά ωφέλη από τις οικονομικές δραστηριότητες οι οποίες θα αναπτυχθούν στον συγκεκριμένο γεωγραφικό χώρο, γι' αυτό πρέπει να πρωτοστατήσει στην όσο το δυνατόν συντομότερη ίδρυση του Εθνικού πάρκου Βίκου-Αώου, Βόρειας Πίνδου καθώς και στην ολοκλήρωση της επαρχιακής οδού Κόνιτσας-Διστράτου και Παλαιοσελίου Βρυσχωρίου.

Η.Α.

* Η Ιερά Μονή Παναγίας Στομίου βρίσκεται σε ένα χώρο όπου οι μεταφυσικές αναζητήσεις και αγωνίες δεν αναιρούν τον υλικό κόσμο, αλλά αντιθέτως πνεύμα και ύλη βρίσκονται σε απόλυτη αρμονία και η υπέροχη φύση του ποταμού Αώου είναι η κλίμακα που οδηγεί τον κάθε πιστό και επισκέπτη από τα επίγεια και την βιοτική μέριμνα σε κόσμους πνευματικής απελευθέρωσης.

Χρόνο με τον χρόνο το μοναστήρι του Στομίου ανταγωνίζεται σε ομορφιά και ευταξία την θαυμάσια φύση που το περιβάλλει.

Η ταπεινότητα του πατέρα-Κοσμά ευγενικά δεν μας το επιτρέπει να περιβάλλουμε το άτομό του με μάταιους και εφήμερους επαίνους για το τεράστιο έργο που

έχει επιτελέσει στο μοναστήρι. Πλήν όμως στην ιστορία της Ιεράς Μονής Στομίου ο πατέρας Κοσμάς Σιώζος εγγράφεται ως ο αναμορφωτής της και δικαίως όταν αναλογισθεί κανείς τους κόπους, τις θυσίες, τις σωματικές δυνάμεις που ανάλωσε στην υπόθεση αυτή.

Επιθυμία πολλών πιστών είναι να λειτουργεί ο πατέρας Κοσμάς, κάποιες Κυριακές του έτους στο μοναστήρι όταν οι πολλές υποχρεώσεις του, του το επιτρέπουν.

Η.Α.

ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΗ του χώρου, πάνω στο ρέμα από Γυμνάσιο μέχρι διασταύρωση δρόμων προς Μ. Εστία, έκανε ο Δήμος ξεκαθαρίζοντας και τα όρια του δημοτικού χώρου από τις ιδιοκτησίες. Έτσι περιορίζονται μερικοί συνδημότες μας στα κανονικά τους σύνορα και μένει και δημ. χώρος για αξιοποίηση από το Δήμο για το γενικό καλό.

Η προσπάθεια αυτή είναι καλή και θα πρέπει να συνεχιστεί και σε άλλους χώρους, γιατί πολλοί συμπολίτες μας έχουν μια κακή τάση να μεγαλώνουν τα οικόπεδά τους εις βάρος του δημοτικού χώρου.

Η ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ προβολέων με σκοπό το φωτισμό της πέτρινης γέφυρας στην Κόνιτσα έγινε πραγματικότητα. Αυτό που απο χρόνια προτείναμε επιτέλους, πραγματοποιήθηκε τον τελευταίο καιρό και θα δίνει φαντασμαγορική μεγαλοπρέπεια στο ιστορικό γεφύρι μας που θα το θαυμάζουν οι διερχόμενοι τη νύχτα.

Εμείς έχουμε να προσθέσουμε και τούτο πρέπει να γίνουν κάποιες δοκιμές στην απόσταση και στις γωνίες των προβολέων, σε συνδυασμό με τη γρήγορη αφαίρεση της σιδερένιας γέφυρας, ώστε να πετύχουμε την πιο εντυπωσιακή εμφάνιση αυτού του θαυμαστού μνημείου της λαϊκής αρχιτεκτονικής των προγόνων μας.

ΓΙΑ ΤΑ ΔΗΜΟΤΙΚΑ αφοδευτήρια πρέπει να βρεθεί σύντομα μια λύση. Δεν είναι καθόλου σωστό να παραμένουν κλειστά και να ταλαιπωρείται ο κόσμος που κυκλοφορεί στην Κόνιτσα.

Δίνουμε άσχημη εντύπωση, ιδίως στους ξένους περαστικούς επισκέπτες.

Σ.Τ.

Επιτυχίες των νέων μας

Στο προηγούμενο τεύχος του περιοδικού μας δημοσιεύουμε τους επιτυχόντες στις ανώτερες Σχολές. Συμπληρώνουμε σήμερα τον κατάλογο και με δυο ακόμα ονόματα συμπατριωτισσών μας που από τυπογραφική αβλεψία δεν δημοσιεύτηκαν στο προηγούμενο.

1. Η κόρη του συνεργάτη μας πολ. μηχανικού Θ. Ζιώγα, Άννα που πέτυχε στο τμήμα Φυσικής του Πανεπιστημίου Αθηνών.

2. Η Λαμπρινή Νικηφόρου Φίλιου που πέτυχε στη Φιλοσοφ. Παιδαγ. Ψυχολογίας, Πανελ. Ιωαννίνων.

Το περιοδικό συγχαίρει τις πιο πάνω φοιτήτριες καθώς και όλα τ' άλλα παιδιά της Επαρχίας μας που πέτυχαν στις διάφορες Σχολές και τους εύχεται καλή πρόοδο.

Ανακοίνωση Αδελφότητας Μοναστηριωτών Κόνιτσας

Όπως κάθε χρόνο έτσι και εφέτος πραγματοποιήθηκε το παραδοσιακό πανηγύρι στο χωριό μας, στις 6 Αυγούστου (εορτή του Σωτήρα). Με μεγάλες προσπάθειες και θυσίες του Δ.Σ. και την αμέριστη συμπαράσταση των μελών και χωριανών το πανηγύρι εστέφθη από μεγάλη επιτυχία. Η προέλευση του κόσμου ήταν άθροα και γλέντησαν όλοι με πολύ κέφι μέχρι τις πρωινές ώρες με το παραδοσιακό συγκρότημα του Μιχ. Πανουσάκου. Θέλουμε να ευχαριστήσουμε όλους τους χωριανούς και φίλους που μας τίμησαν με την παρουσία τους καθώς και το Μιχ. Πανουσάκο και τους συνεργάτες του για την προσφορά τους. Σας περιμένουμε όλους και του χρόνου 6 Αυγούστου (εορτή του Σωτήρα) και υποσχόμαστε ότι θα βρείτε και πάλι στο μικρό μας χωριό ένα ζεστό και ήσυχο παραδοσιακό πανηγύρι. Το Δ.Σ. του Συλλόγου

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Σεπτέμβρης.

Ο πρώτος μήνας του Φθινοπώρου. Τέλος των διακοπών, άνοιγμα των Σχολείων και ετοιμασίες για τον επερχόμενο χειμώνα. Τα χωριά μας που με τα πανηγύρια και τις διάφορες άλλες εκδηλώσεις ζωντάνεψαν για λίγο, ξαναπέφτουν στο "νιρβάνα" του χειμώνα...

*Στις 7 Σεπτέμβρη, αρκετοί Κονιτσιώτες ανηφόρισαν για το Μοναστήρι του Στομίου. Διανυκτέρευσαν με την υπό-

κρουση του κλαρίνου και μετά τη λειτουργία, το πρωί, γύρισαν ικανοποιημένοι στα σπίτια τους.

*Στις 20/9 άνοιξε το πατροπαράδοτο "Παζαρόπουλο" στο οποίο γίνεται αρκετός "τζίρος" σε διάφορα εμπορεύματα και κυρίως σε ρούχα και παπούτσια. Οι εισπράξεις του Δήμου ήταν φέτος 4. 859.500 δρχ.

Βροχές το Σεπτέμβρη δεν είχαμε, εκτός από μια μπόρα κατά το άνοιγμα του παζαριού. Γενικά ο μήνας πέρασε με ξηρασία. Με την πτώση της Κυβέρνησης, άρχισε από τις 10/9 η προεκλογική περίοδος με συγκεντρώσεις και ομιλίες βουλευτών και στην Κόνιτσα καθώς και με επισκέψεις υποψηφίων στα χωριά. Λίγα αεροπανώ, αρκετές αφίσσες και χαρτομάνι, εδώ κι εκεί, αλλά όχι σε μεγάλη έξαρση, όπως σε παλιότερες εκλογές. Η ψηφοφορία έγινε ήσυχα σ' όλη την Επαρχία μας και τ' αποτελέσματά της δημοσιεύουμε σε άλλη σελίδα.

*Από τις 20/10 αποσφραγίστηκαν τα ρακοκάζανα για την παραγωγή του πατροπαράδοτου ρακιού. Είναι μια κουραστική αγροτική εργασία, αλλά αγαπητή στους κατοίκους της υπαίθρου γιατί στη διάρκειά της οι άνθρωποι ανταμώνουν, ψήνουν τα μεζεδάκια τους στα κάρβουνα και δοκιμάζουν το φρεσκοβγαλμένο τσίπουρο που μοσχοβολάει.

*Με λαμπρότητα γιορτάστηκε κι εφέτος η μεγάλη Εθνική Επέτειος της 28ης Οκτωβρίου 1940 στην Κόνιτσα. Γενικός

σημαιοστολισμός από την παραμονή, ομιλίες στα Σχολεία, καταθέσεις στεφανιών και ανήμερα η καθιερωμένη Δοξολογία στο ναό του Αγ. Κοσμά. Επιμνημόσυνη Δέηση στο μνημείο της πόλης, παρέλαση των μαθητών όλων των Σχολείων στην κεντρ. Πλατεία ενώπιον του Μητροπολίτη, του Υπουργού εξωτερικών κ. Παπούλια και του Δημάρχου και Δημ. Συμβουλίου. Τις εκδηλώσεις τίμησαν με την παρουσία τους και ο πολιτευτής κ. Δάφνης και ο Νομαρχ. Σύμβουλος κ. Απ. Ριστάνης. Τον πανηγυρικό της ημέρας εκφώνησε στην αίθουσα του Δημαρχείου ο καθηγητής του Γυμνασίου κ. Παν.Γιάκης Η γιορτή έκλεισε με δημοτικούς χορούς των μαθητών στην κεντρ. πλατεία.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Γεννήσεις:

*Στο Μάξι, ο Δημήτρης και η Κωνσταντίνα Παπαχαρίση απόχτησαν στις 8/8 αγοράκι. *Ο Παντελής και η Ελένη Κεφάλλα από την Ηλιόρραχη απόχτησαν στα Γιάννινα κοριτσάκι στις 3/9. *Ο Ασημοχωρίτης Γιάννης Νάσιος και η σύζυγός του Ηλέκτρα απόχτησαν αγοράκι στα Γιάννινα στις 19/10.

*Στην Κόνιτσα ο Γιάννης και η Αλίχη Κορτσινόγλου απόχτησαν στις 16/10 αγοράκι.

*Στην Αθήνα, ο Θεόδωρος και η Κριστίνα Κυρίτση απόχτησαν στις 17/9 κοριτσάκι.

*Ο Βασίλης και η Παρασκευή Κωστόκη απόχτησαν στην Πουρνιά, στις 24/8 δυο αγοράκια.

Βαπτίσεις:

*Ο Βασίλης και η Φρίντα Νικολάου βάπτισαν στην Αθήνα το κοριτσάκι τους στις 5/9. Όνομα, Δήμητρα. *Στις 5/9 βάπτισαν στην Κόνιτσα, ο Βασίλης και η Ράνια Γρατσούνα, το αγοράκι τους. Όνομα, Βαγγέλης. *Στις 12/9 ο Κώστας και η Αλέκα Μίσσιου βάπτισαν στην Κόνιτσα την κορούλα τους. Όνομα, Ολυμπία.

*Στο Ρίο Πατρών ο Βαγγέλλης και η Μαρία Παπαχρήστου βάπτισαν το αγοράκι τους στις 25/9. Όνομα: Νικόλαος.

Αρραβώνες

Ο Ορέστης Σιούτης και η Αικατερίνη Λέκκα από τη Δροσοπηγή αρραβωνιάστηκαν στη Θεσσαλονίκη στις 20/8.

Γάμοι:

*Παντρεύτηκαν στην Κόνιτσα ο Σωκράτης Μούρας και η Βασιλική Κόφα από το Νικάνορα στις 15/8.

*Στην Κόνιτσα ο Διστρατιώτης Στέργιος Παπαευθυμίου και η Μαρία Γιώτα από τη Χρυσοβίτσα στις 22/8.

*Στην Κόνιτσα, στις 16/10, ο Θανάσης Γαϊτανίδης και η Αντωνία Χατζηφραιμίδη.

Θάνατοι:

*Στη Δράμα πέθανε ο Παλαιοσελλίτης Δημήτριος Σ. Ταπεινόπουλος, σε ηλικία 80 ετών.

*Στην Κόνιτσα, στις 28/8, η Μαριάνθη Σχισμένου 69 ετών.

*Στις 6/9, στην Κόνιτσα, ο Ευθύμιος Σταύρου ετών 64.

*Στις 16/10, στην Κόνιτσα, ο Κων/νος Μάνθου, ετών 69.

*Στο Ασημοχώρι, στις 19/10, η Ανθούλα Πανταζή 51 ετών.

*Στις 21/10/93 βρέθηκε νεκρός, με το κεφάλι πολτοποιημένο ο Παντελής ζήκας 26 ετών. Ο άτυχος νέος βρήκε τραγικό θάνατο από ομάδα Αλβανών λαθρομεταναστών.

*Πέθανε στην Κόνιτσα και κηδεύτηκε στην Ηλιόρραχη στις 21/10 η Σταυρινή Τσιλίφη, ετών 85.

*Σε δάσος, στο χωριό Πληκάτι σκοτώθηκε από πέσιμο δέντρου ο υλοτόμος Λάζαρος Ζιώγας, ετών 65.

*Στις 30/10 πέθανε στην Κόνιτσα η Αμαλία Χ. Χατζηρούμπη, ετών 58.

*Στις 13/9 πέθανε στην Άρτα και κηδεύτηκε στο χωριό του Δροσοπηγή ο Ηλίας Ε. Γαζώνας, ετών 83.

(συνέχει από τη σελίδα 217)

της ιερωσύνης αξίωμα, διότι είχε φοιτήσει σε ρουμανικό σχολείο.

Στο βλαχόφωνο πάλι χωριό Φούρκα της περιφέρειας Κονίτσης, ο ιδιώτης Γεώργιος Νασίκας τιλοφορούμενος ως τελειόφοιτος ρουμανικού Γυμνασίου, αυτοχειροτονήθηκε εις ρουμανοδιδάσκαλον και εγκατεστάθη αυθαίρετα και βίαια στο ελληνικό Διδακτήριον, με αποτέλεσμα την κακοποίηση των ελλήνων διδασκάλων και το κλείσιμο του ελληνικού Δημοτικού Σχολείου. (συνεχίζεται)

*Στις 31/10 πέθανε στα Γιάννινα και κηδεύτηκε στη Δροσοπηγή η Ουρανία Γ. Ντακουβάνου, ετών 80.

Την 1/10, πέθανε στο Ελεύθερο ο Απόστολος Ερμής σε ηλικία 83 ετών. Ο αποθανών που είχε γεννηθεί στο Πεύκο Καστοριάς, στην Κατοχή έλαβε μέρος στην Εθν. Αντίσταση κατά των Γερμανών και αργότερα στον εμφύλιο υπηρέτησε στο Δ. Στρατό κοντά στο Γιαννούλη και Υψηλάντη.

Η γενιά της Αντίστασης αραιώνει

Πέθανε και κηδεύτηκε στην Αθήνα στις 11 Οκτωβρίου ο συνταξιούχος δάσκαλος Θύμιος Γαργάλης.

Κατάγονταν από το Γοργοπόταμο και πρωτοδιορίστηκε δάσκαλος στην επαρχία μας. Αρκετά χρόνια υπηρέτησε στο Νικάνορα, στην περίοδο της κατοχής εντάχθηκε στο Ε.Α.Μ. και η προσφορά του στην ανάπτυξη των Εαμικών Αντιστασιακών οργανώσεων της επαρχίας μας ήταν σημαντική.

Καταδιωγμένος για την προσφορά του αυτή, αναγκάστηκε μετά το 1945 να απομακρυνθεί σε άλλες περιοχές και έκλεισε την υπαλληλική του στραδιοδρομία σε σχολεία της Αττικής.

Ο Θύμιος Γαργάλης, αν και μακριά, κρατούσε αμείωτο το ενδιαφέρον του για τα πράγματα των χωριών μας και της επαρχίας μας και έδινε πάντοτε το "παρών" σε κάθε σχετική εκδήλωση.

Αγαπητός σε όλους αφήνει μνήμη αγαθή και άσβεστη στους συμπατριώτες μας, στους φίλους και συναγωνιστές του. Λ.Β.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΕΚΛΟΓΩΝ ΣΤΗΝ ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΟΝΙΤΣΗΣ 10-10-1993

	ΠΑΣΟΚ	Ν.Δ.	Π.Α.	ΚΚΕ	ΣΥΝ
ΚΟΝΙΤΣΑ	797	775	55	62	53
ΑΓ.ΒΑΡΒΑΡΑ	28	68	1	1	2
ΑΓ. ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ	469	240	20	62	4
ΑΕΤΟΠΕΤΡΑ	126	118	5	16	4
ΑΗΔΟΝΟΧΩΡΙ	64	94	6	10	6
ΑΜΑΡΑΝΤΟΣ	104	119	16	16	11
ΑΡΜΑΤΑ	41	43	7	1	2
ΑΣΗΜΟΧΩΡΙ	45	85	1	6	1
ΒΟΥΡΜΠΙΑΝΗ	87	96	12	4	5
ΓΟΡΓΟΠΟΤΑΜΟΣ	74	72	4	0	3
ΔΙΣΤΡΑΤΟ	211	192	27	58	7
ΔΡΟΣΟΠΗΓΗ	178	64	11	79	35
ΕΛΕΥΘΕΡΟ	146	96	4	11	5
ΕΞΟΧΗ	55	53	3	2	5
ΗΛΙΟΡΑΧΗ	49	98	1	2	2
ΚΑΒΑΣΙΛΑ	43	49	5	12	3
ΚΑΛΛΙΘΕΑ	118	83	5	6	7
ΚΑΣΤΑΝΕΑ	177	86	8	28	17
ΚΕΦΑΛΟΧΩΡΙ	192	126	6	66	16
ΚΛΕΙΔΩΝΙΑ	156	90	8	14	6
ΛΑΓΚΑΔΑ	177	97	4	39	5
ΜΑΖΙ	119	138	13	5	7
ΜΕΛΙΣΣΟΠΕΤΡΑ	95	93	6	1	7
ΜΟΛΙΣΤΑ	97	140	6	9	2
ΜΟΛΥΒΔΟΣΚΕΠΑΣΤΟ	31	99	4	3	3
ΝΙΚΑΝΟΡΑΣ	44	72	4	0	2
ΟΞΥΑ	71	36	0	30	0
ΠΑΔΕΣ	43	38	61	1	1
ΠΑΛΑΙΟΣΕΛΛΙ	76	127	20	5	5
ΠΗΓΗ	189	71	3	15	13
ΠΛΑΓΙΑ	186	68	12	60	10
ΠΛΗΚΑΤΙ	95	68	16	45	8
ΠΟΥΡΝΙΑ	83	90	3	6	6
ΠΥΡΓΟΣ	151	83	11	38	13
ΠΥΡΣΟΓΙΑΝΝΗ	141	140	8	25	16
ΦΟΥΡΚΑ	42	126	5	6	1
ΧΙΟΝΙΑΔΕΣ	58	47	1	5	5

Άλλα αποτελέσματα κοντινών χωριών

	ΠΑΣΟΚ	Ν.Δ.	Π.Α.	Κ.Κ.Ε	ΣΥΝ.
ΠΑΠΠΓΚΟ	83	107	14	6	6
ΑΓ. ΜΗΝΑΣ	48	19	5	6	4
ΑΡΙΣΤΗ	131	163	9	14	14
ΜΕΣΟΒΟΥΝΙ	92	32	8	12	7
ΚΑΛΠΑΚΙ	239	216	5	18	5

ΔΟΛΙΑΝΑ	277	228	17	49	27
Κ. ΡΑΒΕΝΙΑ	115	48	2	12	5
Α. ΡΑΒΕΝΙΑ	88	128	14	26	6
ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙ	21	20	2	8	2
ΓΕΡΟΠΛΑΤΑΝΟΣ	93	109	4	12	15
ΒΑΣΙΛΙΚΟ	223	233	30	26	16
ΚΕΦΑΛΟΒΡΥΣΟ	423	421	48	39	25
ΒΡΥΣΟΧΩΡΙ	58	109	6	2	1
ΒΟΒΟΥΣΑ	115	108	23	2	5
ΜΕΤΣΟΒΟ	730	1256	379	136	82
ΔΕΛΒΙΝΑΚΙ	391	331	35	18	14

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Λέκκας Μιχ. Αυστραλία	5.000	Φραγκουδάκης, Στελ. Μέγαρο	2.000
Δάλλας Παναγ. U.S.A.	6.000	Βουρδούκας Βαγγ. Μέγαρο	2.000
Βλάχος Απόλλων Κάιρο	5.000	Τσουνη Χαρίκλεια Γιάννινα	1.000
Κωτσίνας Βασ. Γερμανία	4.000	Στεργίου Κων. Αθήνα	1.500
Γαζώνας Βαγγέλης Κως	2.000	Τσιλίφης Ευαγγ. Αθήνα	2.000
Σιώρος Απ. Αθήνα	1.000	Μπιζου Φρειδ. Αθήνα	1.000
Χαρισιάδης Χαρ. Αθήνα	3.000	Ζούκης Χρ. Αθήνα	1.000
Αράπογλου Ελευθ. Νίκαια	1.000	Φασούλης Αριστ. Κεφαλοχώρι	1.000
Χατζής Διομήδης Αθήνα	2.000	Κασκαβέλης Ιωαν. Λάρισα	1.000
Πανταζής Νικ. Τεμένη Αιγίου	1.000	Ντίνης Ιωανν. Λαγκάδα	1.000
Πορφυριάδης Αθ. Τεμένη Αιγίου	1.000	Μπετσουνής Μιχ. Θεσ/νίκη	5.000
Σκουπρας Ιωαν. Θεσ/νίκη	2.000	Γέγιος Κων. Γιάννινα	1.000
Βαδάσης Χρ. Αθήνα	5.000	Ζώτος Σωκρ. Κορωπί	5.000
Νίκου Βασ. Κόνιτσα	1.000	Σπέλλας Κων. Κορωπί	2.000
Σπανός Απ. Θεσ/νίκη	1.000	Καρανίκας Αναστ.	1.000
Νάκος Στεφ. Κιάτο	2.000	Μπαλασοπούλου Ελένη Ρίο	1.000
Γαϊτανίδης Σπ. Κόνιτσα	1.000	Λαμπρίδης Απ. Αθήνα	5.000
Ντίνος Μιχ. Κόνιτσα	2.000	Παλασπύρου Νικήτας Γλυφάδα	1.000
Νατσιοπούλου Ευρυκ. Αθήνα	2.000	Μπλιάγκας Ιωαν. Πηγή	1.000
Τσούβαλης Χρ. Χανιά	1.000	Μπλιάγκας Γεωργ. Ξάνθη	1.000
Χρησιτίδης Βασ. Αθήνα	4.000	Χολέβα Βιολέττα Αθήνα	1.000
Σδούκος Δημ. Αθήνα	2.000	Σπέλλας Δημ. Βόλος	1.500
Κατσαμάνη Μαρίκα Πάδες	1.500	Γκατζούνη Κλεονίκη Κόνιτσα	2.000
Σίμος Νικ. Θεσ/νίκη	1.500	Καλογήρου Πηνελόπη Λάρισα	2.000
Κυριάκης Κων. Αθήνα	2.000	Νικόπουλος Αντ. Θεσ/νίκη	1.000
Τσιατσιάς Βασ. Αθήνα	1.000	Χατζηθεοδώρου Νίνα Σέρρες	1.000
Καπακλής Παν. Πηγή	1.000	Τσέρτος Δημ. Αθήνα	2.000
Πουλάκου Ουρανία Αθήνα	2.000	Βλάχος Ανδρ. Αθήνα	2.000
Μπούνας Πέτρος Γιάννινα	2.000	Τσινασλανίδης Αλ. Φιλιάτες	3.000
Σταυρίδου Σωτηρία Θεσ/νίκη	1.000	Γκράσος Νικ. Θεσ/νίκη	1.000
Παπαχρήστου Παντ. Αθήνα	1.000	Πασσιάς Χρ. Ηλιόραχη	1.500
Φιλοπ. Σύλλογος Μαζίου	2.000	Πορφυρίου Σπ. Γιάννινα	2.500
Γαλάνης Νίκος Αθήνα	2.000	Μπριασούλης Δημ. Κόνιτσα	5.000
Ζαχαράκη Σάννα Λαμία	1.000	Κατής Γεωργ. Κόνιτσα	2.000
Σπανός Γιάννης Αθήνα	1.000	Καρράς Παν. Αθήνα	1.000
Σύλλογος Πουρνωπιών Αθήνα	1.000	Καρράς Μηνάς Αθήνα	1.000
Ευαγγελίδης Βαγγ. Κόνιτσα	3.000	Καρράς Ευάγγ. Αθήνα	1.000
Κίτσιος Τέλης Μέγαρο	1.000	Γκράσος Γεώργ. Θεσ/νίκη	3.000

Πορέτσης Μηνάς Εξοχή	2.000	Τζήμος Παν. Αθήνα	2.000
Ντάφλη Άγνη Γιάννινα	3.000	Δάσιος Νικ. Θεσ/νίκη	1.000
Τζωτζής Φωτ. Θεσ/νίκη	2.000	Μαυρομάτη Άννα Πάτρα	1.000
Τσιαλιαμάνης Βασ. Γιάννινα	3.000	Κουσιαφές Ανδρ. Πάτρα	2.000
Γκόρτσος Απ. Αθήνα	3.000	Αναγνώστου Ιωαν. Γιάννινα	1.500
Γκόρτσος Νικ. Αθήνα	2.000	Κιτσαττής Σπύρος Γιάννινα	2.000
Ζούκης Μαργαρίτης Αθήνα	1.000	Νάτσης Αγιλλέας Αθήνα	2.000
Τάγκα-Πολύζου Πηνελόπη Αγρίνιο	3.000	Εξάρχου Θεοφ. Εξοχή	1.000
Μουκοβίνας Κων. Μεσοβούνι	1.000	Σιακφά Λευκοθέα Αθήνα	2.000
Ζιακόπουλος Νικ. Αθήνα	5.000	Γώγος Γεώργ. Θεσ/νίκη	2.000
Σκούρας Αθαν. Υπάτη	2.000	Καφετζής Δημ. Κόνιτσα	2.000
Κορέτση Όλγα Αθήνα	1.000	Μπλιθικιώτης Κων. Κόνιτσα	2.000
Μηλιώνη Κατερίνα Θεσ/νίκη	1.000	Χαλούλος Πετ. Κόνιτσα	1.000
Δήσιος Παναγ. Πόρος	1.000	Παπαμιχάλης Γιάννης Αθήνα	3.000
Ζαχαράκης Λαζ. Κόνιτσα	1.000	Μουρεχίδης Παναγ. Κόνιτσα	1.000
Κυριάκης Μαργαρίτης Λάρισα	3.000	Δάσκαλος Ιωάνν. Καβασιλα	1.000
Φασούλης Κώστας Κεφαλογώρι	1.000	Βαγενάς Βασίλ. Κόνιτσα	1.000
Ευαγγελίδη-Κοροβέση Κούλα Αθήνα	2.000	Νόκος Παναγ. Αθήνα	1.000
Τσιλογιάννης Γεωργ. Δροσοπηγή	2.000	Στέρτσος Ναπ. Αθήνα	5.000
Γκότης Ανθούλα Αθήνα	5.000	Ευαγγέλου Ευάγγ. Κόνιτσα	2.000
Λέτσιος Δημ. Θεσ/νίκη	2.000	Κολόκας Λεων. Ηλιόρραχη	2.000
Πορφύρης Αθαν. Αθήνα	1.000	Πάντος Κων. Ηλιόρραχη	2.000
Τσίκας Ζήσης Λάρισα	1.000	Κεφάλια Σταυρούλα Αθήνα	1.500
Φαρμάκη -Δαμιανίδου Ειρήνη Θεσ/νίκη	1.000	Ζάρος Γρηγ. Ηγουμενίτσα	2.000
Κοτσίνας Ανδρ. Αθήνα	2.000	Χατζής Βασ. Θεσ/νίκη	1.000
Κωστολιά ελένη Αθήνα	1.000	Ζήμουρας Γεωργ. Ρίο	5.000
Ζάρρα Ελένη Αθήνα	1.000	Τσιρώνης Αποστ. Πάτρα	3.000
Τσίμα Ελλη Αθήνα	1.000	Παπαχρήστου Ευαγγ. Ρίο	1.000
Ομοσπονδία Αδελφοτήτων Κόνιτσας Αθήνα	2.000	Αναστασίου Βλαδίμηρος Αθήνα	3.000
Μαρτσέκης Μιχ. Αθήνα	2.000	Στέρτσου Ανθούλα Αθήνα	1.000
Νούτσου Σταυρούλα Θεσ/νίκη	5.000	Σπανού Μαρία Πειραιάς	2.000
Λάππα Γεωργία Κόνιτσα	1.000	Κίτσιος Δημ. Αθήνα	5.000
Μάλιακας Παύλος Αθήνα	3.000	Μπεκιάρης Μένης Αθήνα	3.000
Μανουσιουδάκη Ειρήνη Αθήνα	2.000	Ευαγγέλου Χρ. Γιάννινα	5.000
Δήμου Στεφ. Πειραιάς	1.000	Βαζούκη Ανθούλα Πηγή	1.000
Σέρρας Γιάννης Κόνιτσα	1.000	Πύρρος Κώστας Αθήνα	5.000
Δόσης Ιωάννης Αθήνα	1.000		
Μησιακούλη Μαρία Αθήνα	1.000		
Μηλίγκος Περικλής Λάρισα	4.500		
Γιακκας Γιάννης Θεσ/νίκη	1.500		

ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

	ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ
Μέγιστη θερμοκρασία	35,2°	31,4°
Ελάχιστη θερμοκρασία	8°	6°
Σχετική υγρασία	54%	61%
Ύψος βροχής	26mm	47,2mm

HOTEL "ΑΩΟΣ,,
RESTAURANT - BAR

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΗΛΙΘΙΚΙΩΤΗΣ

ΧΛΜ. ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΔΟΥ ΚΟΝΙΤΣΑΣ — ΚΟΖΑΝΗΣ
ΚΟΝΙΤΣΑ — ΤΗΛ. (0655) 22079

ΕΙΡΗΝΗ ΣΤΑΜΑΤΑΚΗ - ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ
ΕΙΔ. ΠΑΘΟΛΟΓΟΣ - ΚΑΡΔΙΟΛΟΓΟΣ
ΔΙΔΑΚΤΟΡ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΔΥΤ. ΒΕΡΟΛΙΝΟΥ

ΙΑΤΡΕΙΟ: ΘΕΜΙΔΟΣ 4 ΜΑΡΟΥΣΙ
ΟΙΚΙΑ: ΦΛΟΙΑΣ 23 »
ΔΕΧΕΤΑΙ: ΔΕΥΤΕΡΑ - ΤΕΤΑΡΤΗ
ΚΑΙ ΠΕΜΠΤΗ 6 - 8 ΜΜ
ΜΕ ΡΑΝΤΕΒΟΥ

ΤΗΛ. ΙΑΤΡ. 80 24 122
80 69 013
ΤΗΛ. ΝΟΣ. 68 27 940

«ΚΟΝΙΤΣΑ»
ΣΥΝΕΡΓΕΙΟ
ΔΟΜΙΚΩΝ
ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑ

ΜΠΟΥΛΤΟΖΕΣ - ΦΟΡΤΩΤΕΣ ΤΣΑΠΕΣ
ΚΟΜΠΡΕΣΕΡ - GRADAR - ΟΔΟΣΤΡΩΤΗΡΕΣ
ΚΑΙ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ ΛΑΤΟΜΕΙΟΥ
ΗΛΕΚΤΡΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ - ΣΥΓΚ/ΣΕΙΣ ΓΕΝΙΚΩΣ

ΣΩΤ. ΛΩΤΟΣ & Β. ΧΑΙΖΗΜΕΛΕΤΙΟΥ
ΑΝΤΙΓΟΝΗΣ 10 - ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΠΑΤΩΝΟΣ
ΤΗΛ 5138315

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ - ΕΚΔΡΟΜΕΣ

ΟΙΚΙΑΣΕΙΣ ΠΟΥΛΜΑΝ
ΚΡΕΤΣΗΣ ΣΩΤΗΡΙΟΣ

ΤΗΛΕΦΩΝΑ:

3468.976 - 3421.890 , Αθήνα

Ενοικιαζόμενα δωμάτια με ατομικά
μπάνια και με ιδιωτικό πάρκιν

Παραδοσιακό Στυλ

ΧΟΥΣΟΣ ΚΩΝ)ΝΟΣ

ηλ. (0655) 23288

Κόνιτσα

ΤΕΧΝΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ

ΜΕΛΕΤΕΣ - ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ - ΕΠΙΒΛΕΨΕΙΣ
Ηλεκτρικών - Μηχανικών εγκαταστάσεων

ΒΑΖΟΥΚΗΣ ΑΝ. - ΜΑΤΣΗΣ ΑΘ.

Βαϊκού 133 - Γαλατσι 111 46
Τηλ. 22 23 737

ΜΙΧΑΗΛ ΒΑΣ. ΡΕΒΑΣ
ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ

ΚΟΝ ΠΟΛΕΩΣ 22
ΤΗΛ. 426.951

ΠΑΤΡΑ

ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ

Δημήτριος Ν. Καζαμίας

Εμ. Μπενάκη 24

Τηλ. 3627 - 725

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Γ. ΡΕΝΤΖΟΣ

Χειρουργός Οδοντίατρος

ΚΟΡΑΗ 8
ΙΩΑΝΝΙΝΑ

ΤΗΛ. ΙΑΤΡΕΙΟΥ 39.817
» ΣΠΙΤΟΥ 70.153

Δέχεται καθημερινά: Πρωί 9.30 - 12 — Απόγευμα 5.0 - 9.30
και Σάββατο 8.30 π.μ. - 1.30 μ.μ. με ραντεβού

ΒΕΑΤΡΙΚΗ Ν. ΜΠΕΚΙΑΡΗ

ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ

ΣΤΟΥΡΝΑΡΗ 23 - (3ος ΟΡΟΦΟΣ)
106 82 ΑΘΗΝΑ

ΤΗΛ. ΓΡΑΦΕΙΟΥ: 363 46 41
» ΟΙΚΙΑΣ: 691 60 21

Dr ΚΩΣΤΑΣ Β. ΝΟΥΣΗΣ
ΔΕΡΜΑΤΟΛΟΓΟΣ - ΑΦΡΟΔΙΣΙΟΛΟΓΟΣ
Τ. ΙΑΤΡΟΣ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΥ 'ΑΝΔΡΕΟΥ ΣΥΓΓΡΟΥ'
ΕΠΙΜΕΛ. ΝΟΣΟΚ. "ΛΟΙΜΩΔΩΝ ΝΟΣΩΝ"

ΙΑΤΡΕΙΟ: ΣΟΛΩΝΟΣ 66
(ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΑΠΟ ΤΗ ΝΟΜΙΚΗ ΣΧΟΛΗ)
ΤΗΛ. 3602 966 (106 80)
ΔΕΧΕΤΑΙ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ 5-8 Μ.Μ.
ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΤΟ ΣΑΒΒΑΤΟ

ΟΙΚΙΑ ΚΑΣΑΝΔΡΑΣ 10
ΑΝΩ ΗΛΙΟΥΠΟΛΗ
ΤΗΛ. 9701 285